

دروینار باغبانی
انجمن پسته ایران تشریح شد

احیای باغات پسته پس از وقوع سیلاب

سورتر هوشمند پسته

طراحی اختصاصی برای محصول پسته

● وام ۹ درصد دانش بنیان

● بهترین قیمت دستگاه به نسبت تناژ خروجی

● پشتیبانی سریع دستگاه توسط تیم فنی

● سورتینگ بر اساس هوش مصنوعی

● خدمات پس از فروش ویژه

● طراحی و ساخت کاملاً ایرانی

● گارانتی ۱۸ ماهه بدون قید و شرط

دو تن بر ساعت

۵۰۰ کیلوگرم بر ساعت

۱ تن بر ساعت

۱/۵ تن بر ساعت

انواع دسته‌های قابل سورت:

لک	زرد	دهان بست
گو	کجو	خندان
ضایعات (اشیای غیر پسته)		

طراحی و تولید شده در شرکت دانش بنیان نوژان

تهران - کارگر شمالی - پارک علم و فناوری - ساختمان شماره ۲

تماس ۰۲۱-۸۸۲۲۰۵۶۰ واتساپ ۰۹۹۱۰۶۷۰۷۶۲

Sirjan Bonyad
Agricultural CO.

www.pistachio-tooka.ir

*The superior producer of pistachio in Iran
& the middle East*

شرکت کشاورزی سیرجان بنیاد

آدرس: کرمان-سیرجان-بلوار سید جمال الدین اسدآبادی صندوق پستی شماره ۴۶۱

تلفن: ۰۳۴)۴۲۳۰۱۱۸۳/۴۲۳۰۵۴۳۰

فاکس: ۰۳۴)۴۲۳۰۵۲۴۳

...empowers to grow more.

ترینوکس آلی

دریایر از انرژی

تهران، بلوار ارتش، شماره ۷۷

@beniznahadeh

۰۲۱-۷۴۴۹۷

خندان شدن
زود رسی محصول
درشت شدن محصول

شرکت

کیمیای سبز رفسنجان

صادرکننده انواع پسته، خرما و انجیر

KIMIYAY SABZ RAFSANJAN CO.

IMPORT & EXPORT

Different types of PISTACHIOS, FIGS and DATES

رفسنجان، بلوار زائر، نبش میدان امام رضا (ع)، پلاک ۱ (دفتر مرکزی) Head office: No.1, Emam Reza sq., Zaer blvd., Rafsanjan - Iran

بلوار زائر، بعد از پمپ بنزین، پلاک ۱۳۹ (انبار) Warehouse: No.139, Zaer blvd., After Gas Station, Rafsanjan - Iran

+98 3434270033-44-55

+98 9131914091

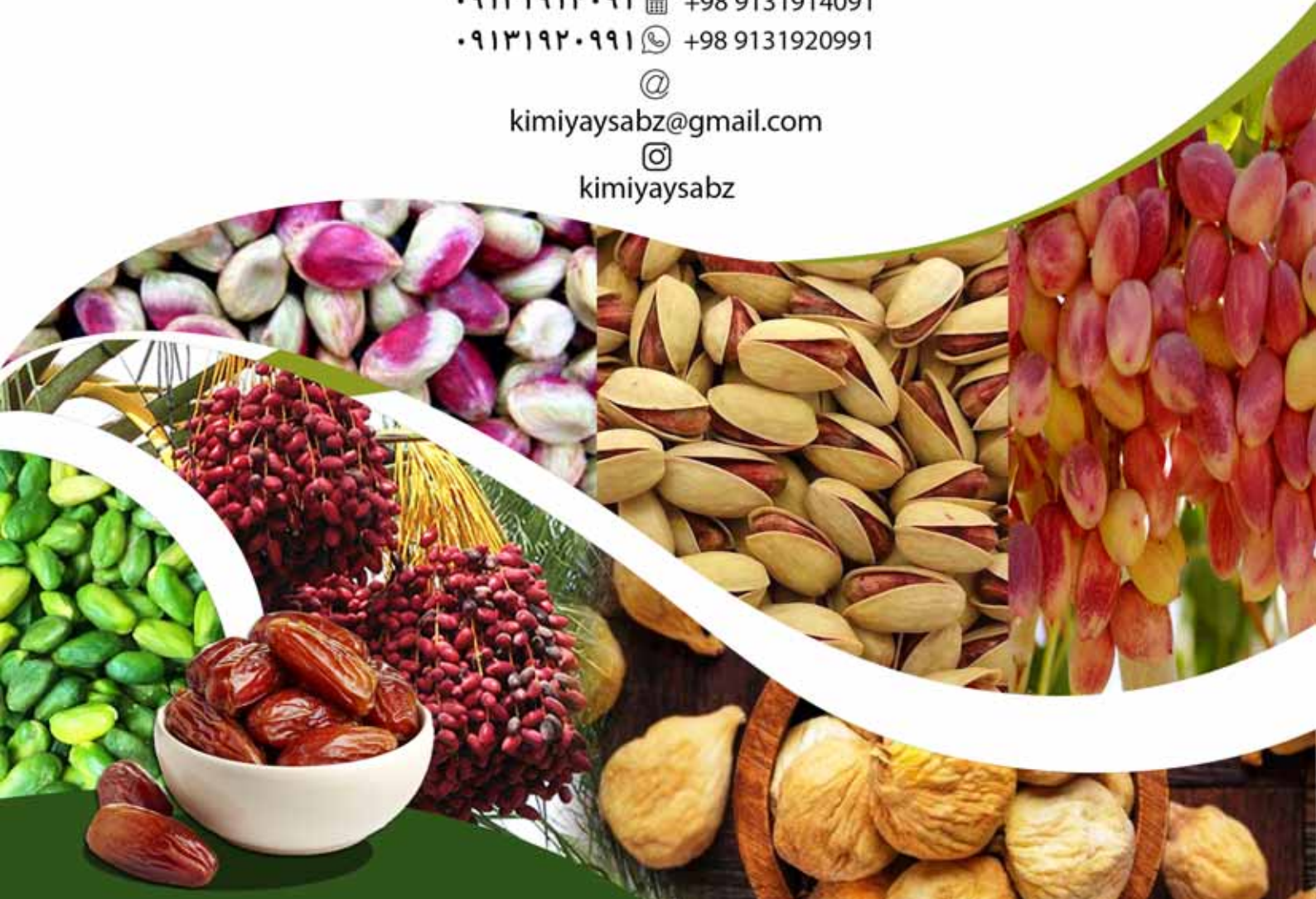
+98 9131920991

kimiyaysabz@gmail.com

kimiyaysabz

اوره سولفات

UREA SULFATE

PH<1 | 30% N | 15% S | گوگرد محلول

* تامین ازت و گوگرد مورد نیاز گیاه

* کاهش PH خاک

* افزایش سبزینگی و عملکرد گیاه

* ساخت پروتئین های گیاهی

* کاهش تشکیل یون بیکربنات

* قابلیت استفاده در سیستم های آبیاری

* ازت بالاتر نسبت به سولفات آمونیوم

* جایگزینی مناسب برای سولفات آمونیوم

به روشد کویر

تولیدکننده نهاده های کشاورزی

تلفکس: ۰۳۴ ۲۶ ۹۶ ۸۹ - ۰۳۴، تلفن همراه: ۰۹۱۲۸۲۱۷۰۰۶

www.behroshd.ir behroshdkavir

info@behroshd.ir @behroshdkavir

بهترین کیفیت
ماکزیمم عملکرد

آرمان سبز آدینه

رلز سرزمین های حاصلخیز

تامین کننده بهترین نهاده های کشاورزی

آدرس دفتر مرکزی: تهران، میدان ونک، خیابان ملاصدرا،
خیابان شیخ بهایی شمالی، پلاک 77، ساختمان گروه آدینه

۰۲۱-۸۳۵۰۱۳۴۴

armansabz.adinegroup.com @armansabzadine

انجمن نشست پنجم ..... ۱۰ گزارش شش ماهه به روایت اتفاقات و اقدامات ..... ۱۲ به بازار شوک وارد نکنیم ..... ۱۳ سنگ اندازی دولت ..... ۱۴ صادرات پسته و خشکبار؛ مسائل و مشکلات ۱۶	
باغبانی احیای باغات پسته پس از وقوع سیلاب ..... ۲۰ فشردگی خاک؛ علل، اثرات منفی و راهکارهای اصلاح ..... ۲۲ مسائل پیرامون ضبط های پسته ۲۴	سال هفتم شماره ۷۲ شهریور ۱۴۰۱
گزارش ویژه کنترل باقیمانده سموم؛ تجربه ها و راهکارها ..... ۲۹ چالش ها و تجربیات صادرکنندگان پسته در کنترل باقیمانده سموم ..... ۳۰ چالش ها و تجربیات باغداران پسته در کنترل آفات و مدیریت استفاده از سموم ... ۳۳	صاحب امتیاز: انجمن پسته ایران مدیرمسئول: حجت حسینی سعدی سردبیر: ابوالفضل زارع نظری هیئت تحریریه: سحر نخعی، حجت حسینی سعدی، مریم حسینی سعدی، اعظم مرتضی پور. سفارش آگهی ها: فاطمه السادات حسینی صفت، مرضیه کلانتری، اعظم مرتضی پور چاپ: انجم شعاع
بازرگانی چشم انداز شورای جهانی خشکبار ..... ۳۶ پسته ایرانی در بازار هند نیازمند تبلیغ است ..... ۳۹ ادامه رکود ۴۲	نشانی: کرمان/بلوار جمهوری اسلامی / خیابان شهید لاری نجفی (۲۰ متری نادر) کوچه شماره ۲/ پلاک ۱۲ / کدپستی: ۷۶۱۹۶۴۳۱۴۹ تلفن: ۳۲۴۷۵۷۴۹ - ۰۳۴ / نمابر: ۳۲۴۷۸۵۵۳ - ۰۳۴ www.iranpistachio.org info@iranpistachio.org
آب دو دیدگاه در یک قاب ..... ۴۴ به نام نادر، به کام قادر ..... ۴۶ پشت پرده آمار و اطلاعات آب کشور ۴۷	انجمن پسته ایران در قبال صحت و سقم ادعاهای مطرح شده در آگهی ها، هیچگونه مسئولیتی ندارد. استفاده از مطالب با ذکر مأخذ مجاز است.

پیش‌بینی شده میزان محصول
آمریکا امسال حدود ۶۰۰ هزار تن
است؛ ترکیه و یونان هم محصول
خوبی دارند و یقیناً امسال ترکیه
قسمتی از بازار ایران را خواهد گرفت

تجار هندی پسته ایرانی را
می‌شناسند، اما مصرف‌کننده نهایی
در هند که پسته را از فروشگاه
می‌خرد، با نام پسته کالیفرنایی
بیشتر آشناست

صفحه ۱۶

مسئله تعهد ارزی بزرگ‌ترین
آسیب را به قشر کشاورز زده،
چراکه کشاورز با رنج زیادی
محصول را تولید و هزار مشکل
را تحمل می‌کند، اما نمی‌تواند
محصولش را بفروشد

صفحه ۲۰

طبق گزارشی از میزان خسارت
سیلاب در باغات پسته استان
کرمان، حدود ۱۵ هزار هکتار از
اراضی زیر گل‌ولای رفته، آب حدود
هزار کیلومتر از خطوط لوله باغات
را برده و حدود ۲۰۰ حلقه چاه در
رفسنجان از مدار خارج شدند

صفحه ۲۴

طی دو دهه اخیر چیزی معادل ۲ میلیون
تن پروانه ضبط پسته صادر شده است،
یعنی ۱۰ برابر ظرفیت تولیدی امروز
کشور!

جلسه هیئت امنای دوره چهارم فعالیت انجمن برگزار شد

نشست پنجم

دبیرخانه انجمن پسته ایران

پنجمین جلسه هیئت امنای دوره چهارم فعالیت انجمن صبح روز پنجشنبه ۲۷ مردادماه ۱۴۰۱ با حضور ۳۳ نفر از اعضا (۱۳ نفر حضوری، ۱۳ نفر مجازی و ۷ نفر وکالتی) در محل اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی کرمان آغاز شد. پس از عرض خیرمقدم توسط محمد صالحی، رئیس هیئت مدیره، گزارش خلاصه‌ای از اهم اتفاقات و اقدامات صنعت پسته و انجمن طی شش ماه گذشته از سوی وی ارائه شد. سپس، سیدمحمود ابطحی، رئیس هیئت امنای انجمن، بیانات خود را پیرامون شروع فعالیت کمیته آمار و مطالعه بازار و همچنین اهمیت حضور دائمی و با ثبات پسته ایران در بازارهای بین‌المللی و اجتناب از متشنج کردن جو بازار داخلی ایراد نمود. در ادامه جلسه، گزارش عملکرد سال ۱۴۰۰ انجمن توسط حسین رضایی، دبیرکل انجمن، ارائه شد. سپس اعضا ضمن بحث و بررسی پیرامون دستورات جلسه تصمیمات لازم را اتخاذ کردند.

تصمیمات نشست

- بازرس انجمن، مظفر محمدی، گزارش خود را پیرامون صورت‌های مالی سال ۱۴۰۰ ارائه داد.
- گزارش صورت‌های مالی سال ۱۴۰۰ توسط جانشین دبیر کل ارائه شد و پس از بحث و بررسی توسط اعضای هیئت امنای جهت ارائه به مجمع به اتفاق آرا به تصویب رسید.
- استعفای امید ناصری‌نژاد از هیئت امنای انجمن در جلسه مطرح و پس از استماع نظر اعضای موافق و مخالف، با استعفای وی موافقت نشد.
- گزارش هیئت مدیره پیرامون رویه جایگزینی نماینده عضو حقوقی در صورت خروج وی از شرکت متبوع ارائه شد. پس از بحث و بررسی مفصل اعضای هیئت امنای، مقرر شد تصمیم‌گیری راجع به این موضوع به بررسی بیشتر و ارائه گزارش هیئت مدیره در جلسه آتی هیئت امنای موکول گردد.
- در پایان، حاضرین پیرامون موضوعات مهم پیش روی صنعت پسته کشور، بالاخص بن‌بست ایجاد شده در صادرات پسته به واسطه مقررات دولتی تعهد ارزی به بحث، تبادل نظر و همفکری پرداختند.

در فروردین ماه امسال سرمازدگی شدیدی حادث شد و کشاورزان متحمل خسارت سنگینی شدند. در پی آن قیمت پسته باقیمانده از سال گذشته به سرعت افزایش یافت و برای پسته معمولی صادراتی تقریباً به کیلویی ۳۶۰ هزار تومان رسید. پس از مدتی به دلیل حجم زیاد پسته آمریکایی در بازار، قیمت‌ها ۱۰۰ هزار تومان کاهش یافت. با شرایط مشابه، اگر در سال‌های قبل سرمازدگی مثل امسال اتفاق می‌افتاد قیمت پسته به راحتی ۵۰ درصد افزایش پیدا می‌کرد، ولی در حال حاضر بایستی بپذیریم که کشورهای دیگری نیز تولیدکننده پسته هستند و قیمت‌های بازار را تحت تأثیر قرار می‌دهند.

درخصوص رفع تعهد ارزی، متأسفانه دولت پای حرفی که زده ایستاده و تقریباً اجازه نمی‌دهد صادرات انجام شود. با اینکه راه‌های صادرات غیرقانونی تا حدودی بسته شده، ولی متأسفانه صددردن نتوانسته‌اند این راه را ببندند تا در شرایط یکسان صادرات و رقابت انجام شود. این موضوع سبب دلسردی بسیاری از صادرکنندگان شده و در نتیجه نمی‌توانند کارشان را به‌طور صحیح انجام دهند.

مسائلی مثل باقیمانده سموم و مطرح شدن دوباره موضوع آفلاتوکسین و پیگیری اروپایی‌ها با عنوان دلایل افزایش درصد آفلاتوکسین در پسته صادراتی ایران در سال‌های اخیر، از دیگر مواردی است که انجمن همراه با اتحادیه صادرکنندگان خشکبار در حال پیگیری آن هستند. در این زمینه از آقای بهروز آگاه درخواست کردیم که این موضوع را پیگیری کنند. ایشان پیگیر هستند تا برای جلوگیری از بروز مشکلات بزرگ‌تر اروپایی‌ها را قانع کنند.

در مورد باقیمانده سموم جلساتی به اتفاق باغداران و صادرکنندگان از طریق انجمن در حال برگزاری است. امیدواریم بتوانیم در جهت حل مسائل قدم‌های مثبتی برداریم.

محمد صالحی، رئیس هیئت مدیره انجمن در جلسه هیئت امناء تشریح کرد

گزارش شش ماهه به روایت اتفاقات و اقدامات

چرا؟ چون به بازار شوک دادیم. کالایی که ۸۰ درصد آن در بازار جهانی عرضه می‌شود، قیمت آن هم در همان بازار تعیین خواهد شد و در آن بازار هم رهبری دست ما نیست.» ابطی در تشریح جزئیات این موضوع گفت: «به عنوان مثال در زرنند بورس درست کردیم و قیمت آتی اعلام کردیم و باعث توقف عرضه شدیم، چرا؟ به خاطر اینکه واسطه‌های سودجو را حذف کنیم!» این پیشکشوت بازار پسته عنوان کرد: «لطفاً افرادی که می‌خواهند اظهار نظر اقتصادی کنند، مقداری اقتصاد هم مطالعه کنند. اساس علم اقتصاد بر این پایه استوار است که همه سودجو و به دنبال افزایش سود هستند.» وی در مورد امکان تکرار وقایع گذشته هشدار داد و گفت: «مسائل هم ممکن است از روی نادانی یا عوام‌فریبی جلوی روان بودن بازار گرفته شود و حضور دائمی پسته ایران در بازار به درستی انجام نشود. ممکن است ظاهر حرف‌ها خیلی مردمی باشد، ولی نتیجه آن وارد شدن خسارت به پسته باشد.»

ابطی تأکید کرد: «لطفاً به باز شوک ندهیم و حرف نسنجیده و عوام‌فریبانه نزنیم. فکر نکنیم هر چه به ذهن ما می‌رسد درست است و بقیه نادان و سودجو هستند.» رئیس هیئت امنای انجمن تصریح کرد: «بازار پسته یکی از رقابتی‌ترین بازارهاست؛ به همین خاطر، یقیناً انحصار و مافیایی در آن وجود ندارد.»

وی در پایان گفت: «شاید من از نظر سنی جزو مسن‌ترین افراد انجمن باشم؛ بنابراین اجازه بدهید آرزو کنم تا در کمال آرامش و بدون عوام‌فریبی با هم باشیم؛ دوباره دور هم جمع شویم و همه کارها در مسیر درستی پیش رود. به امید همدلی و رفع کدورت‌ها.»

سید محمود ابطی رئیس هیئت امنای انجمن پسته ایران در جلسه هیئت امنای تاریخ ۲۷ مردادماه ۱۴۰۱، ضمن گرمی داشت یاد و خاطره آقایان مهدی آگاه و علی وثوقی افزود: «از هیئت امنای و به خصوص هیئت مدیره انجمن که به طور مداوم تلاش می‌کنند و پیگیر مسائل هستند، تشکر می‌کنم. همچنین از فعالیت‌های دبیرخانه که تبدیل به یک هسته بانش و زحمت کش شده و به خودکفایی رسیده است، قدردانی می‌کنم.»

وی در ادامه توضیح داد: «در انجمن کمیته‌ای به نام کمیته آمار و مطالعات بازار تشکیل شده است. در جلسات قبل، تشکیل این کمیته از خواسته‌های دوستان بود و با فشاری اینجانب مطرح شد و امیدوارم در آینده نتیجه این کار را ببینیم.»

ابطی ضمن اشاره به این موضوع که پسته در آستانه یک تحول قرار دارد، اذعان کرد: «وضعیت پسته بسیار حساس است و در حال حاضر پسته ایران دو مسئله اساسی دارد؛ یکی بهره‌وری در تولید و دیگری حضور در بازار.» وی در مورد نیاز به حضور دائمی پسته ایران در بازار تشریح کرد: «باید به این نکته توجه کرد که پسته کالایی است که هر زمان در بازار موجود نباشد، آن مقطع را از دست می‌دهد و این مسئله جبران نمی‌شود.»

رئیس هیئت امنای انجمن با صراحت درخواست کرد: «لطفاً با دانش و اطلاعاتی که نداریم به بازار شوک وارد نکنیم.» وی در توضیح این موضوع افزود: «متأسفانه در سال‌های کم محصول این مشکل خودش را بیشتر نشان می‌دهد. در سال ۱۳۹۷ کمترین تولید و در عین حال کمترین میزان صادرات و بیشترین حجم محصول انتقالی به سال بعد را داشتیم!»

سید محمود ابطی، رئیس هیئت امنای انجمن در جلسه هیئت امنای درخواست کرد

به بازار شوک وارد نکنیم

در بحث آزاد پیرامون بازار پسته در جلسه هیئت امنای انجمن اذعان شد

سنگ اندازی دولت

در پنجمین جلسه هیئت امنای دوره چهارم فعالیت انجمن که روز پنجشنبه ۲۷ مرداد ماه ۱۴۰۱ در محل اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی کرمان برگزار شد، اعضای هیئت امنای پیرامون مسائل صنعت پسته به بحث و تبادل نظر پرداختند. اعم موارد مطرح شده در این جلسه در ادامه آورده شده است.

گره کور صادرات

محمدرضا فرشچیان - بانک مرکزی سه راهکار برای ابطال پیمان ارزی داده که این سه راهکار عملاً تبدیل به یک راهکار می‌شوند؛ اگر بخواهیم کالایی وارد کنیم سقف واردات ۵۰۰ هزار دلار در نظر گرفته شده است. گفته شده ۵۰۰ هزار دلار ثبت سفارش کنید و جنس بیاورید و وقتی جنس وارد شد، اجازه داده می‌شود مجدداً ۵۰۰ هزار دلار جنس دیگر وارد کنیم؛ قانون چقدر احمقانه تعریف شده! در شرایطی که می‌خواهید ۵ میلیون دلار کالا وارد کنید، وقتی در سامانه جامع تجارت می‌روید روی سقف ۵۰۰ هزار دلار قفل می‌شود!

برای مقداری از کالا کوتاژی عمل کردیم؛ یعنی بدون انتقال ارز وارد کردیم. در حال حاضر تعدادی از افراد که کالاهایشان را وارد نکردند، شکایت کردند که اینها کوتاژ به ما دادند و ارز منتقل نکردند. بنابراین، سازمان توسعه تجارت نامه زده به آن افراد که ارز را نداده‌اند، با این مضمون که ارزتان را به آقایانی که کوتاژ با آنها معامله کردید، واگذار کنید.

تالار دومی تعریف شد که آنهم بسته شد؛ بر فرض محال اگر بتوان ارز را در بازار آزاد فروخت و تعهد ارزی هم وجود نداشته باشد، اگر پسته کیلویی ۸ دلار در بازار جهانی قیمت بخورد و دلار آزاد را ۲۹ هزار تومان حساب کنیم، می‌شود ۲۳۰ هزار تومان، این پسته را از کجا می‌توان خرید!

امسال پیش‌بینی شده میزان محصول آمریکا حدود ۶۰۰ هزار تن است؛ ترکیه و یونان هم محصول خوبی دارند و یقیناً امسال ترکیه قسمتی از بازار ما را خواهد گرفت. ما باید به جای شعارگرا بودن واقع‌گرا باشیم. در حال حاضر، ما نیاز داریم تا واقعیات ملموس را ببینیم و براساس آنها حرکت کنیم. درخواست من از همه دوستان عزیز این است که قدر فرصت‌ها را بدانیم و فرصت‌سوز نباشیم.

باید مسئله را حل کنیم

محسن خندان - اگر توان و انرژی بگذاریم، شاید انجمن پسته و اتحادیه صادرکنندگان خشکبار بتوانند کاری انجام دهند. در حال حاضر مسئولین نسبت به

مشکل کجاست؟

آرش علوی - طبق گفته آقای همتی، رئیس سابق بانک مرکزی، قیمت بازار آزاد ارز زیادی بالاست؛ آقای صالح آبادی، ریاست فعلی بانک مرکزی، یک مرحله بالاتر رفته و بازار آزاد را اصلاً قبول ندارد و قیمت دلار را همان ۲۶-۲۷ هزار تومان نیما می‌داند! به‌طور کلی می‌توان گفت ادبیات دولت سازنده و کمک کننده نیست. ما باید از روسیه بیاموزیم که سیستم بانک مرکزی در شرایط تحریم‌ها چقدر مقتدر و علمی توانست کار را کنترل کند. در ایران هم مسئولین دنبال جمشید بسم الله هستند! و این طرز فکر در دولت آقای رئیسی هم وجود دارد. موضوعی که در مورد قیر مطرح شد در خیلی از بخش‌های دیگر هم وجود دارد.

رویکرد دولت‌ها

محمدرضا فرشچیان - معاون ارزی بانک مرکزی با صراحت به اینجانب گفت کل میزان ارزآوری خشکبار ایران چقدر است؟ گفتم ۲-۲,۵ میلیارد دلار؛ ایشان گفتند ما یک تکان به نفت و پتروشیمی

”
سقف واردات
۵۰۰ هزار دلار
در نظر گرفته
شده است؛ یعنی
در شرایطی که
می‌خواهید ۵
میلیون دلار
کالا وارد کنید،
وقتی در سامانه
جامع تجارت
می‌روید روی
سقف ۵۰۰
هزار دلار قفل
می‌شود!

“

اول اینکه دولتی داریم که در باطن سیاست‌هایش می‌گوید سالانه ۵۰-۴۰ درصد به من بدهید و این در واقعیت رخ می‌دهد. مشکل **دوم** در عدم اتصال منافع مشترک فعالان صنعت پسته است؛ در صنعت پسته ایران منافع بخش‌های مختلف با هم درگیر نیستند و زمانی که شخص سومی مثل دولت آمده و زور می‌گوید، طرفین به جان هم می‌افتند و راه‌حلی برای آن نداریم. هرکس که با کار تجارت پسته درگیر باشد، در شرایط فعلی هیچ راهی نمی‌بیند که بتواند بازار را حفظ کند. هر فردی هم که در کار تولید پسته است، نمی‌داند با شرایطی که هزینه سالانه حدود ۵۰-۴۰ درصد افزایش می‌یابد و طبیعتاً قیمت فروش پسته به این مقدار بالا نمی‌رود، چه کار کند و تا چه زمانی می‌تواند به تولید ادامه دهد.

دولت محترم که در گذشته شاید ۱۰ درصد برمی‌داشت، الان ۵۰-۴۰ درصد برداشت می‌کند. اشکال کار اینجاست که تمام این اتفاقات در شرایطی در حال تکرار است که با یک موضوع نسبتاً جدید مواجه هستیم؛ در ۱۰۰ سال گذشته تنها در یک مقطع زمانی تولید پسته ترکیه از ایران بیشتر بوده و از آن مقطع به بعد تقریباً بازه زمانی نبوده که ما به‌طور مستمر رقابت بیرونی با پسته ترکیه داشته باشیم. همچنین، تا دو سال قبل هیچ‌وقت به‌طور مستمر رقابت با پسته آمریکا نداشتیم و اگر رقابتی بود کوتاه مدت بود؛ اما این شرایط از دو سال قبل عوض شده و در ۱۰ تا ۱۵ سال آینده با سرعت بیشتری تشدید خواهد شد. آمریکا در مدت کوتاهی میزان تولیدش به یک میلیون تن خواهد رسید و تولیدکنندگان جدید از جمله ترکیه و اسپانیا حجم تولیدشان افزایش خواهد یافت. بنابراین، ما در شرایط رقابت مستمر قرار خواهیم گرفت. بیش از یک سال است که این موضوع شروع شده است و این خیلی با رقابت‌های مودی و مقطعی فرق دارد. راه‌حل مواجهه با این شرایط این است که باید منافع گروه تولیدکننده و تاجر به هم نزدیک شود تا ضرر کمتری متحمل شوند و منفعت مشترک بیشتری داشته باشند. اگر این کار انجام نشود، در دو طرف باخته‌های شدیدی پیش می‌آید و کشاورز و تاجر ورشکسته بیشتری خواهیم داشت.

سریع عرضه کنند. افرادی در بین باغداران هستند که سه سال پسته خود را نگه داشته‌اند تا به قیمت قابل قبول برسد؛ چون چاره‌ای ندارند و باید به ازای هر هکتار ۹۰-۸۰ میلیون تومان هزینه باغ و هزینه‌های جاری را پرداخت کنند. من اعتقاد دارم که اگر امسال چهار ماه طلایی را از دست بدهیم، دچار یک رکود توری در بازار پسته خواهیم شد؛ چون کشاورز قیمت بالایی را از تاجر طلب خواهد کرد و برای تاجر هم مقدور نیست آن را بپردازد، در نتیجه بازار قفل خواهد شد. مسئولیت قفل شدن بازار مستقیماً متوجه بانک مرکزی است. و اگر توافق برجام امضا شود، یک شوک در بازار دلار ایجاد خواهد شد.

با قیمت پسته چه کنیم؟

عبدالکریم امین‌زاده - امسال در خراسان یکی از استثنایی‌ترین سال‌ها را تجربه می‌کنیم، به‌طوری‌که کیفیت محصول بالا و درصد پوکی پایین است. در مورد قیمت پسته باید بگویم از یک طرف صادرکننده قیمتی را اعلام می‌کند که اصلاً نمی‌توان به باغدار گفت و از آن طرف هم باغداران انتظارات بالایی دارند. به‌نظر من، باید از قیمت متعادل حرف زده شود و آنچه واقعیت است گفته شود. این‌طور نباشد که افراد بر اساس قیمت‌های گذشته، از عرضه محصول خودداری کنند. قیمت جهانی پسته و نرخ دلار مشخص است؛ همچنین مشکلاتی که بانک مرکزی به‌وجود آورده نیز مشخص هستند.

مطالبه از دولت

امیراعتماد ادیب - فکر نمی‌کنم بخش دولتی بتواند راهکاری به ما بدهد. بهتر است ما با نهادها و ارگان‌های دولتی تعامل داشته باشیم، ولی آنچه که باید انجام شود از طرف خود ما باشد و زحمت و مشقت آن را به جان بخریم تا بتوانیم کاری بکنیم، وگرنه تجربه نشان داده که مسئولین کاری نخواهند کرد. طرز فکر آنها طوری نیست که ما برای آنان ارزشی داشته باشیم. بنابراین، تا جایی که می‌توانیم باید از طریق لابی و تقویت مراودات پیگیر حقوق مان باشیم.

در رقابت مستمر چه خواهیم کرد؟

بهرام آگاه - در واقع دو مشکل داریم؛

”

امسال پیش‌بینی شده میزان محصول آمریکا حدود ۶۰۰ هزار تن است؛ ترکیه و یونان هم محصول خوبی دارند و یقیناً امسال ترکیه قسمتی از بازار ما را خواهد گرفت؛ باید به جای شعارگرا بودن واقع‌گرا باشیم

“

می‌دهیم و این مبلغ را جبران می‌کنیم و نیاز نداریم در سیستم مالی کشور تغییری ایجاد کنیم! ایشان گفتند ما ۶۰-۵۰ میلیارد دلار واردات داریم و برای ۲۵-۲۰ میلیارد دلار، ۶۰ میلیارد دلار را زیر سوال نمی‌بریم!

این تفکر بانک مرکزی است و متأسفانه سازمان توسعه تجارت و بقیه ارگان‌های دولتی ما را به جای نمی‌رسانند. نه اینکه بگویم متوقف شویم، نه، بلکه با قدرت به جلو برویم. ولی اگر فردا به حمد الهی در مورد برجام به نتیجه برسند، اصلاً به شما وقت نمی‌دهند تا بپرسید حالتان چطور است! همیشه در دولت‌ها رویه همین بوده و زمانی درآمدهای نفتی افزایش می‌یابد، ما به امان خدا رها می‌شویم.

امسال همه فعالان صنعت پسته از جمله صادرکننده، باغدار و بخش خدمات متضرر هستند و بایستی از جیب بخورند. بنابراین، باید دید آیا می‌توان این ضرر حداکثری را به حداقل رساند. این ضرر را در شرایطی می‌توانیم به حداقل برسانیم که همه یک تفسیر و صحبت داشته باشیم و همگام با یکدیگر این جور را به بازار بدهیم که پسته جدید عرضه می‌شود.

تعهد ارزی به ما لطمه می‌زند

محمودرضا مهدوی اناری - من این مورد را به فال نیک می‌گیرم که باید با یکدیگر همکاری داشته باشیم و به‌عنوان یک پیکره جلو برویم. ما یک دشمن مشترک داریم؛ پیکره صنعت پسته در حال حاضر بسیار بیمار است؛ دستمزدها افزایش یافته و هزینه‌های تولید بالا رفته‌اند؛ نهادهایی که با ارز ترجیحی وارد می‌شدند قطع شده‌اند؛ یعنی بیمار روی تخت آی.سی.یو است و دارویی هم وجود ندارد. از آن طرف، بانک مرکزی آمده و می‌گوید کلیه این بیمار را هم به من بدهید؛ یک معضل به نام تعهد ارزی درست کرده‌اند و در این اثنا ۱۰ تا ۱۵ درصد پول پسته نه به جیب کشاورز و نه به جیب صادرکننده می‌رود!

این مشکل را باید از طریق همکاری حل کنیم، متأسفانه بانک مرکزی متوجه این نیست. تعهد ارزی به ما لطمه می‌زند. ما این مسائل را در گروه‌ها مطرح می‌کنیم و کشاورزان را نسبت به این موارد آگاه می‌کنیم. ولی نمی‌توان به آنان دروغ گفت و نمی‌توان ترغیب‌شان کرد تا پسته را

“

در نشست مشترک انجمن پسته و اتحادیه
صادرکنندگان خشکبار ایران بررسی شد

صادرات پسته و خشکبار؛ مسائل و مشکلات

حجت حسینی
جانشین دبیرکل

نشست مشترک انجمن پسته و اتحادیه صادرکنندگان خشکبار ایران، پیرامون بررسی بازار و مسائل و چالش‌های صادرات پسته و خشکبار در تاریخ دوم مردادماه سال جاری به میزبانی اتحادیه و در محل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران برگزار شد. در این جلسه علیرضا پیمان‌پاک رئیس سازمان توسعه تجارت ایران، ولی‌اله فریادرس مدیرکل دفتر مقررات و استانداردهای بازرگانی وزارت جهاد کشاورزی و صالح عسکری مشاور رئیس سازمان توسعه تجارت حضور داشتند. و فعالان صنعت پسته و خشکبار از اقصی نقاط کشور به بیان مسائل و مشکلات صادرات پسته و خشکبار ایران پرداختند.

محمد صالحی با استناد به آمار صادرات در سنوات اخیر تشریح کرد: «در سال ۹۷ با ابلاغ بخشنامه تعهد ارزی، مقدار صادرات پسته به شدت کاهش یافت و ما در این سال تنها موفق به صادرات ۵۵ هزار تن محصول شدیم، درحالی‌که در سال‌های ۹۸ و ۹۹ با گشایش‌هایی که به وجود آمد و با کاهش فاصله نرخ ارز نیمایی و آزاد، شاهد رشد و رونق صادرات پسته بودیم. هرچند صادرکننده نیز می‌بایست به سستی رفع تعهد کند، ولی این امکان وجود داشت؛ به طوری‌که در سال ۹۸ حدود ۱۶۵ هزار تن و در سال ۹۹ حدود ۲۳۰ هزار تن صادرات داشتیم، ولی با فاصله گرفتن نرخ نیمایی و آزاد عملاً هیچ راه رسمی برای انجام صادرات و رفع تعهد برای یک صادرکننده وجود ندارد.» وی در این زمینه چند سوال مطرح کرد و گفت: «چطور یک صادرکننده واقعی می‌تواند با صادرات از مبادی غیررسمی و از راه کارت اجاره‌ای رقابت کند؟! چطور صنعت پسته که در مرحله تولید و صادرات بالای ۹۷ درصد

دولت در حق این بخش جفا نکند در ادامه جلسه، رئیس هیئت مدیره انجمن پسته ایران با اشاره به اینکه صنعت پسته همواره در برهه‌های مختلف و در شرایط مختلف تحریم با صادرات این محصول ارزآور در چرخه اقتصادی کشور راه گشا بوده گفت: «امیدواریم در شرایط فعلی که اهمیت صادرات پسته به لطف صادرات محصولات انرژی‌بر و بزرگی همچون پتروشیمی‌ها کاهش یافته، مجموعه دولت در حق این بخش صادرات پسته و خشکبار کشور جفا نکند.» وی از تعهد ارزی به عنوان بزرگ‌ترین مانع صادرات محصول پسته نام برد و تصریح کرد: «امروز مسئله تعهد ارزی بزرگ‌ترین آسیب را به قشر کشاورز زده، چراکه کشاورزان با رنج زیادی محصول را تولید و هزار مشکل را تحمل می‌کنند، اما نمی‌توانند محصولشان را بفروشند؛ چون صادرکنندگان با موانع موجود رغبتی برای صادرات ندارند و از ریسک‌ها و فضای پر ابهام آینده واهمه دارند.»

شرح وضعیت نابسامان بازار پسته در ابتدای جلسه محمدحسن شمس‌فرد، رئیس اتحادیه صادرکنندگان خشکبار، ضمن خوش‌آمدگویی به حاضرین در جلسه، شرح مختصری در خصوص وضعیت نابسامان بازار پسته در سال جاری محصولی ارائه داد و ریشه این نابسامانی را در مقررات ارزی دولت دانست. وی با طرح این سوال که چطور یک صادرکننده باید محصول را با قیمتی به نرخ ارز آزاد از کشاورز خریداری کند و سپس ارز حاصل از صادرات را که بعد از چندماه با مشقت فراوان وارد کشور می‌کند، به قیمت ارز نیمایی در اختیار دولت قرار دهد؟! شمس‌فرد افزود: «طی دو سال اخیر ما برای رفع این مشکل با هر تصمیمی که بانک مرکزی گرفت، همراهی کردیم، ولی نهایتاً این بانک مرکزی بود که هر بار به وعده خود عمل نکرد.» وی در پایان ابراز امیدواری کرد که به همت سازمان توسعه تجارت این مسئله به سرانجام برسد.

توسعه تجارت، امور مربوط گروه‌های کالایی به وزارت‌خانه‌ها و سازمان‌های ذیربط واگذار شده‌اند و این سازمان بر مسائل بین‌الملل تمرکز کرده‌است و تلاش می‌کند در این زمینه به توسعه صادرات ایران کمک کند.» علیرضا پیمان پاک در پایان صحبت‌های خود مسائل و چالش‌های صادرات خشکبار در معاونت اقتصادی ریاست جمهوری با جمعی از منتخبین حاضر، جلسه‌ای با ستاد هماهنگی اقتصادی برای اخذ برخی مصوبات خاص برگزار شود.

در ادامه، محمدرضا شمس‌الهدا، عضو پیوسته انجمن پسته گزارش آماری مبسوطی از وضعیت صادرات پسته در سنوات اخیر، وضعیت تولید و صادرات آمریکا و همچنین مولفه‌هایی مانند نرخ ارز آزاد و نیمایی ارائه داد. وی ضمن بررسی وضعیت صادرات بازارهای چین، هند و روسیه به بیان مسائل و چالش‌های هریک از این بازارها از جمله مسئله تعهد ارزی، مشکل تأخیر خطوط کشتیرانی، مشکل قیمت پایه گمرکی و عوارض گمرکی صادرات پرداخت.

تالار دوم، تلاش خوبی با ایرادهای اساسی

سپس، آرش علوی عضو هیئت امنای انجمن پسته با انتقاد از راهکار تالار دوم که بانک مرکزی پیرامون تعهد ارزی ارائه کرده‌بود، گفت: «تالار دوم تلاش خوبی بود، ولی ایرادهای اساسی داشت! اول اینکه این تالار جدا شده‌بود و عرضه کننده‌ای که وارد این تالار می‌شد با محدودیت‌های بسیاری مواجه می‌شد و معقولانه نبود! دوم اینکه در این تالار عرضه‌کننده مجبور بود نرخ را چند درصد پایین‌تر ارائه دهد که منطقی نبود! سوم، انحصار ایجادکردن برای چند صرافی بانکی صحیح نبود و ایراد داشت؛ اگر این مکانیسم مورد تأیید بود، چرا نمی‌بایست همه صرافی‌های مجاز کشور حضور داشته‌باشند! آخر اینکه اگر این امکان فراهم می‌شد که معاملات بر اساس کوتاه‌مدت صورت بگیرد، اساساً نیازی به تالار دوم نبود.»

علوی در خصوص ارز نیمایی تصریح کرد: «از چهار سال پیش، همواره به

در واکنش به صحبت‌های مطرح شده گفت: «ما طی یک‌سال گذشته در جلسات متعدد پیگیر رفع مسائل و مشکلات مرتبط با صادرات پسته بوده‌ایم و با بسیاری از مواردی که حاضرین به آن اشاره کردند اشراف کامل داریم.» وی اذعان کرد: «صدور بخشنامه‌های متعدد توسط دستگاه‌های حاکمیتی و قانون‌گذاری یکی از موانع بزرگ در زمینه صادرات کشور هستند» و افزود: «سازمان توسعه تجارت در این زمینه به‌طور مداوم با دستگاه‌های مربوطه پیگیری‌های لازم را انجام می‌دهد.» پیمان پاک مسئله ارز را به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین موضوعات حال حاضر صادرکنندگان دانست و گفت: «ما به جد این موضوع را در سازمان پیگیری کرده‌ایم و راهکارهای متفاوتی را برای رفع این موضوع با همکاری بخش‌های مختلف به‌کار گرفته‌ایم، ولی متأسفانه این راهکارها به‌دلایل مختلف به نتیجه نرسیدند.» رئیس سازمان توسعه تجارت ایران با اشاره به فرارسیدن موعد صادرات محصول جدید گفت: «همکاران من در سازمان در حال بررسی و ارائه پیشنهاد جدیدی برای رفع مشکل تعهد ارزی صادرکنندگان پسته هستند. این کار احتمالاً چند ماه زمان خواهدبرد، ولی باتوجه به فرارسیدن فصل صادرات پسته، با بخش‌ها و نهادهای ذیربط در حال مذاکره هستیم که بتوانیم ارز حاصل از صادرات پسته و خشکبار را به‌طور موقت به واردات برخی کالاهای مصرفی اختصاص بدهیم.» وی با اشاره به تلاش‌های این سازمان در زمینه مشوق‌های صادراتی و فعالیت‌های بازاریابی اظهار داشت: «سازمان توسعه تجارت پیرامون موضوع بازاریابی تلاش‌های زیادی کرده که از جمله آنها می‌توان به تأسیس مرکز تجاری قطر، باتوجه به برگزاری مسابقات جام جهانی قطر اشاره کرد.» پیمان پاک همچنین از مذاکرات برای ایجاد تسهیل برای تهاتر کالا با رفع تعهد ۱۰۰ درصدی برای صادرات به حوزه اورآسیا و ایجاد بسترهای ملاقات‌های تجاری برای شناسایی شرکای تجاری در بازارهای هدف خبرداد.

وی افزود: «با تغییر ساختار سازمان

هزینه دارد، می‌تواند با پتروشیمی که به لطف انرژی ارزان بالای ۵۰ درصد سود خالص دارد، رقابت کند؟! چطور یک صادرکننده واقعی می‌تواند محصولی را با حاشیه سود ۲ تا ۳ درصدی صادر کند، درحالی‌که به لطف بخش‌نامه‌های بانک مرکزی، صادرات هر کیلو از محصول با ۱۵ درصد ضرر همراه است؟ آیا راهی جز توسل به مسیرهای غیررسمی و یا عدم فعالیت برای یک صادرکننده باقی می‌ماند؟!» محمد صالحی صحبت‌های خود را با ارائه این پیشنهاد که برای تسهیل صادرات پسته در شرایط فعلی، بهترین راهکار اختصاص ارز حاصل از صادرات پسته به واردات یک گروه کالایی خاص به‌منظور ایجاد تقاضا برای ارز حاصل از صادرات پسته است، سخنانش را به پایان رساند.

صدور بخشنامه‌های متعدد، مانع بزرگ صادرات کشور

در ادامه جلسه، علیرضا پیمان پاک رئیس سازمان توسعه تجارت ایران

دولت‌های مختلف گوشزد کرده‌ایم که ارز نیمایی یک رانت بزرگ برای صرافی‌هاست و ریشه آن بی‌اعتمادی بانک مرکزی به فعالان اقتصادی است. وی با انتقاد از سیاست‌های بانک مرکزی نتیجه این سیاست‌ها را یک ضرر بزرگ برای کشور دانست و گفت: «همچنان‌که دولت در سال ۱۳۹۷ میلیاردها دلار از منابع ارزی کشور را به دلیل اصرار غیرمنطقی در عدم قبول واقعیت‌ها به هدر داد، امروز هم همان رویه در جریان است؛ تفاوتی ندارد که منبع این ارزهای ارزان قیمت نفت باشد یا محصولات پتروشیمی و یا هر منبع ملی دیگر، ولی نتیجه آن چیزی جز ضربه به منافع ملی نبوده‌است.»

این عضو هیئت امنای انجمن پسته ایران در خصوص عدم امکان رفع تعهد ارزی توسط صادرکنندگان پسته به دلایل منطقی اقتصادی گفت: «باید بپذیریم که ارز یک قیمت دارد و آن قیمت بازار آزاد است؛ حتی اگر مسئولین قبول نداشته باشند! بحث کارت اجاره‌ای معلول تصمیم‌گیری اشتباه سیاست‌گذار است و برخوردهای پلیسی مشکلی را رفع نمی‌کند. اگر صادرکننده‌ای ریسک استفاده از کارت اجاره‌ای را علی‌رغم همه معضلات و مشکلات آن می‌پذیرد، به دلیل این است که کسب و کارش را در معرض نابودی می‌بیند. شاید امروز مسئول دولتی ده‌ها ایراد برای کارت اجاره‌ای ببیند، ولی از دید کلان، کارت اجاره‌ای سوپاپ اطمینانی بوده که نگذاشته در اثر سیاست‌گذاری اشتباه از سال ۹۷ تا الان کار مملکت روی زمین بماند. اگر یک صادرکننده شرایط رقابتی داشته‌باشد، مگر دیوانه است که دنبال کارت اجاره‌ای با آن همه ریسک برود!»

دلایل افت تراز تجاری

جلیل کاربخش نایب رئیس هیئت امنای انجمن پسته و عضو هیئت نمایندگان اتاق کرمان و ایران در خصوص تراز تجاری استان کرمان توضیح داد: «در به‌روزترین گزارش تراز تجاری استان در ۴ ماهه ابتدای سال جدید، وضعیت تراز تجاری استان کرمان ۶۸۰ میلیون دلار منفی بوده‌است! درحالی‌که طی

۱۰ سال گذشته، ۷ سال تراز مثبت را تجربه کرده‌بودیم.» وی در خصوص دلایل افت تراز تجاری گفت: «طی ۴ ماه ابتدای سال، صادرات استان به شدت افت کرده و در عوض آن واردات به دلیل نرخ ارز جذابیت داشته‌است و صادرکنندگان نیز به دلیل مشکلاتی که در رابطه با تعهد ارزی وجود دارد، تمایلی به فعالیت و انجام صادرات نداشته‌اند.» کاربخش دلیل دیگر این مسئله را به مسدود شدن حساب‌های ۶ هزار فعال اقتصادی در کرمان و ورود نهاد امنیتی و احضار تعدادی از حق‌الملک‌کاران و صادرکنندگان نسبت داد و گفت: «این فضای متشنج باعث شده صادرکنندگان تمایلی برای انجام صادرات از طریق گمرکات استان کرمان نداشته‌باشند.»

پیمان ارزی بزرگ‌ترین مشکل بر سر راه صادرات کشور

در ادامه امیرعلی عسگراولادی، عضو پیوسته انجمن، پیمان ارزی را بزرگ‌ترین مشکل بر سر راه صادرات کشور دانست و عنوان کرد: «در ابتدا گفتند سامانه نیما بستری برای آشنایی واردکننده و صادرکننده و مشخص کردن کانال‌های تبادل است و نرخ هم در این سامانه توافقی خواهد بود!» عسگراولادی با انتقاد از مداخله دولت در نرخ ارز در سامانه نیما اذعان کرد: «از زمانی که دولت قیمت‌گذاری کرد، معضلات ما صادرکنندگان شروع شد، چرا باید این ارز یارانه‌ای به واردکننده داده‌شود، درحالی‌که عملاً قیمت ارز مسیر خودش را می‌رود و بعد از اینکه شش ماه کالا با نرخ یارانه‌ای وارد شد، واردکننده فراموش می‌کند کالا را با چه نرخی وارد کرده و با نرخ روز محصولش را به فروش می‌رساند!»

عسگراولادی ضمن ارائه پیشنهاد در رابطه با صادرات ریالی گفت: «در حال حاضر مشتری‌های چینی و هندی حاضرند برای صادرات ما ریال پرداخت کنند، چرا ما برای ریال ارزش قائل نشویم! تعهد ارزی ریالی برای خشکبار بگذارید!»

سیاست جبرانی برای افزایش هزینه‌ها اتخاذ نشد

در ادامه، ولی‌اله فریادرس مدیرکل دفتر

مقررات و استانداردهای بازرگانی وزارت جهاد کشاورزی در پاسخ به موضوعات مطرح شده گفت: «بروز برخی مسائل اجتناب‌ناپذیر هستند و کاهش صادرات از این دست است و من به مسائلی که در این زمینه وجود دارد می‌پردازم؛ بحث اول در مورد قیمت تمام شده‌است. از ابتدای سال ۹۹ که سیاست دولت بر حذف ارز ترجیحی نهاده‌های کشاورزی بود، برآورد ما این بود که ۲۵ هزار میلیارد افزایش هزینه به این بخش تحمیل خواهد شد که سیاست جبرانی برای این افزایش هزینه اتخاذ نشد. و در حال حاضر هم به دلیل سیاست مردمی‌سازی اقتصاد، مجدداً بخش تولید با تورم و افزایش هزینه‌ها مواجه شده‌است. با توجه به وضعیت پسته ما تاکنون به دنبال به‌روزرسانی قیمت پایه گمرکی نرفته‌ایم؛ چرا که اگر به این کار ورود می‌کردیم، قطعاً به ضرر صادرکننده می‌شد. گمرک باید قیمت عمده‌فروشی را مبنای محاسبات قرارداد دهد و قیمت ریالی عمده‌فروشی که مبنای قرار می‌گیرد، مشکل از جایی شروع می‌شود که در گمرک این قیمت را بر مبنای قیمت نیما به قیمت دلاری تبدیل می‌کنند و دوباره برای صادرکننده از بابت تعهد ارزی مشکل به وجود می‌آید.»

فریادرس درخصوص برگشت ارزهای حاصل از صادرات عنوان کرد که سازمان جهاد کشاورزی و سازمان توسعه تجارت می‌توانند موضوع را حل کنند. ولی رویه‌ای که در حال حاضر به عنوان مبادله کالا با کالا وجود دارد، مسائل زیادی خواهد داشت، خصوصاً اینکه به دلیل نبود زیرساخت به صورت دستی صورت می‌گیرد. وی گفت: «بخش عمده‌ای از کالاهای مصرفی را می‌توان از نیما خارج کرد و برای ارزهای صادراتی تقاضا ایجاد کرد.» فریادرس در خصوص نیم درصد عوارض صادرات عنوان کرد: «مصوبات هر دستگاهی را تنها خود آن دستگاه می‌تواند لغو کند و این مصوبه که توسط مجلس صادر شده را غیر از مجلس نمی‌تواند لغو کند. همچنین، شورای هماهنگی سران قوا نیز مرجعی است که می‌تواند در موارد اینچنینی مصوبه را لغو کند.»

محورهای مهم

آزاد یا نیمایی؟

چطور یک صادرکننده باید محصول را با قیمتی به نرخ ارز آزاد از کشاورز خریداری کند و سپس ارز حاصل از صادرات را که بعد از چندماه با مشقت فراوان وارد کشور می‌کند، به قیمت ارز نیمایی در اختیار دولت قرار دهد؟!

تعهد ارزی

مسئله تعهد ارزی بزرگ‌ترین آسیب را به قشر کشاورز زده، چراکه کشاورزان با رنج زیادی محصول را تولید و هزار مشکل را تحمل می‌کنند، اما نمی‌توانند محصولشان را بفروشند

۴ پرسش کلیدی

- چطور یک صادرکننده واقعی می‌تواند با صادرات از مبادی غیررسمی و از راه کارت اجاره‌ای رقابت کند؟!
- چطور صنعت پسته که در مرحله تولید و صادرات بالای ۹۷ درصد هزینه دارد، می‌تواند با پتروشیمی که به لطف انرژی ارزان بالای ۵۰ درصد سود خالص دارد، رقابت کند؟!
- چطور یک صادرکننده واقعی می‌تواند محصولی را با حاشیه سود ۲ تا ۳ درصدی صادر کند، درحالی‌که به لطف بخش‌نامه‌های بانک مرکزی، صادرات هر کیلو از محصول با ۱۵ درصد ضرر همراه است؟
- آیا راهی جز توسل به مسیرهای غیررسمی و یا عدم فعالیت برای یک صادرکننده باقی می‌ماند؟!

ایرادهای تالار دوم

- تالار جدا شده‌بود و عرضه کننده‌ای که وارد این تالار می‌شد با محدودیت‌های بسیاری مواجه می‌شد
- در این تالار عرضه‌کننده مجبور بود نرخ را چند درصد پایین‌تر ارائه دهد
- انحصار ایجادکردن برای چند صرافی بانکی صحیح نبود و ایراد داشت

صادرات ریالی

در حال حاضر مشتری‌های چینی و هندی حاضرند برای صادرات ما ریال پرداخت کنند، چرا ما برای ریال ارزش قائل نشویم! تعهد ارزی ریالی برای خشکبار بگذارید!

از دید بانک مرکزی بازار ارز آزاد وجود ندارد!

صالح عسکری مشاور و بازرس ویژه رئیس سازمان توسعه تجارت در واکنش به نقطه نظرات حاضرین در خصوص ارز آزاد تصریح کرد: «از دید بانک مرکزی بازار ارز آزاد وجود ندارد و این بازار آزاد که شما از آن سخن می‌گویید بازار ارز قاچاق است و بانک مرکزی این بازار را با این منطق به هیچ‌عنوان نمی‌پذیرد!»

وی در مورد بازار نیما گفت: «بازار نیما به لحاظ ساختاری این امکان را دارد که شما ارز خود را در آن عرضه کنید، ولی آیا کسی از شما این ارز را می‌خرد؟ خیر! چرا؟ چون منطق بازار نیما دو ایراد اساسی دارد؛ یکی اینکه فرآیند ارتباط دوطرف عرضه و تقاضا تنها به لحاظ حسابداری اتفاق می‌افتد و دو طرف الزاماً همدیگر را نمی‌بینند. نکته دوم اینکه در این بازار بلوک‌های بزرگ ارز هم ممکن است عرضه شود، یعنی هم‌زمان ممکن است بلوک یک میلیون دلاری و بلوک ۴۰۰ میلیون دلاری نیز در این بازار عرضه شود که این عدم تناسب می‌تواند نرخ را پایین بکشد.»

وی ادامه داد: «با این منطق و ایرادات وارده به بازار نیما، سازوکار تالار دوم طرح‌ریزی شد. در فرآیند راه‌اندازی تالار دوم نیز هر نگرانی که بانک مرکزی داشت مرتفع شد، ولی در این مرحله دو موضوع حضور ذینفعان در بازار که برای کسب منافع خود با بانک چانه‌زنی می‌کردند و همچنین فصلی بودن بازار پسته و خشکبار، موجب تعطیل شدن این تالار شدند.» عسکری توضیح داد: «باتوجه به اینکه تالار دوم قدم مثبتی بود که می‌توانست کار را از بن‌بست خارج کند، شاید بتوانیم با برطرف کردن ایرادات مجدد آن را راه‌اندازی کنیم.» وی همچنین گفت: «در زمینه تهاثر هم باید سازوکاری ایجاد شود که در این مدل، راهکار باید عرضه و تقاضا با یکدیگر تناسب داشته‌باشند. آیین‌نامه و فرمول آن نوشته شده و در حال بررسی هستیم تا در صورت موافقت سامانه مربوطه را راه‌اندازی کنیم. این ایده مقداری پیچیدگی دارد و نیاز به زمان دارد.»

دروینار باغبانی انجمن پسته ایران تشریح شد

احیای باغات پسته پس از وقوع سیلاب

اعظم مرتضی پور، دبیر کمیته باغبانی

اهمیت احیای باغات پسته پس از وقوع سیلاب در تیرماه سال جاری کمیته باغبانی انجمن پسته را بر آن داشت که وبینار «راهکارهای احیای باغات پسته پس از وقوع سیل» را روز چهارشنبه ۱۲ مرداد ۱۴۰۱ برگزار نماید.

این نشست مجازی با هدف بررسی تأثیر سیلاب بر روی درختان پسته و کاهش خسارات ناشی از آن با حضور حسین رضایی کارشناسی ارشد تغذیه گیاهی، حجت هاشمی نسب دکترای فیزیولوژی گیاهی، امیرحسین محمدی دکترای بیماری‌های گیاهی و حسین عابدینی باغدار پیشرو منطقه کشکویه رفسنجان برگزار شد.

حجت هاشمی نسب

حسین رضایی

حسین عابدینی

امیرحسین محمدی

شدن و یا تهویه نامناسب خاک کم شود و اکسیژن خاک افزایش یابد و درخت بتواند به روال طبیعی خود برگردد.»

هاشمی نسب در رابطه با افزایش شدت تنش شوری پس از وقوع سیلاب در باغات هشدار داد و افزود: «در باغات دچار تنش شوری، اگر میزان شوری سیلاب وارد شده بالا باشد، با پایین آمدن کارایی ریشه، جذب سدیم و کلر افزایش پیدا می‌کند و شدت تنش شوری در درختان بالا می‌رود. حتی در باغاتی که شدت بارندگی زیاد بوده، اما مسئله سیلاب را نداشتند نیز ریزش برگ مشاهده شده است که عامل اصلی آن انتقال یافتن شوری تجمع یافته در سطح خاک به ناحیه ریشه است. برای حل این مشکل باید در کوتاه‌ترین فرصت با آبیاری باغ، حجم نمک محلول اشباع خاک را کم کرد تا جذب نمک در درخت کاهش یابد.»

این محقق پژوهشکده پسته کشور، عوامل موثر بر شدت و زمان بروز علائم را تراکم بالای درختان در باغ، وجود لایه سخت در سطوح زیرین خاک، بالا بودن جمعیت میکروارگانیسم‌های خاک و بالا بودن دمای خاک برشمرد و در جهت کاهش خسارت ناشی از سیلاب راهکارهایی ارائه داد: «در وهله اول باید آب سیلاب را از باغ خارج کرد؛ اقدام بعدی آزاد نمودن طوقه درخت است تا اثرات کمبود اکسیژن و احتمال بروز بیماری‌هایی از جمله گموز کاهش یابد؛ در مرحله بعد زمانی که خاک برای انجام عملیات خاک‌ورزی مناسب شد، باید خاک و سله به‌جا مانده از سیلاب را خارج نمود؛ چون مانع ورود اکسیژن به خاک می‌شوند.»

وی در مورد عملیات پس از خارج کردن گل و لای افزود: «انجام خاک‌ورزی و هوادهی خاک بسیار ضروری است، چراکه اکسیژنی که از خاک خارج شده را باید هرچه سریع‌تر دوباره به خاک برگرداند تا درخت و ریشه به فعالیت خود ادامه دهند؛ اقدام بعدی پوشاندن ریشه‌های عریان با خاک است. لازم به ذکر است در بین موارد ذکر شده، اولویت با خارج نمودن آب سیلاب از باغ و آزاد نمودن طوقه درخت است و عملیات بعدی را می‌توان هم‌زمان با هم انجام داد.»

هاشمی نسب در مورد هرس درختان آسیب‌دیده توضیح داد: «توصیه ما این است که اگر درخت نیاز به یک هرس سبک و متوسط دارد، هرس را انجام دهید. اما اگر

می‌شود و پوششی بر روی سطح خاک ایجاد می‌کنند. مجموع این آثار نامطلوب، کاهش اکسیژن خاک است و به‌طور معمول پس از ۳ روز تأثیر کاهش اکسیژن خاک در درخت نمایان می‌شود.»

وی در ادامه ضمن تشریح اثر کاهش اکسیژن بر فیزیولوژی درخت توضیح داد: «سیلاب‌ها باعث کاهش اکسیژن می‌شوند و این کاهش اکسیژن، فیزیولوژی درخت را برهم می‌زند که به‌صورت زردی و ریزش برگ و ضعف درخت خود را نشان می‌دهد؛ لذا باید در کوتاه‌ترین زمان ممکن اقداماتی انجام گیرد تا اثرات نامطلوب این ماندابی شدن، غرقاب

پیامدهای وقوع سیلاب بر خاک باغ‌های پسته

در آغاز، حجت هاشمی نسب در مورد پیامدهای بارندگی‌های اخیر و وقوع سیلاب بر خاک باغ‌های پسته توضیح داد و گفت: «باران‌های شدید باعث از بین رفتن ساختار خاک، بسته شدن منافذ خاک و متعاقباً منجر به اختلال در تهویه خاک می‌شود. مطلب مهم بعدی، ورود حجم بسیار زیاد آب به باغ است، این حجم آب تقریباً کل فضای باغ و ریشه درخت را دربر می‌گیرد. همراه با این آب، حجم زیادی گل‌ولای که معمولاً همان سیلت و رس هستند وارد

۱- بیماری‌های برگ از جمله لکه‌برگی "آلترناریا" و همچنین خشکیدگی برگ ناشی از قارچ "بوتریسفریاسه" که بهترین شرایط برای گسترش آنها با بارندگی و گرم شدن هوا فراهم می‌شود. زردی و لکه‌های روی برگ که تاکنون مشاهده شده در اثر عوامل بیماری‌زا نیستند و نیازی به استفاده از قارچ‌کش نیست؛ با روند گرم شدن هوا، از حدود یک تا دو هفته دیگر این لکه‌برگی‌ها تشدید خواهند شد و پیش‌بینی ما این است که لکه‌برگی ناشی از قارچ‌های بوتریسفریاسه و متعاقب آن خشکیدگی خوشه‌ها مقداری بیشتر از سال قبل باشد. از دیگر بیماری‌های برگ می‌توان "زنگ" را نام برد؛ امسال مطمئناً شاهد بروز زنگ در باغات پسته خواهیم بود؛ شدت آن را نمی‌توانیم پیش‌بینی کنیم، اما بدون شک گسترش زنگ آن‌قدر نخواهد بود که بتواند خسارت بزند و این خسارت زیر حد اقتصادی است.

۲- چند نوع بیماری در رابطه با خاک وجود دارد که با ورود سیلاب می‌تواند در باغ مشکل‌ساز شود؛ از جمله "گموز"، "نماتد" و همچنین "آرمیلاریا". بیماری آرمیلاریا محدود است و تنها در مناطق خاص مشاهده شده‌است. اما گموز و نماتد با عبور سیلاب از مناطقی که آلودگی به این بیماری‌ها وجود داشته، وارد باغات دیگر شده و پراکنش بیماری در باغات دیگر را حادث خواهد شد. امسال پراکنش بیماری‌های خاک‌زاد به‌صورتی خواهد بود که اگر آلودگی وارد شود، نتایج آن دو تا سه سال بعد دیده می‌شود. این بیماری‌شناس گیاهی در پایان ضمن تشریح تفاوت‌های بین علائم مشهود از عوامل بیماری‌زای مختلف، آمادگی پژوهشکده پسته را در رابطه با دریافت نمونه‌های گیاهی و انجام آزمایشات لازم و تشخیص بیماری اعلام نمود.

ریشه خارج گردد و تنش شوری بیش از حد به درختان وارد نشود. وی استفاده از اسیدآمین‌ها را برای درختانی که برگ‌های سالم دارند توصیه کرد و افزود: «در برخی از مناطق که آب ۳۰، ۴۰ سانتی‌متر از سطح خاک را شسته و لایه‌ای هم به باغ نیاورده‌است، باید در زمستان مواد آلی به خاک افزوده شود.»

منفعت سیل بیش از خسارت

رضا عابدینی باغدار پیشرو منطقه کشکوئیه رفسنجان از تجربیات خود در مواجهه با سیلاب هرساله منطقه کشکوئیه، روستای دفته رضوی، گفت: «باغداران نگران نباشند! اینجا سی سال است که باغات پسته ما هرساله از سیلاب پر می‌شود، در این منطقه منفعت سیل بیش از خسارت آن است.» این باغدار پیشرو انجام برخی از عملیات باغی پس از ورود سیلاب به باغ را لازم دانست و گفت: «

- اگر جایی آب پای درخت است، آب‌ها را خارج کنید؛ این کار باید با کارگر انجام شود و ماشین‌آلات وارد باغ نشوند، زیرا باعث کوبیدگی خاک و فشردگی آن می‌شود.
- درختان را از گل‌ولای آزاد کنید و شاخه و برگ‌ها را با آب‌پاشی بشوئید.
- روی ریشه درختانی که سیل ریشه‌های آنها را نمایان کرده‌است، خاک بریزید.
- شاخه‌های شکسته را هرس کنید.
- محل ورود سیل به باغ را ببندید.»

عوامل بیماری‌زا پس از وقوع سیل

امیرحسین محمدی، به‌عنوان آخرین ارائه دهنده، ضمن تأکید بر اهمیت توجه به عوامل بیماری‌زا پس از وقوع سیل، احتمال افزایش بیماری‌های گیاهی را پیش‌بینی کرد و اظهارداشت: «با دو گروه از بیماری‌ها بعد از شرایط مرطوب و بارندگی‌های شدید روبه‌رو خواهیم بود:

نیاز به هرس شدید وجود دارد، یعنی حجم زیادی از شاخه‌های ضخیم شکسته‌است، بهتر است هرس را به زمانی که فعالیت درخت کاهش پیدا کرده- یعنی اواسط پاییز تا یک ماه قبل از سبز شدن مجدد درخت- موکول کنید. همچنین، حتماً باید در این مورد از قارچ‌کش‌ها و چسب باغبانی استفاده شود.»

حجت هاشمی‌نسب در پایان سخنان خود ضمن تأکید بر اثربخشی کودهای نیترا، پتاسه و اسیدهای آمینه بر کاهش خسارت ناشی از تنش و برقراری مجدد تعادل هورمونی در گیاه، استفاده از آنها را با نظر کارشناسان خبره توصیه نمود.

خسارت سیلاب در باغات استان کرمان

در ادامه، حسین رضایی گزارشی از میزان خسارت سیلاب در باغات پسته استان کرمان ارائه نمود و گفت: «طبق آمار ارائه‌شده در استان کرمان حدود ۱۵ هزار هکتار از اراضی زیر گل‌ولای رفته‌است. آب حدود هزار کیلومتر از خطوط لوله باغات را برده‌است؛ حدود ۲۰۰ حلقه چاه در رفسنجان از مدار خارج شدند.» رضایی ضمن اشاره به کاهش توان اقتصادی باغداران پسته در پی کاهش شدید میزان محصول در استان، طی دو سال اخیر، به‌دلیل تنش‌های محیطی، لزوم پرداخت تسهیلات به باغداران جهت خارج نمودن گل‌ولای را ضروری دانست و با تأیید بر سخنان هاشمی‌نسب، در راستای اجرای عملیات مناسب باغی اینچنین توصیه نمود: «باید با انجام آزمایش خاک میزان شوری در لایه‌های مختلف خاک و همچنین نسبت جذب سدیم، کلسیم و منیزیم بررسی گردد. حتماً بعد از خاک‌برداری، علی‌رغم وجود رطوبت در خاک، آبشویی صورت گیرد تا شوری احتمالی از ناحیه

۱۵,۰۰۰
هکتار

اراضی زیر گل‌ولای رفته پس از سیلاب

۲۰۰
حلقه

چاه‌های از مدار خارج شده در رفسنجان

۱,۰۰۰
کیلومتر

خطوط لوله باغات که آب برد

فشردگی خاک؛ علل، اثرات منفی و راهکارهای اصلاح

مترجم: اعظم مرتضی پور
برگرفته از مقاله: فشردگی خاک در اثر کاربرد ماشین آلات کشاورزی

می‌شود. در تراکم سطحی، ساختار سطحی خاک از طریق رواناب، ماندابی شدن یا خاک‌ورزی بهم می‌خورد. تراکم زیرسطحی را می‌توان به‌عنوان تراکم ناشی از خاک‌ورزی و رفت و آمد چرخ تراکتور و ادوات دنباله‌بند تعریف کرد؛ این نوع فشردگی خاک بیشتر به‌عنوان «هاردپن» یا «سخت لایه» شناخته می‌شود و در لایه‌ای درست در زیر قسمت خاک‌ورزی شده رخ می‌دهد.

علل اصلی فشردگی خاک در اراضی کشاورزی

علل اصلی تراکم خاک را می‌توان همان‌طور که در شکل ۱ نشان داده شده‌است، خلاصه کرد.

استفاده از ماشین آلات سنگین
امروزه اکثر عملیات باغی از کاشت تا برداشت به‌صورت مکانیکی و با استفاده از ماشین‌های سنگین کشاورزی انجام می‌شود. فشارهای ناشی از ماشین‌های سنگین ممکن است باعث ایجاد تنش‌های بیش از حد به خاک شده و باعث فشردگی آن گردد. همچنین، دفعات تردد چرخ‌ها و مدیریت نامناسب خاک می‌تواند باعث فشرده شدن خاک شود، تشکیل لایه‌های نفوذناپذیر در خاک و ایجاد محدودیت در چرخه آب و مواد غذایی شود.

خاک‌ورزی در عمق یکسان
استفاده از ادوات خاک‌ورزی در عمق یکسان می‌تواند باعث تشکیل لایه‌سخت شود که با محدود کردن رشد ریشه و کاهش جذب مواد مغذی توسط گیاه اثر خود را نشان می‌دهد.

نقش ویژگی‌های خاک
درجه فشردگی خاک توسط ماشین‌های کشاورزی نه تنها به ویژگی‌های ماشین‌های کشاورزی، بلکه به ویژگی‌های خاک از قبیل: رطوبت، نوع خاک، بافت، ساختار و رطوبت نیز بستگی دارد.

هر شکلی از تخریب خاک می‌تواند حاصلخیزی خاک را کاهش دهد و بر عملکرد گیاه اثر منفی بگذارد. با افزایش مقاومت خاک، نیروی مورد نیاز برای انجام عملیات خاک‌ورزی و استهلاک ابزار کشاورزی افزایش پیدا می‌کند. همچنین، تراکم خاک بر حرکت و نفوذ آب، فرسایش خاک و متعاقباً بر رشد گیاه تأثیر منفی می‌گذارد. به‌طور عمده، دو نوع تراکم خاک وجود دارد که به‌عنوان تراکم سطحی و زیرسطحی تعریف

است. این کار شامل کاهش بار محوری، باد کردن و اندازه مناسب تایرها، به حداقل رساندن عملیات خاک‌ورزی، افزایش پایداری ساختار خاک و انجام عملیات باغی در رطوبت مناسب خاک است.

به‌طور کلی می‌توان راهکارهای زیر را برای پیشگیری و کاهش فشردگی خاک پیشنهاد کرد:

۱. حفظ مقدار کافی از مواد آلی مانند: نگهداری کاه و گُلش، کود سبز و قهوه‌ای یا افزودن مواد آلی گیاهی یا حیوانی از منابع خارجی در خاک، ساختار خاک را تثبیت می‌کند و آن را در برابر تراکم مقاوم‌تر می‌سازد.

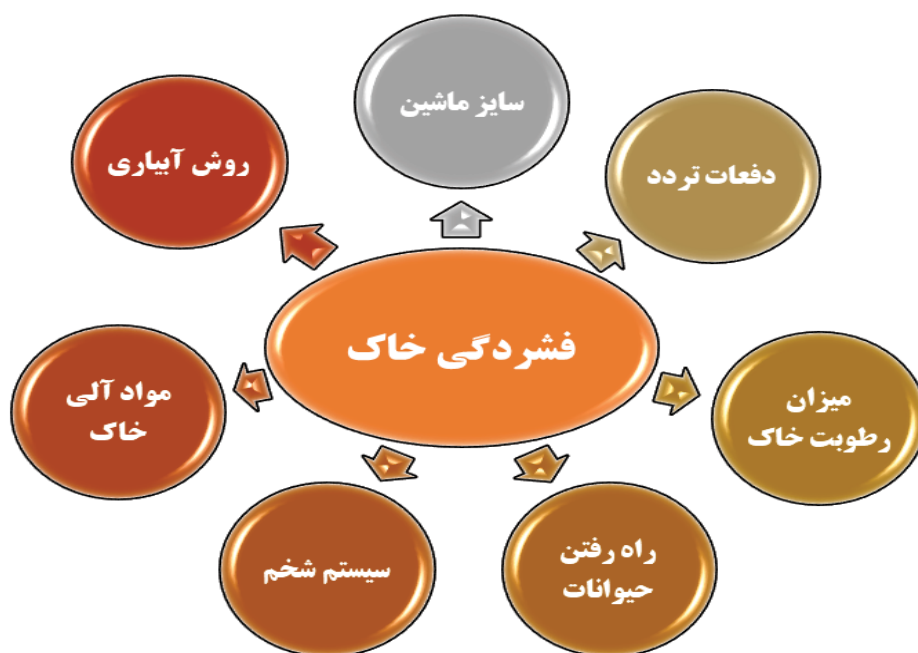
۲. کنترل تعداد دفعات عبور و مرور ماشین آلات کشاورزی سنگین؛ در این مورد کمترین میزان ممکن از تردد توصیه شده است.

۳. کاهش فشار تماس لاستیک‌ها و بارهای محور؛ روش‌های دیگر برای کاهش تراکم عبارتند از: استفاده از چرخ‌های جفتی، چرخ‌های تسمه‌ای عاج‌دار و تایرهای پهن.

۴. تکنیک‌های کشاورزی حفاظتی (روشی در کشاورزی که به نگهداری برخی از گیاهان روی سطح خاک و کمترین میزان اختلاط خاک توجه دارد) را می‌توان برای کاهش تردد بر روی خاک انجام داد. یک سیستم خاک‌ورزی حفاظتی می‌تواند نیاز به تردد وسایل نقلیه را در باغ کاهش دهد، زیرا نیاز کمتری به عملیات خاک‌ورزی است.

۵. برای از بین بردن تراکم زیرین خاک و لایه‌های سخت ایجاد شده بر اثر عبور و مرور ماشین‌آلات می‌توان از زیرشکن و چیرل استفاده کرد. شکاف دادن عمیق خاک فشرده، سلامت خاک و توانایی گیاهان را برای مقاومت در برابر بیماری بهبود بخشد.

۶. عملیات باغی نباید در شرایط خاک مرطوب انجام شود. خاک در شرایط مرطوب تراکم‌پذیرتر است. تردد در شرایط رطوبت بالا ممکن است خاک را متراکم کند.

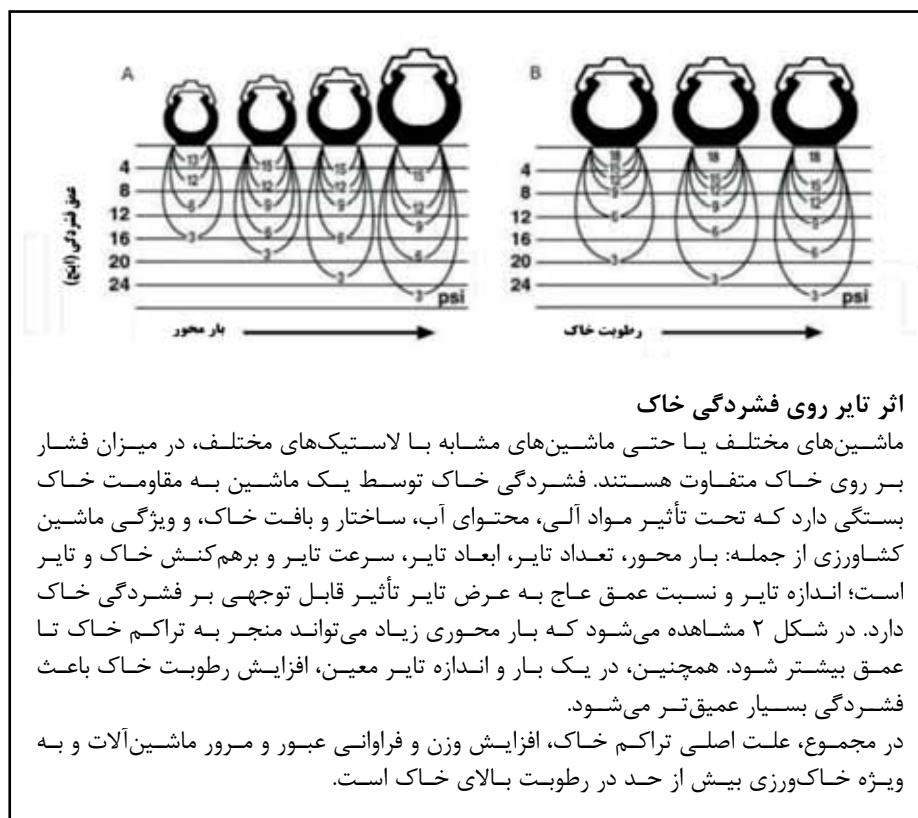

شکل ۱- خلاصه‌ای از علل اصلی فشردگی خاک در اراضی کشاورزی

راهکارهای جلوگیری و کاهش فشردگی خاک

راهبردهای زیادی برای جلوگیری از فشردگی خاک در اراضی کشاورزی و بهبود شرایط خاک متراکم شده یا کاهش تنش‌های مرتبط با آن

وجود دارد. این موارد را می‌توان به سه گروه: جلوگیری از تراکم بیشتر، راهکارهای اصلاحی و روش‌هایی برای کاهش تراکم خاک تقسیم کرد. بهترین راه برای مدیریت تراکم خاک، جلوگیری از وقوع آن

اثر تایر روی فشردگی خاک

ماشین‌های مختلف یا حتی ماشین‌های مشابه با لاستیک‌های مختلف، در میزان فشار بر روی خاک متفاوت هستند. فشردگی خاک توسط یک ماشین به مقاومت خاک بستگی دارد که تحت تأثیر مواد آلی، محتوای آب، ساختار و بافت خاک، و ویژگی ماشین کشاورزی از جمله: بار محور، تعداد تایر، ابعاد تایر، سرعت تایر و برهم‌کنش خاک و تایر است؛ اندازه تایر و نسبت عمق عاج به عرض تایر تأثیر قابل توجهی بر فشردگی خاک دارد. در شکل ۲ مشاهده می‌شود که بار محوری زیاد می‌تواند منجر به تراکم خاک تا عمق بیشتر شود. همچنین، در یک بار و اندازه تایر معین، افزایش رطوبت خاک باعث فشردگی بسیار عمیق‌تر می‌شود.

در مجموع، علت اصلی تراکم خاک، افزایش وزن و فراوانی عبور و مرور ماشین‌آلات و به ویژه خاک‌ورزی بیش از حد در رطوبت بالای خاک است.

در گفت‌وگو با امیرعلی هنری،
عضو پیوسته گروه خدمات انجمن پسته ایران بررسی شد

مسائل پیرامون ضبط‌های پسته

مصاحبه‌کننده:
اعظم مرتضی‌پور

همزمان با رسیدن فصل برداشت پسته، فعالیت ضبط‌ها اعم از شخصی و خدماتی نیز اوج می‌گیرد. مسائلی از قبیل: دوره کوتاه فعالیت ضبط‌ها، هزینه‌های فزاینده سالانه و نوسانات حجم محصول در سال‌های مختلف - خصوصاً در سال‌های اخیر که اثر سرمازدگی‌های مداوم در این بخش از زنجیره تأمین صنعت پسته ایران نیز برجسته شده‌است - بهانه‌هایی شدند تا به مسائل پیرامونی و تفاوت‌های مهم بین فعالیت ضبط‌های پسته شخصی باغداران با ضبط‌های پسته خدماتی بپردازیم. از این‌رو به سراغ امیرعلی هنری عضو پیوسته انجمن و فعال در بخش فرآوری پسته رفتیم تا جزئیات این موضوع را بیشتر کنکاش کنیم. مرحوم علی هنری، پدر امیرعلی هنری، در سال ۱۳۵۹ یک ضبط پسته صرفاً با هدف فرآوری محصول پسته خانواده تأسیس می‌کند. سپس، در حالی که در آن زمان کمتر کسی این ایده را در سر می‌پرورانده، در سال ۱۳۶۷ این ضبط را به نوع مکانیزه ارتقا می‌دهد. و در سال ۱۳۶۹ به صورت رسمی در بخش خدمات شروع به فعالیت می‌کند. بعد از گذشت ۳۳ سال خدمات پیوسته، این مجموعه تبدیل به یکی از باسابقه‌ترین واحدهای خدماتی در صنعت پسته شده‌است. امیرعلی هنری، تنها فرزند مرحوم هنری، پس از سپری کردن تحصیلات و یک‌دهه فعالیت در بخش مالی و سرمایه‌گذاری در آمریکا، بالاخره در سال ۱۳۸۹ به ایران بازمی‌گردد و مدیریت کار، از جمله این مجموعه را به عهده می‌گیرد. ایشان از بدو ورود، همزمان با حفظ ملاحظات بومی، تمرکز بر پیاده‌سازی نگرش‌های جدید در صنعت و تجارت پسته داشته و بر این اساس کار ضبط خدماتی در مجموعه‌اش را گسترش داده و بهینه کرده‌است. جزئیات این گفت‌وگو که حاوی مسائل عمیق و نکات قابل توجهی است را از زبان وی می‌خوانید.

آقای هنری! تعریف شما از ضبط پسته خدماتی چیست؟
تعریف ضبط پسته خدماتی، به صورت بنیادین، همواره محدود به فرآوری پسته تر، تفکیک و پاک‌سازی پسته خشک، و نهایتاً بسته‌بندی و نگهداری آن می‌شده‌است. در حال حاضر، از دید من، یک ضبط خدماتی پسته به معنای واقعی واژه "خدمات"، نه تنها فعالیت‌های ذکر شده را باید به عنوان خدمات اصلی ارائه دهد، بلکه و چه بسا مهم‌تر، باید قابلیت ارائه فعالیت‌های مشتقه نیز داشته باشد. این خدمات مشتقه اما کلیدی شامل: خدمات فرآوری

پسته شخصی غایب است، چراکه کشاورز خودش محصولش را ضبط می‌کند.

تفاوت قابل توجه بعدی در دامنه اختیارات کشاورز در کارگاه شخصی است، به این مفهوم که کشاورز با صلاحدید خودش از بُعد زمان‌بندی و مراحل ضبط می‌تواند محصولش را فرآوری کند. این قضیه در ضبط‌های خدماتی برعکس است. مسئله‌ای که باید در نظر داشت این است که از طرفی فصل پسته‌چینی دوره کوتاهی دارد که در این دوره عموماً ضبط‌های خدماتی به پیک ظرفیت کاری خود می‌رسند؛ از طرف دیگر، از زمان پسته‌چینی تا مرحله فرآوری تر یک مهلت چند ساعته وجود دارد تا محصول چیده شده بدون واردن آمدن لطمه به کیفیتش ضبط شود. با در نظر گرفتن این دو مقوله، تصدی و مدیریت فرآوری تناژ بالای محصول چند ده و بعضاً چند صد مشتری، و هر محصولی که شامل چندین وارته پسته نیز می‌شود، مستلزم برنامه‌ریزی جامع و دقیق است. بنابراین، در چنین سیستم مدیریتی، انعطاف زمانی و سلیقه‌ای بدون محدودیت، جایگاهی نمی‌تواند داشته‌باشد و کشاورز باید با هماهنگی و همکاری با مجموعه خدماتی مورد نظرش اقدام به پسته‌چینی و تقاضای فرآوری و درخواست خدمات دیگر کند.

این محدودیت در بخش فرآوری خشک وجهه حساس‌تری پیدا می‌کند. ببینید! پسته یک کالای کشاورزی گران‌بهاست که در یکی از معدودترین بازارهای آزاد و غیردستوری در ایران خرید و فروش می‌شود، از این‌رو می‌تواند دستخوش نوسانات سریع و سنگین در قیمت شود. نتیجتاً و طبیعتاً، مشتری تمایل دارد هرچه سریع‌تر محصولات فرآوری شده خود را تحویل بگیرد. بنابراین، سرعت عمل همراه با حفظ استانداردهای کیفیتی در یک واحد خدماتی، تبدیل به یک انتظار پایه گردیده و این امر ضبط‌های خدماتی را مجبور کرده‌است که با

فعالیت‌های کلیدی که در پاسخ سوال قبل توضیح دادم و فراهم‌سازی حق انتخاب در انواع سرویس‌ها و فرآیندهای فرآوری تفاوت‌های اصلی تمایزدهنده بین ضبط خدماتی و ضبط شخصی هستند. اما اگر به همان چهارچوب تعریف بنیادی نیز رجوع کنیم، از منظر مدیریتی و عملیاتی هم تفاوت‌های برجسته‌ای بین ضبط شخصی و خدماتی وجود دارد. واضح‌ترین و مهم‌ترین تفاوت، لزوم رعایت اصول مسئولیت‌پذیری و امانت‌داری در فرآوری و نگهداری محصول پسته کشاورزان و ایجاد و حفظ اعتماد در ایشان است. این مهم در کارگاه‌های

در سال ۱۴۰۱، هزینه نیروی انسانی بسته به راندمان ضبط‌های خدماتی ۶۰ تا ۷۰ درصد از کل هزینه‌های ضبط کردن را در برمی‌گیرد.

مجدد مانند خندان کردن پسته به‌صورت مکانیزه، خدمات مغزی مانند مغز کردن پسته، دوپوسته کردن مغز و درجه‌بندی مغزها، ارائه مشاوره و برنامه‌ریزی صحیح برای برداشت و فرآوری محصول مشتری، بازاریابی و ایجاد امکان دسترسی مشتری به تجار و بازارهای بزرگ‌تر، بعضاً ارائه خدمات مالی و موارد دیگری از این قبیل می‌شود.

به نظر شما چه تفاوت‌های اساسی بین ضبط‌های پسته شخصی باغداران و ضبط‌های پسته خدماتی وجود دارد؟ ایجاد دسترسی برای کشاورز به

شده در واحد کالای فرآوری شده گردد. اما در مجموعه‌های شخصی، مالک فقط محدود به تناژ تولیدی خودش است و بسته به فاکتورهای جوی و آفتی و آور و یا ناآور بودن سال محصولی، اگر ظرفیت اسمی خط و یا خطوط خالی بماند، باعث می‌شود هزینه‌های سربرابر سرسام آوری به مالک تحمیل شود.

داشتید به تفاوت فاحش بین دو مجموعه شخصی و خدماتی از نظر مدیریت هزینه می‌پرداختید.

نکته دیگری که در ضبط‌های شخصی در نظر گرفته نمی‌شود، بعضاً عدم تجربه عملی کافی در فرآوری پسته است که باعث ایجاد هزینه‌های غیرمستقیم و زیان‌های اساسی می‌شود. عواملی مانند: سیاه کردن پسته خام چیده شده از درخت در دوران دپو پشت خط تر، پوست‌شدن و خردشدن پسته در دستگاه‌ها، قاطی کردن پسته رو آبی با ته آبی، سورتینگ و پاک‌سازی سلیقه‌ای و یا غیراستاندارد پسته خشک، و مسائلی از این قبیل باعث افت کیفیت محصول و نتیجتاً افت قیمت محصول فرآوری شده و نهایتاً افت درآمد کشاورز می‌شود.

آقای هنری! بسیاری از ضبط‌های خانگی هزینه هنگفتی برای سرمایه‌گذاری اولیه می‌کنند، اما شاید به ظرفیت پهنه نرسند و راندمان خیلی پایینی داشته باشند.

به مسئله مهمی اشاره کردید که قطعاً نیازمند توجه است. این مسئله بیشتر جنبه ارزیابی سرمایه‌گذاری از بُعد "هزینه فرصت" پیدا می‌کند تا مدیریت هزینه. هزینه فرصت، نقش مهمی در تصمیمات سرمایه‌گذاری ایفا می‌کند و برای واحدهای شخصی در نظر گرفتن همین یک پارامتر به تنهایی می‌تواند کفه ترازو را به طرف منفی سنگین کند. از دید من، هزینه فرصت به سه دسته هزینه مالی، زمانی، و ذهنی تقسیم می‌شود.

بر اساس پیش‌بینی تناژ برداشتی خود، مخارج سرمایه‌ای و هزینه‌های جاری‌اش را تنظیم کند. ضبط‌های خدماتی باتوجه به طبیعت کاریشان، باید در طی سال هم قادر به ارائه خدمات مختلف، و هم قادر به هضم و پردازش پیک‌های آنی تقاضاها باشند. این مسئله نه تنها از نظر عملیاتی، مدیریت هزینه‌های متغیر در این واحدها را مهم و حساس می‌کند، بلکه باعث ایجاد یک سری هزینه‌های سربرابر می‌شود که جمع این سرفصل‌ها در طی سال مالی می‌تواند به رقم قابل توجهی برسد.

” محاسبه و لحاظ کردن نرخ استهلاک، باتوجه به تلاطمات و نوسانات در پارامترهای ارزی و تورمی در اقتصاد کشور، وزنه سنگینی بر روی هزینه تمام شده، چه برای ضبط شخصی و چه برای ضبط خدماتی، تحمیل می‌کند “

ممکن است لطفاً در مورد هزینه‌های سربرابر توضیح بیشتری بدهید؟ از جمله هزینه‌های سربرابر می‌توان به هزینه‌های سرمایه‌ای مانند استهلاک دستگاه‌ها و ساختمان‌ها اشاره کرد. محاسبه و لحاظ کردن نرخ استهلاک، با توجه به تلاطمات و نوسانات در پارامترهای ارزی و تورمی در اقتصاد کشور، وزنه سنگینی بر روی هزینه تمام شده، چه برای ضبط شخصی و چه برای ضبط خدماتی، تحمیل می‌کند. اما فرق مهم اینجاست که در ضبط خدماتی با برنامه‌ریزی‌های صحیح، در هر دوره تقویمی، ظرفیت اسمی خطوط - تر و خشک و غیره - می‌تواند پُر شود و باعث کاهش نرخ هزینه تمام

حساسیت‌های زمانی فعالیت کنند و خدمات خود را ارائه دهند. تفاوت دیگر و البته بسیار مهم، هزینه‌های مجموعه‌ها و نحوه برخورد با این هزینه‌هاست. مطلبی که پیچیدگی‌های خود را دارد و بحث مفصلی را دربرمی‌گیرد.

خب، از منظر مدیریتی چه تفاوتی بین هزینه‌های یک ضبط پسته شخصی و خدماتی وجود دارد؟

در همه ضبط‌ها، چه خدماتی و چه شخصی، بسته به محل استقرار ترمینال و میزان سرمایه‌گذاری در ماشین‌آلات و زیربنای ساختمانی، تعداد و تخصص نیروی مشغول به کار، میزان مصرف برق و نوع و مقدار سوخت و آب مصرفی، نوع و رویکردهای تجاری و مدیریتی و مواردی دیگر از این دست، هر مجموعه تا مجموعه دیگر می‌تواند طیف گسترده‌ای از هزینه‌های سربرابر و عملیاتی را تجربه کند. در نتیجه، تفاوت‌ها لزوماً یکسان و شامل همه واحدهای فرآوری نمی‌شوند. علی‌رغم این پیچیدگی، به هر حال از نظر مدیریت هزینه، چند تفاوت فاحش بین دو مجموعه شخصی و خدماتی وجود دارد. از دیدگاه عملیاتی، یک کارگاه شخصی قابلیت کار به‌صورت فصلی و کوتاه مدت دارد و در نتیجه مدیر و یا مالک آن می‌تواند

برآیند این سه هزینه، پارادایم احتساب نرخ تمام شده فرآوری کالا به صورت ذاتی را برای واحدهای شخصی بر هم می زند و چشم انداز کار با ضبطهای خدماتی ای که بهره‌وری اقتصادی دارند را جذاب تر می کند. به عنوان مثال، مالک یک مجموعه شخصی باید از خود سوال کند، آیا سرمایه درگیر شده در ضبط شخصی اش بهترین انتخاب سرمایه گذاری برای آن منبع مالی بوده است؟ آیا مقدار زمانی که ایشان درگیر مسائل تعمیر و نگهداری ماشین آلات و ساختمان ها، استخدام نیروی انسانی و پردازش حقوق و بیمه و سایر هزینه های کارگری می شود، ارزش زمان صرف شده را داشته است؟ از نظر تأمین امنیت مجموعه، چه از نظر سرقت و آتش سوزی و چه از نظر آفات انباری و غیره، ارزش درگیری زمانی و ذهنی آن حساب شده است؟ این دسته از سوالات در مناطقی مانند کرمان و یزد که سنتاً پسته خیز بوده اند و امروز محصول این مناطق به صورت عمومی رو به افول است، از حساسیت بیشتری برخوردار می شود؛ چراکه افت نرخ ورودی وزنی پسته و ایجاد یک شکاف بزرگ بین ظرفیت اسمی و فرآوری واقعی و افزایش لجام گسیخته هزینه های جاری و ثابت و فرصت و غیره، نه تنها مدیریت هزینه های این ضبط ها را سال به سال سخت تر می کند، بلکه ابیری از ابهام برای آینده واحد فرآوری در ذهن مالک ایجاد می کند.

”

ایجاد اعتماد در یک کشاورز که محصول رنج و زحمت و هزینه کرد یک سال گذشته خود و خانواده اش را در بست در اختیار یک واحد خدماتی بگذارد، وظیفه بسیار دشواریست

“

چه عواملی در افزایش یا کاهش هزینه های ضبط پسته خدماتی اثرگذار است؟
عوامل متعددی در هزینه های یک ضبط تأثیر گذارند. به عنوان مثال، مکانیزه و یا نیمه مکانیزه بودن مجموعه، کیفیت و عدم فرسودگی و چیدمان ماشین آلات، مدیریت مطلوب مجموعه، استقرار مجموعه در یک منطقه پسته خیز و یا فاصله با آن، همه روی هزینه های ضبط تأثیر می گذارند. با فرض یکسان

است که همراه با کادر پشتیبانی ماشین آلات، باعث تولید هزینه های سربار کلانی می شود.

فکر می کنید در سال جاری وضعیت هزینه ها چگونه باشد؟

در سال ۱۴۰۱، هزینه نیروی انسانی بسته به راندمان ضبط های خدماتی ۶۰ تا ۷۰ درصد از کل هزینه های ضبط کردن را در بر می گیرد. نیروی انسانی تأثیرگذارترین فاکتور روی هزینه های فرآوری در سال های اخیر بوده است. بنابراین، جنبش جدید در روی آوردن ضبط ها به سرمایه گذاری در مکانیزاسیون کامل خطوط فرآوری بی دلیل نیست، اما همین سرمایه گذاری های جدید نیازمند اتکا به یک نظام پایدار در دریافت و فرآوری پیوسته محصول مشتریان در واحدهای خدماتی است. ورود پسته به واحد خدماتی، تعیین کننده مخرج کسر فرمول محاسبه هزینه ضبط است. هر نوع فاصله بین فعالیت واقعی تا ظرفیت اسمی یک مجموعه خدماتی باعث افزایش خطی هزینه های آن مجموعه می شود.

فرض بگیرید یک مجموعه ظرفیت اسمی چهار هزار تن خدمات تر و خشک را در سال داشته باشد. اگر در این مجموعه جمعاً هزار تن پسته فرآوری شود، با احتساب تعدیل هزینه های متغیر، میزان

گرفتن این عوامل، بهترین روش برای جواب این سوال می تواند بررسی فرمول نرخ هزینه تمام شده در واحد خدمات (کالای فرآوری شده) باشد.

در مورد این روش محاسبه توضیح بیشتری می دهید؟
در این فرمول، صورت کسر شامل تمام سرفصل های هزینه ای در یک سال مالی می شود. بدیهی است که افزایش نرخ در هر یک از سرفصل ها به معنی افزایش هزینه های ضبط پسته است. از مهم ترین عوامل افزایش هزینه ها، نرخ تورم و نرخ ارز هستند که بر کلیه نهاده ها و سرفصل ها، چه جاری و چه سرمایه ای، به صورت مستقیم تأثیر می گذارند. افزایش نرخ حقوق پایه و بیمه، بهای آب و برق و گاز، تعمیر و نگهداری ماشین آلات و ساختمان ها، تنظیم و مطابق سازی نرخ استهلاك به برآوردهای سال جاری مالی، تهیه ملزومات مورد نیاز مانند گونی و غیره به نرخ روز، همه دستخوش تأثیرات تورمی و ارزی می شوند. همراه با افزایش هزینه ها، همان طور که قبلاً اشاره شد، مجموعه های خدماتی باید تمام سال قابلیت پوشش نیازهای لحظه ای بازار را داشته باشند. این رویکرد نیازمند مستقرسازی یک هسته اصلی مدیریتی و اجرایی

هزینه در واحد فرآوری محصول در این مجموعه بعضاً تا سه برابر افزایش پیدا می‌کند. این واقعه در سال ۹۷ تجربه شد و امسال نیز به دلیل گرمزدگی در بعضی مناطق و سرمازدگی‌های پی‌درپی و گسترده در استان‌های کرمان، یزد و فارس در حال تکرار است. گفتنی است که تجربه نشان داده‌است، تناژ تولیدی در سال‌های سرمازدگی نه تنها افت چشمگیر وزنی دارد، بلکه محصول مانده نیز افت قابل توجهی در کیفیت پیدا می‌کند. در نتیجه، از یک سو افت کمی محصول باعث افزایش هنگفت هزینه فرآوری در واحد کالا می‌شود، و از سوی دیگر کیفیت پایین محصولات باعث کاهش راندمان و یک عامل ترکیبی دیگر برای بالا رفتن بیشتر هزینه‌ها می‌گردد.

چه چیزی باعث شده که مردم عمدتاً ترجیح بدهند که خودشان ضبط پسته داشته باشند؟
از دید من، دو عامل ریشه‌ای وجود دارد. **عامل اول**، گران بودن پسته و عدم اعتماد کشاورز به ضبط‌های خدماتی و رغبت ایشان برای در انحصار نگاه داشتن آن دامنه اختیار که در ابتدا اشاره کردم، است. ایجاد اعتماد در یک کشاورز که محصول رنج و زحمت و هزینه کرد یک سال گذشته خود و درآمد سال خود و

خانواده‌اش را در بست در اختیار یک واحد خدماتی بگذارد، وظیفه بسیار دشوار است؛ کفایت فقط یک کیلو پسته متعلق به یک شخص با محصول شخص دیگری قاطی شود. همچنین، ایجاد اطمینان در تاجری که تعهد سفارش دارد و باید تا موعد خاصی بار را تحویل دهد، کار سختی است؛ کفایت فقط یک بسته پسته در موعد مقرر تحویل داده‌نشود. به نظر من، کم‌کاری ضبط‌های خدماتی در تبلیغات و فرهنگ‌سازی بین کشاورزان، بالأخص کشاورزان خرده‌مالک، به این مسئله نیز دامن می‌زند.

عامل دوم، جنبه مالی-سرمایه‌ای و ریشه فرهنگی دارد. از گذشته تمایلات زیادی برای داشتن ضبط شخصی وجود داشته‌است. مالکیت و مدیریت ضبط شخصی با خود یک موقعیت شغلی-اجتماعی به همراه می‌آورد که شأن و شکوه آن برای کشاورز بسیار با اهمیت بود و البته کماکان هست. علاوه بر جنبه فرهنگی، دلیل بعدی سرمایه‌گذاری عظیم در این صنعت عمدتاً به دوران دهه ۸۰ شمسی برمی‌گردد که در آن زمان طرح‌های زودبازده با رفع قید اشتغال به صورت تسهیلات در اختیار کشاورزان قرار داده می‌شد. در آن زمان حجم تولید بالا بود و هزینه تهیه و نصب دستگاه‌ها با وام‌های آسان، همزمان تعدیل می‌شد.

”
شاید تمایل به ضبط خدماتی بیشتر شده باشد، اما حس ریشه‌ای تملک ضبط شخصی کماکان جای پررنگی در ذهنیت کشاورز دارد
“

شایان ذکر است که به روایتی در ایران حدود ۴۵۰ هزار هکتار باغ، زیر کشت پسته داریم. امروز این باغات در شرایط مساعد حدود ۲۰۰ هزار تن پسته تولید می‌کنند. در موازات این ظرفیت تولید، آنچه من جسته و گریخته می‌دانم، در طی دو دهه اخیر چیزی معادل ۲ میلیون تن پروانه ضبط پسته صادر شده‌است، یعنی ۱۰ برابر ظرفیت تولیدی امروز کشور! البته امروزه دیگر با عدم دسترسی به آن وام‌ها و صورت حساب‌های سنگین جهت تهیه خطوط پسته، افت کلی تولید، و تحولات و تغییرات در دیدگاه‌های کشاورزان، استقبال از آن رویکردها مانند گذشته نیست.

چرا بعضی از مناطق استان خراسان از این قاعده پیروی نمی‌کند؟

البته بهتر است این سوال را از خود فعالین در خراسان بپرسید. از نظر من، این واگرایی در رویکرد مالکان و کشاورزان به نحوه برخورد ایشان با فروش پسته برمی‌گردد. در خراسان، از ابتدا عموماً فلسفه فروش محصول بر اساس پسته تر بوده‌است. بنابراین، به طور کلی، نیازی به تهیه و استفاده از خط کامل پسته برای شخص کشاورز نبوده‌است. ضبط‌های دایر از قدیم هم عمدتاً خرید مستقیم داشتند و یا برای خودشان ضبط می‌کردند و یا حق العمکاری فرآوری رومیدانی انجام می‌دادند. در نتیجه، ضبط خدماتی به معنای واقعی همان واژه "خدمات" که باعث مشارکت باغدار و ضبط بشود، به صورت تعداد بسیار محدود فعال بوده‌است. این مسئله باعث شد تا همین چندی پیش نیز در استان‌های خراسان کمبود ضبط‌های بزرگ محسوس باشد. امروز این کمبود به صورت ملموس در حال جبران شدن است. به هر حال، شاید تمایل به ضبط خدماتی بیشتر شده باشد، اما حس ریشه‌ای تملک ضبط شخصی کماکان جای پررنگی در ذهنیت کشاورز دارد.

در نشست مشترک کمیته‌های باغبانی
و بازرگانی انجمن پسته ایران بررسی شد

کنترل باقیمانده سموم؛ تجربه‌ها و راهکارها

سحر نخعی، دبیر کمیته بازرگانی،
اعظم مرتضی‌پور، دبیر کمیته باغبانی

با توجه به حساسیت روزافزون بازارهای کیفی از جمله اروپا و ژاپن به میزان باقیمانده سموم در مواد غذایی و از داتی از جمله پسته، در حال حاضر چاره‌جویی برای مسئله باقیمانده سموم دغدغه مشترک بخش‌های تولید و تجارت پسته در ایران است. به‌منظور هماهنگی و هم‌افزایی بیشتر در این مورد نشست مشترکی توسط کمیته‌های بازرگانی و باغبانی انجمن پسته ایران با موضوع «همفکری و تبادل نظر پیرامون راهکارهای کنترل باقیمانده سموم» روز چهارشنبه، ۲۶ مردادماه ۱۴۰۱، با حضور رؤسای کمیته‌ها و تعدادی از تولیدکنندگان و صادرکنندگان پیشرو به‌صورت مجازی برگزار شد. در ادامه جزئیات مباحث مطرح شده در جلسه آورده شده‌است.

در ابتدای جلسه محمدعلی انجم شجاع رئیس کمیته باغبانی انجمن ضمن طرح موضوع جلسه توضیح داد: «مباحث جلسه امروز در دو بخش ارائه می‌شوند، یک. برشمردن چالش‌ها و ارائه تجربیات صادرکنندگان پسته در کنترل و مدیریت باقیمانده سموم؛ دو. برشمردن چالش‌ها و ارائه تجربیات تولیدکنندگان پسته در کنترل آفات و مدیریت استفاده از سموم.» وی در خصوص ترتیب عناوین قابل ارائه گفت: «علت اختصاص دادن شروع مباحث جلسه به جنبه تجاری این است که مشکل باقیمانده سموم از بازار شروع می‌شود و صادرکننده اولین برخورد را با این چالش دارد. بر این اساس، با شنیدن نظرات و تجربیات تجار در مواجهه با مسئله باقیمانده سموم جلسه را آغاز می‌کنیم.»

مورد پسته صدق می‌کند، نه روی مغز سبز، چون مغز سبز ورودی‌اش خردتر است. در مهندسی محصول، یک محموله پسته که باقیمانده سم نزدیک به صفر دارد را از طریق یک تناسب‌بندی نسبتاً ساده با یک محموله دیگر که جواب‌های نه لزوماً خیلی بالا، ولی در حد قابل قبول ندارد، می‌توان مخلوط کرد؛ این کار یک پیچیدگی‌های جزئی دارد و همیشه هم به‌طور کامل درست از آب در نمی‌آید، ولی با این روش می‌توان مقداری از بارهایی که به‌خودی خود امن به حساب نمی‌آیند و یا داخل حد مجاز نیستند را عملاً با این سیستم مهندسی مخلوط کرد. اما در مورد بارهایی که نمی‌دانیم جواب‌شان چیست و یا نسبت به آنها حسی نداریم، باید از اختلاط آنها با بارهایی که حد پایینی از آلودگی دارند جلوگیری کنیم، چون اختلاط موادی که جواب‌شان را نمی‌دانیم، می‌تواند منجر به ریسک‌های خیلی بزرگی شود.

۲- ایجاد همزمانی بین دو نوع قرارداد. همزمان قراردادهای میان‌مدتی داشتیم که از همان مواد اولیه می‌شد در بازارهای مختلف استفاده کرد. از آنجا که انجام تست‌ها و به نتیجه رسیدن آن پروسه زمان‌بری است، داشتن قراردادهای همزمان در بازارهای مختلف با شرایط مختلف و درجه سخت‌گیری‌های مختلف، این امکان را به ما می‌دهد که ماده اولیه را تهیه کنیم و روی آن، تعدادی بازار ثانویه بدون این کنترل‌ها بسازیم. مثلاً در مورد مغز سبز بازارهای کالکی وجود دارد که حساسیت روی باقیمانده سموم ندارند؛ کاری که ما می‌کردیم این بود که مقداری قرارداد کالک می‌بستیم، ولی از لحاظ تحویل دادن همزمان با قرارداد شرط‌دارمان در بازار دیگر بود. این کار به ما این امکان و قدرت را می‌داد که از مواد اولیه‌ای که در طول یک ماه آینده تهیه می‌کنیم، عملاً به مدت سه ماه برای انجام تست فرصت داشته باشیم. با ایجاد

چالش‌ها و تجربیات صادرکنندگان پسته در کنترل باقیمانده سموم

زهرا امیرتضوی

بهرام آگاه

دنيس كتابي

محمد رضا فرشیان

محمد علی انجم شجاع

جواب‌های خیلی خوب داشت، بارهایی هم داشتیم که لب مرزی بودند یا حتی حدودشان تا اندازه‌ای بالا بود. عملاً با یک نوع مخلوط کردن‌های طراحی شده روی ماده اولیه می‌توانستیم به حجم بیشتری از باری برسیم که مورد قبول مشتری و بازار سخت‌گیر اروپا باشد. برخلاف افلاتوکسین، آلودگی باقیمانده سموم یکنواخت است. اگر ماده اولیه نسبتاً بزرگی داشته باشید که جواب‌های تست آن نسبتاً خوب و زیر حد مجاز باشد، می‌توان مهندسی محصول انجام داد. البته این کار در

بهرام آگاه:

مراحل کنترل باقیمانده سموم

نکات اصلی در مورد اهمیت مسئله باقیمانده سموم در تجارت پسته را در جلسه قبلی که کمیته بازرگانی در این مورد برگزار کرد، مفصل شرح دادم. به‌صورت خلاصه اهم مطالب را تکرار می‌کنم.

ما برای کنترل باقیمانده سموم بعد از مرحله باغ، دو کار انجام داده‌ایم؛

۱- مهندسی محصول؛ که منظور از آن تنظیم‌هایی بوده که روی مواد اولیه انجام دادیم. بارهایی داشتیم که از لحاظ میزان باقیمانده سموم

این موضوع بسیار مهم است و برای شرکت خود ما دغدغه بزرگی محسوب می‌شود. من راجع به جنبه کشاورزی این قضیه مطلب زیادی نمی‌دانم، اما راهکاری که خودمان تا الان به کار بسته‌ایم، این بوده که اختلاف قیمت بگذاریم. اختلاف قیمت خرید از کشاورز اینقدر فاحش باشد که برای کشاورز صرف کند که از سم استفاده نکند. به نظر من، ضروری است که به کشاورزان اطلاع‌رسانی شود و آگاه‌سازی کامل صورت بگیرد که متوجه حساسیت شدید این موضوع باشند و بدانند وقتی اصول استفاده صحیح از سموم را ندانند و بی‌گدار به آب بزنند، بعداً عواقب آن گریبان‌تجار و خودشان را خواهد گرفت. منافع باغداران و تاجر باید به هم گره بخورد، در غیر این صورت هر دو گروه متضرر می‌شوند.

بهروز آگاه:

تجربه کریدور سبز

۱۵،۱۰ سال پیش پروژه کریدور سبز اجرا شد؛ در آن پروژه مقدار زیادی پسته بدون افلاتوکسین تولید شد. در آن مقطع تاجر ایرانی نمی‌توانست اختلاف قیمت را به کشاورز پرداخت کند که البته قابل درک بود، چرا که نهایتاً مصرف‌کننده اروپایی حاضر نبود بابت آن پسته، قیمت بالاتری پرداخت کند. به هر حال، پروژه کریدور سبز تجربه خوب و موفقی بود و می‌توان از آن درس گرفت.

محمدعلی انجم‌شعاع: تکلیف باغداران خرد و کوچک که انجام هزینه‌های سنگین تولید پسته بدون سم برایشان مقرون به صرفه نیست چه می‌شود؟

بهرام آگاه: در سطح تجاری همه کاری شدنی است، هر چند بستگی به این دارد با چه هدفی و در چه بازه زمانی این سوال مطرح باشد. مثلاً ممکن است یک کشاورز خرد حاضر باشد کلی هزینه کند و محصولش را برای تست به یک آزمایشگاه خارج از کشور ارسال کند و چند ماه هم برای دریافت

باقیمانده سموم، دیگر فقط اهمیت تجاری نخواهند داشت. قوانینی الان در اروپا وجود دارد که اگر فعالیت خریداران کالا به‌طور کامل با آن قوانین همخوانی نداشته باشد، خریداران حتی می‌توانند مورد پیگرد قضایی قرار بگیرند. تا الان بیشتر تفاوت‌ها به اختلاف قیمت بارهای بدون باقیمانده و با باقیمانده مربوط می‌شد، اما به نظر می‌رسد شرایط از این به بعد با سرعت بیشتری در حال تغییر باشد. بنابراین، این موضوع از این به بعد فقط جنبه تجاری و سود و زیان ندارد، بلکه عواقب کیفی نیز به دنبال خواهد داشت. به نظر می‌رسد تبعات حساسیت‌های روی این موضوع از آنچه که در جلسه قبل بحث کردیم، فراتر خواهد رفت. البته، می‌دانیم که بعضی از خریداران کوچک مغز سبز در اروپا هستند که از صادرکنندگان خرید می‌کنند و ظاهراً مشکلی نیز ندارند، اما باید اخطار بدهم که ممکن است این خریداران خرد در جریان تغییراتی که در حال وقوع است، نباشند. به نظر می‌رسد، باید خودمان را برای شرایط پرآشوب‌تری در آینده از این منظر آماده کنیم. البته این موضوع فقط شامل حال ما نمی‌شود. حتی در مورد پسته آمریکایی هم شنیده‌ام بارهایی بوده که وارد اروپا شده، برشته و بسته‌بندی و وارد سوپرمارکت شده‌اند، اما بعد به علت وجود باقیمانده سموم از سوپرمارکت برگشت خورده‌اند. حالا شما در نظر بگیرید تمام مسائلی را که این موضوع از لحاظ هزینه‌ای و مسئولیتی ایجاد می‌کند در چه سطحی هستند؟!

زهرا مرتضوی:

سختگیری روی باقیمانده سموم به اندازه افلاتوکسین

الان دیگر حساسیت بازار روی موضوع باقیمانده سموم تقریباً مثل افلاتوکسین شده و سختگیری‌ها بسیار بالا رفته است؛ بیش از ۹۰ درصد از مشتریان ما الان خواستار بار بدون باقیمانده سموم هستند.

همزمانی این دو نوع قرارداد با هم، می‌توانیم عملاً دست خودمان را در تهیه مواد اولیه مقداری بازتر کنیم. **اصل اصلاح مدل تجاری؛** یک نکته مهم هم اضافه کنم؛ جمع این راه‌حل‌هایی که توضیح دادم که مربوط به مرحله بعد از باغ هستند، روی هم رفته ۱۰ درصد مسئله را بیشتر برای ما حل نکرده است! ۹۰ درصد مسئله باقیمانده سموم برای شرکت ما زمانی حل شد که عملاً تضاد منافع بین دو بخش کشاورزی و تجارت را از روی میز برداشتیم. برای مثال، اساس فعالیت ما در مجموعه مغز سبزمان این است که باطناً یک کار تجاری نمی‌کنیم، بلکه این کار به عنوان یک فعالیت خدماتی برای کشاورزان انجام می‌گیرد. اساس آن یک تعاونی است؛ به این ترتیب که پسته از باغدار تحویل گرفته می‌شود، کارهای فراوری روی آن انجام می‌گیرد، نهایتاً مغز سبز پسته صادر می‌شود و فروش می‌رود و هزینه‌ها و سود تعریف شده مدیریتی آن کم می‌شود و منافع حاصله به کشاورزانی که ماده اولیه را در مجموعه گذاشتند، برگردانده می‌شود. با این مدل، اساساً می‌توان مسئله تضاد منافع بین باغدار و کشاورز را حل کرد. البته آن مجموعه واقعاً یک تعاونی است و هیچ وقت سود یا ضرر تجاری به معنای عام ندارد، بلکه نهایتاً محاسن، معایب، منافع و مضرات قیمتی کل این پروسه به باغدار برمی‌گردد. بنابراین، اصلاح مدل تجاری بزرگ‌ترین سرفصلی است که به ما کمک کرده تا بتوانیم با مسائل باقیمانده سموم دست و پنجه نرم کنیم.

خبر جدید در بازار اروپا؛ باقیمانده سموم قابل پیگیری قضایی است

امروز می‌خواهم اخباری ارائه دهم که به تازگی از بازار اروپا کسب کرده‌ام. یک موضوع که به‌طور فزاینده مهم به نظر می‌رسد این است که در داخل اروپا از الان به بعد بعضی از این مسائل، از جمله

نتیجه صبر کند و هدفش از این کار انجام تحقیقات در این زمینه باشد که بتواند نحوه مصرف سمومش را مدیریت کند. ولی اینکه آیا این کار در سطح تجاری عملاً قابل انجام است یا نه، فقط مربوط به باقیمانده سموم نیست. مشکل خیلی بزرگ‌تری که در صنعت داریم این است که از جنبه‌های مختلف برای هر نوع کار یکنواخت و کنترلی که بخواهید انجام دهید، تولید خرد با آن در تضاد شدید است. اینکه اساساً واحدهای تولید در کشور ما تقریباً خرد و کوچک هستند، حل تمام مسائل بعدی را مشکل می‌کند. این موضوعی است که متأسفانه صنعت پسته ما از آن رنج می‌برد. البته راه‌حل این موضوع را نمی‌شود در کنترل‌های مربوط به باقیمانده سموم پیدا کرد. اگر راه‌حلی داشته‌باشد، شبیه راه‌حل‌های تجمیع مدیریت اراضی خواهد بود. یا در سطح خود کشاورزی، تولیدهای کوچک از روی میز کنار می‌روند و واحدهای تولیدی بزرگ‌تری شکل می‌گیرند، وگرنه در عمل این اتفاق روی نخواهد داد. تولیدکننده‌های کوچک هیچ‌وقت در موقعیتی نخواهند بود که از لحاظ تجاری بتوانند این نوع هزینه‌ها و دردسرها را متحمل شوند.

از شوک افلاتوکسین، شوک باقیمانده سموم ما را در خطر خواهد انداخت؛ چرا که در آینده می‌تواند باعث جایگزین شدن پسته رقیب در بازارها شود.

محمد صالحی: هر روز که می‌گذرد اخبار بدتری راجع به افزایش حساسیت‌ها در مورد باقیمانده سموم می‌شنویم. این موضوع یک اقدام جمعی است و همکاری کشاورزان را می‌طلبد. همه باید دست‌به‌دست هم بدهیم و به سمتی برویم که به این صنعت کمک کنیم.

محمد رضا فرشیان:

تنوع دادن به بازارها در کوتاه‌مدت

باتوجه به افزایش روزافزون سختگیری‌ها و حساسیت بازارهای اروپا و ژاپن، من فکر می‌کنم در کوتاه‌مدت، یکی از روش‌های مدیریت این موضوع تنوع دادن به بازارهایمان است. باید کالای مغز سبز ایرانی را به‌طرف‌های دیگر سوق داد و شناساند. در گذشته، تا زمانی که بحران افلاتوکسین اتفاق افتاد، حدود ۹۰ درصد پسته خشک در پوست ایرانی به اروپا می‌رفت؛ بعد از آن، بازار پرچم پسته ایرانی در اروپا جای خود را به بازارهای جایگزین مثل چین داد. اما مسئله

اساسی که الان وجود دارد، بحث حجم است. متأسفانه، محصول از درخت چیده می‌شود، به انبار دلال یا صادرکننده می‌رود و تفکیک‌ناپذیر است و این موضوع برای کالا مشکل ایجاد می‌کند. از یک کالای ۳، ۴ یا ۵ تنی، چطور می‌خواهید آزمایش بگیرید؟! بعد برای کدام آزمایشگاه می‌خواهید بفرستید؟! امکان تست خیلی از سموم در آزمایشگاه‌های ایران وجود ندارد و برای دقت و اطمینان بیشتر باید به آزمایشگاه‌های خارج از کشور فرستاد. دوستان کاملاً درست گفتند، واقعیت امر این است که باید تفاوت قیمت فاحشی بین محصول سالم بدون باقیمانده و محصولی که باقیمانده دارد، وجود داشته‌باشد. این موضوع در کشاورز ایجاد انگیزه می‌کند که کالای سالم بدون سم خریدار دارد و تقاضا برایش بالا است. اما مسئله اساسی و مهمی که وجود دارد این است که واقعاً باید بخش صادراتی و تجاری پسته ما که در این صنعت سرمایه‌گذاری کرده، حتماً متوجه بازارهای دیگر هم باشد. صادرکنندگان باید از تجمع بار در بازار اروپا پرهیز کنند و تا زمانی که از سلامت کالا مطمئن نیستند، جنس را به اروپا نفرستند که بعد برایشان مشکل پیش بیاید.

جمع‌بندی

اهم موارد مطرح شده در بخش چالش‌ها و تجربیات صادرکنندگان پسته در کنترل باقیمانده سموم:

- دو راهکار کنترل باقیمانده سموم بعد از مرحله باغ؛ یک، مهندسی محصول با تکنیک مخلوط کردن، دو، عقد قراردادهای همزمان (محصول با باقیمانده و بدون باقیمانده)
- اصلاح مدل تجاری جهت ایجاد منافع مشترک بین باغداران و تجار: از جمله دادن امتیاز یا جایزه به باغداران برای عدم استفاده از سم در باغات؛
- ایجاد بازارهای ثانویه که درجه سخت‌گیری کمتری نسبت به اتحادیه اروپا و ژاپن دارند؛
- افزایش حجم محموله‌های تجاری جهت کم کردن هزینه‌ها؛
- انجام تست‌های لازم در آزمایشگاه‌های خارج از کشور.

دنيس كتابي:

در خطر شوک باقیمانده سموم

من حدود ۱۵ سال پیش هشدار دادم که در آینده‌ای نزدیک بحث باقیمانده سموم پیش خواهد آمد و جدی خواهد بود. هرچند، خیلی ترتیب اثری در این مورد داده نشد. به‌دلیل مسائل کیفی، از جمله باقیمانده سموم در مغز کال، بسیاری از فعالین صنعت و سرمایه‌گذاران خودشان دارند به‌سرراغ کشت و تولید آن در مناطق دیگر می‌روند. این اتفاق ظرف ۵ تا ۱۰ سال آینده روی سهم مغز سبز ایران در بازار جهانی اثرگذار خواهد بود. برای همین است که توصیه جدی من این است که مسئله باقیمانده سموم باید در باغ و توسط کشاورز جدی گرفته شود. بعد

بهروز آگاه:

کنترل آفات با ترکیبات غیرسمی

ما باغداران جهت کنترل آفات از مواد و ترکیبات غیرسمی مختلفی استفاده می‌کنیم؛ مثلاً امسال در باغ از گوگرد، گچ و سموم گیاهی استفاده کردیم و آفت پسیل را بدون استفاده از هرگونه سمی و صرفاً از طریق محلول پاشی و شستشو کنترل کردیم.

طی سال‌های اخیر از یکی از شرکت‌های خصوصی تولیدکننده سموم گیاهی حمایت کردیم تا بتواند این سموم را بهتر و در حد انبوه تولید کند. هزینه سموم گیاهی بسیار بالاتر از سموم شیمیایی است. مسئله این است که خریدار هزینه بیشتری که ما در باغات پرداخت کرده‌ایم را نمی‌دهد. از تجار خواهش می‌کنیم که این مطلب را برای آن خریداران اروپایی که برایشان باقیمانده سموم اهمیت دارد، توضیح دهند که آیا حاضرند با قیمت بالاتری محصولات ما را بخرند؟ و در صورت کسب تأیید آنها، با باغدار هماهنگ شوند تا با هم همکاری کنند.

حسین رضایی:

۱۰۰ هزار تن محصول با باقیمانده

سموم

امسال حدود ۱۰۰ هزار تن محصول داریم که این میزان محصول را می‌توان در کشورهایی که حساس به باقیمانده سموم نیستند، به فروش رساند. اما به‌طور کلی لازم است که برای کنترل باقیمانده سموم در محصول، برای سال‌های آینده برنامه‌ریزی صورت گیرد. انجمن هم تنها نمی‌تواند این کار را بر عهده بگیرد، بلکه وزارت جهاد کشاورزی نیز باید کمک کند. انجمن به‌منظور آشنایی باغداران با این مقوله، درصدد تولید محتوای موشن گرافیک با مضمون باقیمانده سموم است.

مشخص نیست باغداران تا چه زمانی نزدیک به مرحله مغزگیری پسته‌ها، اجازه دارند از سموم رایج استفاده کنند و از چه زمانی باید این کار را متوقف کنند. باغداران باید از ترکیباتی مانند گوگرد، گچ و سایر مواد پوششی برای کنترل آفت پسیل استفاده کنند. همچنین، برای کنترل آفت سن سبز نیز باید سمومی که کشورهای دیگر

چالش‌ها و تجربیات باغداران پسته در کنترل آفات و مدیریت استفاده از سموم

بهروز زینلی

بهروز آگاه

حسین رضایی

نویدار جمند

نجمه زین الدینی

امیر اعتصام ادیب

کاوه آگاه

محلول پاشی و افزایش بهره‌وری آب با استفاده از سیستم آبیاری تحت فشار می‌توان جلوی طغیان آفات را گرفت. باقیمانده سموم را نمی‌توان با برداشت و خشک کردن محصول از بین برد، حتی برخی فکر می‌کنند محصول اگر به‌خوبی ضبط شود، مسئله باقیمانده سموم آن حل می‌شود! در صورتی که این‌طور نیست و این مسئله باید روی درخت حل شود.

توجه به بحث خرده مالکی در این موضوع خیلی مهم است؛ خرده مالکی معضلی است که در کشور ما از انقلاب سفید شروع شده و در انقلاب اسلامی به اوج خود رسیده‌است. با تشکیل تعاونی‌ها می‌توان خرده مالکی را مدیریت کرد، اما متأسفانه نکردیم.

نجمه زین الدینی: کاربرد سموم گیاهی

چند سالی است که کارفرما در عمده باغاتی که بنده مشاوره آنها را برعهده‌داشتم، خواسته که باقیمانده سم محصول در حد مجاز باشد؛ به‌همین دلیل ما می‌بایست بالاچار در این زمینه کار کنیم. برای رسیدن

بلندمدت و بر پایه اعتماد و اطمینان شکل بگیرد، موفق خواهد بود. همه باید یقین داشته‌باشند که موضوع دلالتی را نمی‌شود از این فرآیند حذف کرد، اما می‌توان آن را مدیریت نمود؛ یعنی دلال می‌تواند از یک مجموعه خاص و با معیارهای مشخصی پسته بخرد.

ما مسئله باقیمانده سموم را با اعتقاد به اینکه محصول تولیدی ما خوراک یک انسان می‌شود، حل کردیم. همیشه کیفیت و عدم آلودگی محصول برای ما خیلی مهم بوده‌است؛ یعنی اگر در ضبط، یک دانه پسته روی زمین می‌افتاد و تشخیص می‌دادیم که آلوده شده‌است، آن را در بار پسته نمی‌انداختیم. ما تقریباً ۱۵ سال است که در مبارزه با پسیل سم‌پاشی نکرده‌ایم. همچنین، ما چند سال باقیمانده سموم محصولمان را آنالیز می‌کردیم. آموزش مسائل باغداری خیلی مهم است. باید به کشاورز آموزش داده‌شود که چگونه درختش را اصلاح کند، چه کودهایی بدهد، حتی چه سمومی را در صورت لزوم استفاده کند. در اول فصل از طریق مبارزه تلفیقی؛ یعنی با تغذیه خوب،

استفاده می‌کنند و حساسیت کمتری روی باقیمانده آنها وجود دارد و یا به عبارت دیگر حد مجاز بالایی در اروپا دارند، به مردم معرفی شوند.

در مورد موضوع لزوم تفاوت قیمت محصول بدون باقیمانده سموم با محصول با باقیمانده، موافق هستیم که اگر کسی محصول بدون سم و بدون افلاتوکسین می‌خواهد، باید هزینه‌اش را بپردازد و تا زمانی که این تفاوت قیمتی وجود نداشته‌باشد، باغدار حاضر نیست ریسک تولید بدون سم را بپذیرد. در مورد آزمایشگاه باقیمانده سموم در پسته باید گفت که در حال حاضر آزمایشگاهی در ایران برای انجام تست دقیق باقیمانده سموم وجود ندارد.

بهروز زینلی: تولیدکننده و تاجر؛ رابطه بر پایه اعتماد

تولید، تجارت و مصرف ارتباط چند جانبه‌ای با یکدیگر دارند؛ تولیدکننده باید تاجر را بشناسد و با هم ارتباط باشند و تاجر هم باید بداند که مصرف‌کننده چه ذائقه‌ای دارد و چه می‌خواهد. اگر این ارتباط به‌صورت

به این منظور، ما تست‌ها و تیمارهای زیادی گذاشتیم و شستشو با آب و صابون، صابون و سولوپتاس، استفاده از گوگردها، ترکیب گوگرد و کائولین، گوگرد و گچ، ترکیب سمومی که بحث باقیمانده در آنها کمتر مطرح بود و کاربرد سموم گیاهی را در دستور کار قرار دادیم. ما در این باغات نتایج بسیار خوبی گرفتیم. با ترکیب این سموم با گوگرد، گچ و کائولین، پوششی بر روی برگ ایجاد کردیم که دوام سم را افزایش دهد؛ یعنی با پوشش سطح برگ، تخم‌ریزی آفت را دچار اختلال کردیم. با انجام این تیمارها تا زمان برداشت توانستیم سطح وسیعی را مدیریت کنیم. در سطوح کوچک‌تر سعی کردیم با استفاده از آب و صابون و یا ترکیب صابون و سولوپتاس آفات را کنترل کنیم.

نویدارجمند:

تشکیل کارگروه با حضور همه ذینفعان

به نظر من، اگر بخواهید کار اجرایی انجام دهید باید یک کارگروه که افراد حاضر در آن در این زمینه سابقه اجرایی دارند و صرفاً شامل باغ نباشد، بلکه از بخش صادرات نیز حضور داشته باشند، تشکیل شود. در نظر بگیرید که ما داریم یک فرآیند را کنترل می‌کنیم که از باغ شروع می‌شود و کالای موردنظر در بازار بزرگ از طریق دلال‌ها هم دست‌به‌دست می‌شود. این دلال‌ها نقش مهمی در حجمی از کالا دارند که در بازار تجارت می‌شود و نمی‌توان آنها را نادیده گرفت. اگر سیستمی تعریف بشود که حتی با وجود این دلال‌ها بتواند کارایی داشته باشد، خوب است. باتوجه به شناختی که من از قوانین اتحادیه اروپا دارم، سال ۲۰۲۳ یک نقطه عطف در رابطه پسته ایران با اروپا خواهد بود. با شروع سال ۲۰۲۳ قوانین تعریف شده توسط اتحادیه اروپا در مورد باقیمانده سموم اجرایی خواهند شد، علاوه بر این امکان کنترل دقیق‌تر باقیمانده سموم به صورت ترکیب سموم - نه فقط یک سم - توسط اتحادیه اروپا فراهم خواهد شد. بنابراین، نحوه رفتار ما بعد از سال ۲۰۲۳ باید با بازار اروپا خیلی فرق

کند. در این زمینه باید با اشخاصی که در اجرا تجربه داشته‌اند و می‌دانند چه مواردی امکان ایجاد باقیمانده سموم را کمتر خواهد کرد، همکاری نمود؛ ما افرادی را نیاز داریم که بدانند بازه زمانی توقف سمپاشی قبل از برداشت (PHI)، حد باقیمانده مجاز (MRL) و زمان توقف سمپاشی برای انواع سموم چیست.

من فکر نمی‌کنم ایران امکان لابی با اتحادیه اروپا را در این زمینه داشته باشد؛ در این مقطع زمانی ما از نظر فنی برای لابی کردن آماده نیستیم و از نظر مالی نیز این امکان را نداریم.

کاوه آگاه:

تغییر برای کشاورزان سخت است

در مجموعه ما از سموم گیاهی استفاده شده و این سموم در مرحله سعی و خطا هستند. تغییر برای ما کشاورزها سخت است، اما من خواهش دارم که از تغییر نترسیم و تا جایی که امکان دارد امتحان کنیم. پیشنهاد به انجمن این است که باتوجه به رسالتش و اینکه می‌دانم کار انجمن توصیه و معرفی محصول خاصی نیست، شاید بتوان یک چارچوب تعریف کرد که افراد خبره و معتمد در این موارد به کشاورزان اطلاعات بدهند. پیشنهاد دیگر این است که جداول باقیمانده سموم روزآمد شوند و در ماهنامه

انجمن قرار گیرند.

امیر اعتصام ادیب:

نفت با دوز ۳ در هزار به درختان می‌پاشند!

مسئله باقیمانده سموم از جایی شروع می‌شود که باغدار در کنترل آفت، مخصوصاً پسیل، درمانده می‌شود؛ اول با شستشو شروع می‌کند، سپس از سموم استفاده می‌کند و نهایتاً می‌بیند سموم هم ۱۰ تا ۱۵ روز دوام اثر دارند که همانند شستشو است. بنابراین، به دلیل گران شدن سموم، ترجیح باغدار همان شستشو و یا استفاده از گوگرد است. حتی امسال باغداری را در منطقه دیدم که نفت با دوز ۳ در هزار به درختان می‌پاشید!

ما ابزار کنترل آفات را داریم، اما در بحث مدیریتی ضعیف هستیم. مسئله مشکل‌ساز بعدی، کنترل آفات با بازه زمانی طولانی است که موجب از کنترل خارج شدن آفت می‌شود؛ مثلاً اگر بنا باشد باغی در مدت سه روز شستشو شود و به دلایل مختلف این بازه به ۱۰ برسد، در این مدت زمان پسیل از کنترل خارج می‌شود.

کمال اصفهانی - باید جعبه ابزار کاملی جهت کنترل پسیل در اختیار باغدار قرار بگیرد. باید به باغدار کمک کنیم تا انتخاب‌های بیشتری برای کنترل پسیل داشته باشد.

جمع بندی

اهم موارد مطرح شده در بخش چالش‌ها و تجربیات تولیدکنندگان پسته در کنترل آفات و مدیریت استفاده از سموم:

- آگاهی دادن به باغداران در راستای نحوه کنترل آفت بدون استفاده از سموم شیمیایی؛
- تجمیع باغات خرد و برنامه‌ریزی و اعمال مدیریت اجرایی یکسان بر آنها؛
- ایجاد کارگروه متشکل از افراد خبره بخش تولید و صادرات و به اشتراک گذاشتن تجربیات آنها در زمینه مسئله باقیمانده سموم در محصول پسته؛
- تولید محتوای آموزشی با مضمون باقیمانده سموم در محصول.

در گفت‌وگو با مایکل وارینگ رئیس شورای جهانی مغزجات و خشکبار (INC) بررسی شد

چشم‌انداز شورای جهانی خشکبار

دبیرخانه انجمن پسته ایران

یکی از راهبردهای کلیدی انجمن پسته ایران برای کسب اطلاعات و آگاهی بخشی، حفظ ارتباط و تقویت تعاملات با مجامع بین‌المللی مرتبط با پسته بوده است. شورای جهانی مغزجات و خشکبار (INC) یکی از معدود تشکلهای خصوصی برجسته و در سطح جهانی است که انجمن همواره علاقمند به تقویت زمینه‌های همکاری با این تشکل است. متن پیش‌رو، حاصل گفت‌وگوی دبیرخانه انجمن با مایکل وارینگ ریاست این شورا، با هدف آشنایی بیشتر مخاطبان ایرانی و اعضای انجمن با فعالیت‌های شورای جهانی مغزجات و خشکبار است.

جهانی مغزجات و خشکبار داشته‌ایم. شورای جهانی خشکبار به دنبال موفقیت کمپین «قدرت واقعی برای مردم واقعی»، دسترسی خود به مخاطبان جدید را گسترش داده است. این مخاطبین طیفی از علاقه‌مندان دنیای سرگرمی و بازی گرفته تا اهل غذا، هنرمندان، ورزشکاران، کارآفرینان و تأثیرگذاران شبکه‌های اجتماعی هستند. به واسطه برگزاری این کمپین، میلیون‌ها مصرف‌کننده در سراسر جهان با خواص خارق‌العاده مغزجات و خشکبار برای سلامتی آشنا شدند.

همه‌گیری کرونا چه اثری بر صنعت مغزجات و خشکبار داشته است؟

طی دو سال گذشته، علی‌رغم چالش‌های فراوان، صنعت مغزجات و خشکبار استحکام خود را حفظ کرده است و با توجه به مصرف‌کنندگانی که بیشتر به سلامتی خود اهمیت

عطفی را برای این صنعت به ارمغان آورده است تا در این شرایط اطلاعات صنعت روزآمد بماند و راه‌حلهایی را برای آینده‌ای روشن و پایدار ارائه دهد.

در طول این دوران چالش برانگیز، ما توجه ویژه‌ای نیز به ترویج مصرف

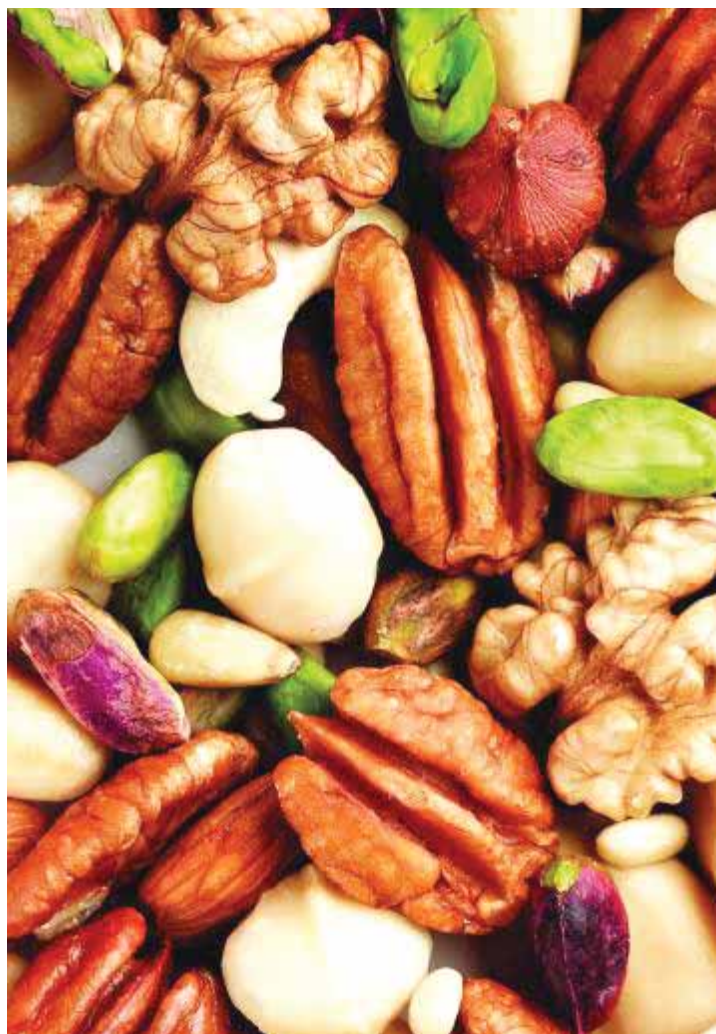
آقای وارینگ! مهم‌ترین چالش‌های پیش‌روی بازار جهانی مغزجات و خشکبار چیست و شورا در این رابطه چه اقداماتی انجام داده است؟

مثل بسیاری از صنایع و کسب‌وکارها در سراسر جهان، صنعت مغزجات و خشکبار هم با چالش‌های متعددی روبه‌رو است؛ از اثرات شیوع ویروس کرونا گرفته تا افزایش هزینه‌های حمل‌ونقل، بحران انرژی و تغییرات شدید اقلیمی.

شورای جهانی مغزجات و خشکبار از زمان شروع همه‌گیری بیماری کووید-۱۹، تمرکز ویژه‌ای بر آگاه نگه داشتن اعضا در مورد بحث پایداری، تحولات جدید در بحران حمل‌ونقل و مسائل نوظهور مثل تأثیر این بیماری بر زنجیره عرضه و بخش خدمات غذایی، داشته است. طی دو سال گذشته، شورای جهانی مغزجات و خشکبار فرصت‌ها و نقاط

اهداف شورای جهانی مغزجات و خشکبار

- افزایش درک تولید، فرآوری، بازاریابی، توزیع و روندهای مصرف مغزجات و خشکبار؛
- تسهیل شناخت و آگاهی از بازارها از طریق نظارت بر تعرفه‌های گمرکی و موانع تجاری و ارائه مشاوره به مقامات دولتی از طرف اعضا؛
- ایجاد اطمینان از اینکه استانداردهای جهانی کیفی و شرایط تجارت در چارچوب نهادهای ملی و بین‌المللی بوده و مانع تجارت در صنعت نباشند؛
- ترویج و انتشار نتایج تحقیقات، به‌ویژه در زمینه پایداری و تغذیه و همچنین آموزش و توسعه کشت محصولات جدید؛
- تشویق همکاری‌های بین‌المللی از طریق تعامل با سازمان‌های مختلف دولتی، خصوصی، ملی و بین‌المللی با اهداف مشترک؛
- افزایش حسن‌نیت و درک متقابل از صنعت مغزجات و خشکبار از طریق ترویج کنفرانس‌های بین‌المللی در کشورهای تولیدکننده و مصرف‌کننده؛
- همکاری با مؤسسات ملی و بین‌المللی دولتی و خصوصی، همچون استاندارد کدکس و سازمان ملل متحد، برای ترویج تجارت جهانی مغزجات و خشکبار

پس از همه‌گیری کرونا، هریک از بازیگران عرصه آجیل و خشکبار باید اولویت‌های استراتژیک خود را مورد بازنگری قرار دهند تا آنها را به فرصت تبدیل نمایند.

باخبر شدیم که شورا کارگروه جدیدی با موضوع پایداری تشکیل داده‌است. هدف از تشکیل این کارگروه چه بوده و برای رسیدن به این هدف چه کارهایی می‌توان انجام داد؟

شورای جهانی خشکبار متعهد به حمایت از صنعت مغزجات و خشکبار و شرکت‌های عضو آن است که برای انجام این کار، سه هدف شناسایی شده:

۱. نظارت بر سیاست‌های پایداری برای اطمینان از قابلیت دستیابی و از نظر تجاری عملی بودن قوانین.
۲. به اشتراک گذاشتن دانش:

برای خرید مواد غذایی باقی ماند. اگرچه در سه ماهه آخر سال ۲۰۲۱ سرعت رشد تجارت الکترونیک بیش از این شتاب نگرفت، ولی انتظار می‌رود سهم خرید آنلاین ۵۰ درصد بالاتر از قبل از شیوع همه‌گیری کرونا تثبیت شود.

به‌طور کلی، مصرف نقلات فعالیت مطبوع و مفرحی به حساب می‌آید، با این حال انتظار می‌رود مصرف میان‌وعده‌های سالم بیشتر به‌عنوان یک روند ظاهر شود. به‌عنوان مثال، در بریتانیا در طول اولین قرنطینه، مصرف‌کنندگان به وضوح حفظ سلامتی را از اولویت خارج کردند، اما زمانی که محدودیت‌ها کاهش یافت، حفظ سلامتی به‌عنوان دلیلی برای مصرف مغزجات دوباره رشد کرد. یکی از نتایج همه‌گیری کرونا، افزایش اهمیت بحث پایداری بوده که برای ۴۹ درصد از خریداران اهمیت بیشتری پیدا کرد. در دنیای

می‌دهند، شاهد افزایش مصرف در بسیاری از بازارها در سراسر جهان بوده‌ایم.

در نوامبر ۲۰۲۱، شورای جهانی خشکبار از دو شرکت پیشرو بین‌المللی تحقیقات بازار دعوت کرد تا در یک وبینار اختصاصی برای اعضای این شورا توضیح دهند که چگونه کووید-۱۹ عادات مصرف‌کننده را تغییر داده‌است. بعد از اتمام دوران قرنطینه کرونا، دنیا شاهد افزایش فروش میان‌وعده‌ها و نوشیدنی‌ها در فضاهای خارج از خانه بود؛ و مجموع ارزش فروش این محصولات ۴۹ درصد نسبت به دوران قرنطینه رشد کرد. اما میزان مصرف در بخش خانگی همچنان ثابت باقی ماند و نسبت به دوران قرنطینه تغییر چشمگیری نکرد.

یکی از برندگان دوران کرونا، تجارت الکترونیک بوده‌است که سریع‌ترین کانال در حال رشد در سال ۲۰۲۱

مواد غذایی، استانداردهای کیفیت کشاورزی و مقررات دولتی محل تجارت باشیم. از اعضای این شورا انتظار داریم در تجارت صادق و متعهد باشند و یکپارچگی تجاری خود را بسیار جدی بگیرند.

چشم‌انداز صنعت مغزجات و خشکبار را چگونه می‌بینید؟

از نظر پایداری، صنعت ما در موقعیت بسیار خوبی برای ایجاد تغییرات مثبت قرار دارد. مغزجات و خشکبار از ابتدا بخشی از سیستم‌های غذایی پایدار بوده‌اند و نه تنها سالم و خوشمزه هستند، بلکه مصرف آنها راحت است. ضمن اینکه غذاهایی با منشا گیاهی و با ماندگاری طولانی هستند که کاملاً با روند مصرف مطابقت دارند.

آقای وارینگ! چه پیغامی برای تولیدکنندگان و تجار مغزجات و خشکبار در سراسر جهان دارید؟

از آنجایی که بحث پایداری و بحران اقلیمی موضوعات حساس زمانه ما هستند، صنعت مغزجات و خشکبار باید نقش پیشگامانه‌ای را در این زمینه ایفا کند. چالش‌های بزرگی وجود دارد؛ از بحث آب گرفته تا نابرابری‌های برجسته‌ای در سراسر جهان. قوانین موفقیت اساساً تغییر کرده‌اند و به مدل‌های کسب‌وکاری نیاز دارند که برای هدف مناسب، سازگارتر و نوآورانه‌تر از همیشه باشند.

اجلاس سالانه ما تأثیرگذارترین رویداد جهان برای صنعت مغزجات و خشکبار است که رهبران این صنعت را از تمام گوشه و کنار جهان گرد هم می‌آورد. این کنگره، یک گردهمایی بی‌رقیب سطح بالا برای اعضای ما فراهم می‌کند تا در کنار هم یاد بگیرند، بینش خود را به اشتراک بگذارند، ارتباطات قدرتمندی ایجاد کنند و آینده روشن صنعت مغزجات و خشکبار را شکل دهند. به عنوان یک صنعت، با چالش‌ها و فرصت‌های زیادی روبه‌رو هستیم. هرگز نباید اهمیت دور هم جمع شدن و یکی بودن برای رسیدگی به مشکلات و مسائل را نادیده بگیریم.

شناسایی کرده‌ایم. این به عنوان راهنما برای شرکت‌ها در نظر گرفته شده است تا به آنها کمک کند که اهداف توسعه پایدار را در سیاست‌های محیطی، اجتماعی و حاکمیت شرکتی خود بگنجانند، معیارها و شاخص‌های خاص را شناسایی و اقدامات مشخص را اجرا کنند.

اهداف اصلی شورا و ساختار مدیریتی آن چه بوده؟

هدف از تأسیس این شورا در سال ۱۹۸۳، ایجاد سازمانی بین‌المللی برای پیش‌برد منافع صنعت جهانی مغزجات و خشکبار بود. مأموریت ما تحریک و تسهیل رشد پایدار در صنعت جهانی مغزجات و خشکبار است. ما تلاش می‌کنیم منبع بین‌المللی کلیه اطلاعات مربوط به مغزجات و خشکبار در زمینه سلامت، تغذیه، آمار، ایمنی

افزایش درک چالش‌ها و فرصت‌های پایداری از طریق ارتباطات، آگاهی و مشارکت.

۳. پیام‌رسانی مثبت: انتشار روش‌های بهبود که توسط این صنعت در حال پیاده‌سازی هستند.

در شورای جهانی مغزجات و خشکبار اجرایی کردن دستور کار پایداری، مستلزم همکاری مشترک با ذینفعان صنعت است. به عنوان اولین گام، ما یک کارگروه بین‌المللی شامل متخصصانی از بخش آکادمیک و بخش خصوصی تشکیل دادیم که به عنوان یک منبع اطلاعاتی مبتنی بر واقعیت در بخش مغزجات و خشکبار عمل کند. هدف این کارگروه، مشاوره و نظارت بر توسعه دستورالعمل‌های پایداری است. با کمک کارگروه پایداری، فهرست کوتاهی از اهداف توسعه پایدار را

اهداف توسعه پایدار

- پایان دادن به گرسنگی در سطح جهان، دستیابی به امنیت غذایی و ترویج کشاورزی پایدار؛
- اطمینان از در دسترس بودن و مدیریت پایدار آب و بهداشت برای همه؛
- اطمینان از الگوهای تولید و مصرف پایدار؛
- انجام اقدامات فوری برای رویارویی با تغییرات اقلیمی و تأثیرات آن؛
- حفاظت، بازیابی و ترویج استفاده پایدار از اکوسیستم‌های زمینی، مدیریت پایدار جنگل‌ها، مبارزه با بیابان‌زایی، توقف تخریب اراضی کشاورزی و توقف از بین بردن تنوع زیستی؛

گفت‌وگو با گونجان جین تاجر پسته در هند

پسته ایرانی در بازار هند نیازمند تبلیغ است

سحر نخعی، مسئول روابط بین‌الملل

آشنایی با وضعیت کنونی و آینده تجارت پسته در کشور هند به‌عنوان بازار سنتی و وارثه‌محور پسته ایران، می‌تواند زمینه‌ساز دستیابی به یک ادبیات مشترک و افزایش سطح تعاملات بین فعالان پسته کشور در جهت حفظ و توسعه این بازار باشد؛ بازاری که بعد از چین، مهم‌ترین بازار مصرف پسته ایرانی به‌شمار می‌رود. در بین مغزجات آجیلی، بادام و بادام هندی نیز در بین مردمان هند جایگاه ویژه‌ای دارند. به‌هر روی، به زعم بسیاری، این بازار پتانسیل بالایی در جذب مغزجات دارد و توجه خاصی می‌طلبد. یک راهکار برای شناخت و یافتن جنبه‌های پنهان این بازار، گفت‌وگو با تاجر است. از این‌رو، در حاشیه سی‌ونهمین اجلاس سالانه شورای جهانی خشکبار (INC) فرصت مغتنمی دست داد تا پای صحبت‌های گونجان جین، یکی از بزرگ‌ترین واردکنندگان پسته به هند بنشینیم. در ادامه، با جزئیات این گفت‌وگوی خواندنی آشنا می‌شوید.

و بیشتر پسته ایرانی کار می‌کنیم؛ چون هند سنتاً خواهان پسته ایرانی است. همچنین، سایر مغزجات و خشکبار تحت برند ما به سوپرمارکت‌ها، کانال‌های آنلاین و فروشگاه‌های خرده‌فروشی، از جمله فروشگاه زنجیره‌ای که خودمان تأسیس کرده‌ایم، عرضه می‌شود.

وضعیت کنونی پسته ایرانی در بازار هند چگونه است؟
علی‌رغم اینکه به‌طور سنتی غالباً پسته

لطفاً خودتان را معرفی کنید و سابقه مختصری از فعالیت‌تان در زمینه پسته ارائه دهید.

من گونجان جین، مدیر شرکت مغزجات وی کی سی (VKS)، نسل چهارم فعال در زمینه تجارت مغزجات و خشکبار در هند هستم. در حال حاضر، شرکت ما بزرگ‌ترین فراوری‌کننده مغزجات و خشکبار از جمله پسته در هند است. ما سالانه حدود ۳ هزار تن پسته پرشته شده تحت برند خودمان به بازار عرضه می‌کنیم

ایرانی در هند خرید و فروش می‌شود، اما امروز مصرف‌کننده نهایی پسته در کشور هند دارد به شنیدن اسم پسته کالیفرنایی هم عادت می‌کند. فعالیت‌های ترویجی صنعت پسته کالیفرنیا در هند قابل توجه است. این فعالیت‌ها در راستای شناساندن مزایای پسته برای سلامتی در این بازار عمل کرده‌است. تجار هندی پسته ایرانی را می‌شناسند، اما مصرف‌کننده نهایی در هند که پسته را از فروشگاه می‌خرد با نام پسته کالیفرنایی بیشتر آشناست. امسال اولین سالی است که پسته آمریکایی سهم ۵۰ درصدی از واردات به کشور هند را دارد. قبلاً هرگز این‌طور نبوده‌است.

دلیل این امر را چه می‌دانید؟

دلیل اصلی این موضوع البته قیمت پسته ایرانی بوده‌است. به‌طور کلی، بازار پسته هند به‌سرعت در حال رشد است و انتظار می‌رود اندازه این بازار از حدود ۹ هزار تن در سال ۲۰۱۸ به ۲۵ هزار تن در پایان سال ۲۰۲۲ برسد. اگر این فعالیت‌های ترویجی برای تحریک مصرف پسته ادامه یابد، من فکر می‌کنم در پایان سال ۲۰۳۰، حجم واردات پسته به بازار هند به ۵۰ هزار تن خواهد رسید. بنابراین، این بازار برای محصول پسته قرار است بازار بزرگی باشد.

از نظر شما امروز تجارت پسته ایرانی با چه چالش‌ها و فرصت‌هایی در بازار هند روبه‌روست؟

کشور هند به‌طور سنتی همیشه خواهان پسته احمدآقایی ایرانی بوده‌است. هرچند اخیراً پسته کالیفرنیا هم به این بازار راه پیدا کرده‌است که یکی از دلایل آن بحث حجم است. میزان تولید پسته ایرانی در یکی دو سال اخیر پایین بوده که این یکی از مهم‌ترین چالش‌های پسته ایران در حال حاضر است. این کاهش حجم محصول در یکی دو سال گذشته قیمت را تحت تأثیر خود قرار داده‌است. تجربه نشان داده که در سال‌هایی که موجودی قابل عرضه پسته زیاد است، مانند سال ۲۰۲۰، حجم قابل توجهی از پسته ایرانی وارد بازار هند می‌شود، چون پسته ایران بسیار رقابت‌پذیر بود. این امر باعث می‌شد که خریداران جدید وارد بازار شوند و شروع به خرید کنند. نکته دیگر این است که انتظار می‌رود تجارت ایرانی از نظر کیفیت محصول و استانداردسازی

محصول خود مسئولیت‌پذیرتر باشند؛ به‌عنوان مثال می‌بینیم زمانی که بازار رونق دارد و فروش‌ها بالا می‌رود، متأسفانه کیفیت کالاهای ارسالی کاهش می‌یابد. اما ناگفته نماند برخی صادرکنندگان ایرانی هستند که تحت هر شرایطی کیفیت کالایی که عرضه می‌کنند را همواره ثابت نگه می‌دارند.

چه عواملی باعث شده که پسته در کشور شما با استقبال زیادی مواجه شود؟

امروزه نسل جدید در زمینه مصرف میان وعده‌های سالم بسیار فعال‌تر از نسل‌های پیشین عمل می‌کند. در گذشته، میان‌وعده‌ها بیشتر شامل خوراکی‌هایی مثل چیپس سیب‌زمینی می‌شد. اما امروزه حساسیت نسبت به مصرف خوراکی‌های سالم و مفید بسیار بیشتر شده‌است. شرکت ما در سال ۲۰۱۰ تحقیقی در این زمینه انجام داد، به این صورت که چند سوال طرح کردیم و از مصرف‌کنندگان پرسیدیم و نتایجش را ثبت کردیم. ده سال بعد یعنی سال ۲۰۲۰ مجدداً همان سوالات را تکرار کردیم. اولین سوال این تحقیق این بود که «آیا من غذای سالم می‌خورم؟» ده سال پیش ۴۳ درصد از پاسخ‌ها به این سوال «خیر» بود. همان تحقیق در سال ۲۰۲۰ نشان داد فقط ۲۰ درصد از پاسخ‌ها «خیر» بود. مخصوصاً بعد از شیوع ویروس کرونا، حساسیت و آگاهی مصرف‌کنندگان نسبت به اهمیت مصرف غذای سالم

به‌سرعت در حال افزایش است. دومین سوال این بود که «آیا در رژیم غذایی من مغزجات و خشکبار سالم جایی دارد؟» فکر کنم برای این سوال نیز ۳۰ درصد افزایش در جواب «بله» داشتیم. مردم در سال ۲۰۱۰ نسبت به اینکه مغزجات این همه برای سلامتی سودمند هستند، اطلاع کافی نداشتند. ولی الان بخش عمده‌ای از مصرف‌کنندگان در هند نسبت به مفید بودن مغزجات برای سلامتی آگاهی دارند. آنها می‌دانند که چقدر مصرف مغزجات در کاهش کلسترول، تنظیم فشار خون و بیماری‌هایی نظیر آنها مفید است. به‌دلیل این تغییرات در نگرش و رفتار مصرف‌کننده، واقعاً بازار رشد داشته‌است، نه فقط برای پسته، بلکه برای همه مغزجات. هند اکنون بزرگ‌ترین مصرف‌کننده بادام و بادام‌زمینی در جهان است. ولی در میان مغزجات، مصرف گردو و پسته پایین است؛ چون جزو موارد جدیدی هستند که بازار به آنها ورود کرده و این یک فرصت محسوب می‌شود.

شرکت شما در بخش تبلیغ مصرف پسته چه کارهایی انجام داده‌است؟

در حال حاضر، شرکت ما جهت معرفی پسته و فواید آن برای سلامتی کارهای ترویجی انجام می‌دهد و سعی کرده‌ایم مردم را از خواص مصرف آن آگاه سازیم. یکی از بزرگ‌ترین دلایل برای اینکه پسته می‌تواند در هند موفق باشد، این است که بخش عمده‌ای از جمعیت هند گیاه‌خوار هستند. هم‌اکنون ما با همکاری انجمن تولیدکنندگان پسته کالیفرنیا یک پویش به‌نام "پروتئین پسته مساوی با یک تخم‌مرغ است" را راه‌اندازی کرده‌ایم. منطق این پویش این است که یک مُشت پسته حاوی پروتئین کامل یک عدد تخم‌مرغ است. همچنین، این موضوع که پسته منبع غنی پروتئین کاملاً گیاهی است، از دیگر پیام‌هایی است که سعی در ترویج آن داریم. وقتی این پیام‌ها در جامعه منتشر می‌شود، اطلاعات مردم در این زمینه افزایش می‌یابد. توصیه من به انجمن پسته ایران این است که باید تبلیغات هرچند کوچک در مورد پسته ایرانی در هند را شروع کند، در غیر این صورت پسته ایران این بازار را به رقیب واگذار خواهد کرد.

”تجار هندی پسته ایرانی را می‌شناسند، اما مصرف‌کننده نهایی در هند که پسته را از فروشگاه می‌خرد با نام پسته کالیفرنایی بیشتر آشناست“

دقیقاً در این زمینه چه پیشنهادی دارید؟

منظورم انجام فعالیت‌هایی شبیه به برنامه‌های تبلیغاتی برای مصرف‌کنندگان است که در هند توسط صنعت پسته کالیفرنیا صورت می‌گیرد. اگرچه فعالیت‌های تبلیغاتی مربوط به فواید پسته که آنها انجام می‌دهند به نفع پسته ایران هم هست، ولی توجه کنید که با آن فعالیت‌ها مصرف‌کننده نهایی بیشتر و بیشتر با نام پسته آمریکایی ارتباط می‌گیرد و آن را می‌شناسد. پسته ایرانی را تاجر می‌شناسد و قطعاً طعم و مزه آن بسیار بهتر از پسته کالیفرنایی است، ولی مصرف‌کننده نهایی از کجا باید متوجه این تفاوت‌ها بشود؟! من تاجر تفاوت‌های ارقام احمدآقایی، کله‌قوچی، اکبری، فندق و کرمان را می‌شناسم، ولی شاید مصرف‌کننده معمولی هیچ‌کدام از اینها را متوجه نباشد. آنها تبلیغات را می‌بینند و با آن ارتباط برقرار می‌کنند و اگر این ادامه پیدا کند، ایران قافیه را به کالیفرنیا می‌بازد. ممکن است شما نتوانید به اندازه آنها تبلیغ کنید، ولی می‌توانید برنامه‌های کوچک‌تری را اجرا کنید و بگویید که چرا پسته ایرانی متفاوت است؛ چرا پسته ایرانی بهتر است؛ برنامه‌هایی شبیه به این داشته‌باشید. اینها پیشنهاداتی است که من به‌عنوان یک تاجر دارم. من می‌دانم که شما در طول دو سال گذشته محصولی نداشتید، ولی به آینده

نگاه کنید. محصول نباید اینقدر بد باشد که بازار هند را از دست بدهید.

آیا فکر می‌کنید انجمن پسته ایران بتواند فعالیت‌های ترویجی از طریق تاجر هندی انجام دهد؟

واقعیت این است که تمایل تاجر هندی بیشتر به کار با ایرانی‌ها است، اما در نظر داشته‌باشید وقتی مصرف‌کننده تقاضای پسته کالیفرنایی داشته‌باشد، تاجر به سمت پسته کالیفرنایی می‌روند. به‌نظم نیاز نیست پسته ایرانی هم مانند رقیب حرکت کند. شما می‌توانید پوشش‌های معرفی پسته ایرانی برگزار کنید تا مصرف‌کننده هندی با پسته ایرانی آشنا شود و تفاوت دو نوع پسته را بشناسد. وقتی مصرف‌کننده با تفاوت طعم و مزه دو نوع پسته آشنا شود، می‌توانید پوشش‌هایی را در همکاری با برندها در سوپرمارکت‌ها و سایر مراکز فروش برگزار کنید.

آینده تجارت پسته ایرانی در هند را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

یکی از مهم‌ترین فاکتورها بحث قیمت است. هرچند این عامل غیرقابل کنترل است و بستگی به میزان محصول هر سال دارد و به هر حال تغییر می‌کند و بیشتر به مسائل تجاری مربوط می‌شود. به‌نظر من اصلی‌ترین عامل دوام حضور پسته ایرانی، همان‌طور که اشاره کردم، آگاهی مصرف‌کننده نهایی و اطلاع‌آوا از نام «پسته ایرانی» است. ممکن است یک سال قیمت پسته ایرانی بالاتر باشد، و براساس آن تاجر

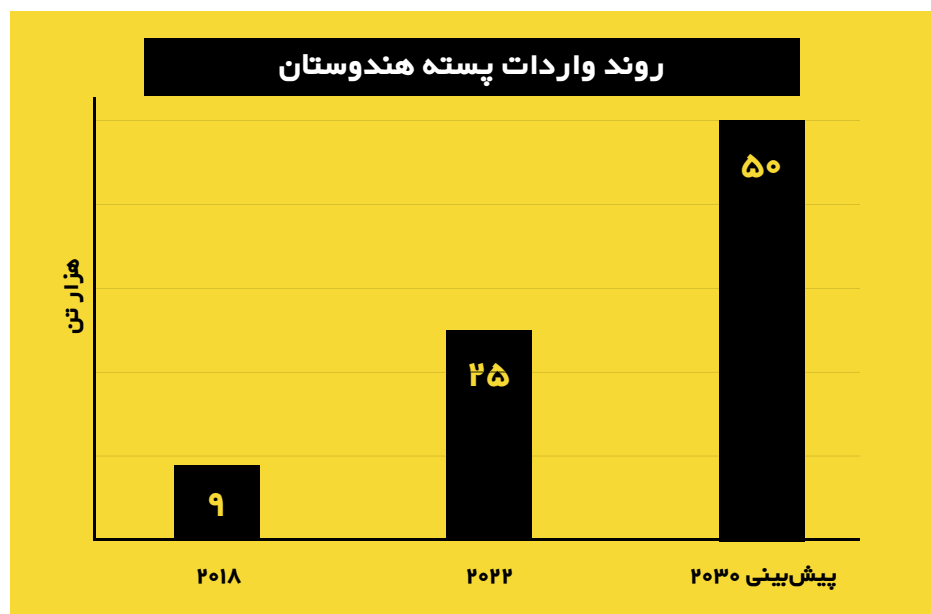
هند اکنون بزرگ‌ترین مصرف‌کننده بادام زمینی در جهان است. ولی در میان مغزجات، مصرف‌گرد و پسته پایین است؛ چون جزو موارد جدیدی هستند که بازار به آنها ورود کرده و این یک فرصت محسوب می‌شود

۶۶

هندی به سمت پسته آمریکایی تمایل پیدا کند، اما اگر مصرف‌کننده نهایی وفادار و مطلع بگوید من پسته ایرانی می‌خواهم و اهمیتی برای تفاوت قیمت قائل نیستم، آن وقت برای من تاجر هم فرقی نمی‌کند و سعی می‌کنم نیاز مشتری نهایی را برآورده کنم. به‌نظر من، شما باید دنبال راهی باشید تا با مصرف‌کننده ارتباط برقرار کنید و این راهی است که می‌تواند شما را به سمت ایجاد یک مزیت رقابتی در آینده هدایت کند. قیمت، یک عامل عملیاتی و مقطعی است؛ یک روز ممکن است پسته ایرانی ارزان‌تر باشد و روز دیگر پسته کالیفرنایی.

به‌عنوان آخرین سوال، آیا هیچ تغییر اساسی در ساختار بازار هند در آینده می‌بینید؟

بله، ساختار بازار هند نیز در حال رفتن به سمت فروش صنعتی و سوپرمارکتی است. اما این فرآیند به‌دلیل ذات سنتی بازار هند به‌کندی پیش می‌رود و ممکن است ۱۵ سال طول بکشد تا کاملاً صنعتی شود. در حال حاضر، سهم سوپرمارکت‌ها حداکثر ۲۰ درصد است و بقیه بازار در اختیار فروشگاه‌ها و مغازه‌های سنتی است. در هند میلیون‌ها کسب‌وکار و فروشگاه خرده‌فروشی وجود دارد که سیاست دولت هم این است که از این کسب‌وکارها حمایت کند. به‌همین دلیل، این بخش از بازار به‌سادگی قابل حذف شدن نیست. این موضوع باعث شده که فروشگاه‌های بزرگ زنجیره‌ای، نظیر ریلیانس (Reliance)، که بزرگ‌ترین فروشگاه زنجیره‌ای موجود در هند است، نیز از این فروشگاه‌های کوچک حمایت کند و نقش تأمین کالاهای آنها را نیز برعهده بگیرد. از طرف دیگر، باید در نظر داشته‌باشید که بین مدل فروش سوپرمارکتی در هند با سایر نقاط دنیا تفاوت وجود دارد؛ سوپرمارکت‌ها در هند جوان هستند و ساختار آنها هنوز به‌طور کامل شکل نگرفته است و هنوز چیزی به نام کالا با آرم اختصاصی (private label) در هند وجود ندارد. بنابراین، بسیاری از کالاها در سوپرمارکت‌ها تحت برندهای مستقل به فروش می‌رسند. به‌عنوان مثال، برند شرکت ما به نام "نات راج" بیش از ۴۰ درصد از قفسه‌های فروش سوپرمارکت‌های هند را در اختیار دارد.

روند صادرات پسته ایران

ادامه رکود

کمیت‌ه بازرگانی انجمن پسته ایران

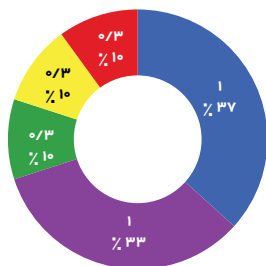
طبق آمار گمرک و محاسبات انجمن پسته ایران در یازدهمین ماه از سال محصولی (مردادماه) ۱۴۰۱-۱۴۰۰، حدود ۲ هزار و ۶۹۰ تن پسته صادر شده‌است که این میزان نسبت به میانگین چهار سال گذشته در ماه مشابه (نزدیک به ۸ هزار تن)، حدود ۶۴ درصد افت داشته‌است. در مردادماه، بازارهای مشترک المنافع و شبه قاره هند بیشترین سهم از صادرات پسته ایرانی را به خود اختصاص دادند. این درحالی‌است که هر یک از بازارهای شرق دور، اروپا و خاورمیانه مقصد مقادیری کمتر از ۳۰۰ تن پسته بودند.

روند ادامه‌دار کاهش صادرات در ماه‌های اخیر نشان دهنده این است که علی‌رغم افت قیمت ریالی در بازار داخل، همچنان تقاضای چندانی از مقاصد صادراتی برای پسته ایران وجود ندارد و مشتریان خارجی انتظار قیمت‌های پایین‌تری دارند.

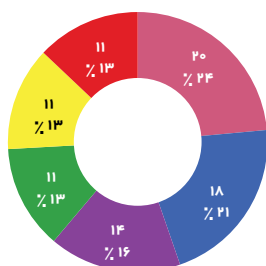
از کل پیش‌بینی ۱۴۰ هزار تن پسته در دسترس در ابتدای سال تجاری ۱۴۰۱، معادل ۱۲۰ هزار تن پسته تا پایان مردادماه مصرف شده که از این مقدار ۱۹ هزار تن برای مصرف داخل برآورد می‌شود. طبق آمار گمرک ایران مجموع وزن صادرات انواع پسته در این مدت ۸۵ هزار تن گزارش شده که با احتساب ۱۶ هزار تن ضایعات مربوط به پوست مغز و مغز سبز صادراتی، در مجموع ۱۰۱ هزار تن پسته معادل خشک در پوست به بازارهای مقصد پسته ایران صادر شده‌است. مانده محصول پسته ایران در پایان مرداد ۱۴۰۱، پس از کسر برآورد مصرف داخل، میزان صادرات و ضایعات پوست مغز و مغز سبز صادراتی، ۲۰ هزار تن تخمین زده می‌شود.

صادرات ماهانه ۳ هزار تن

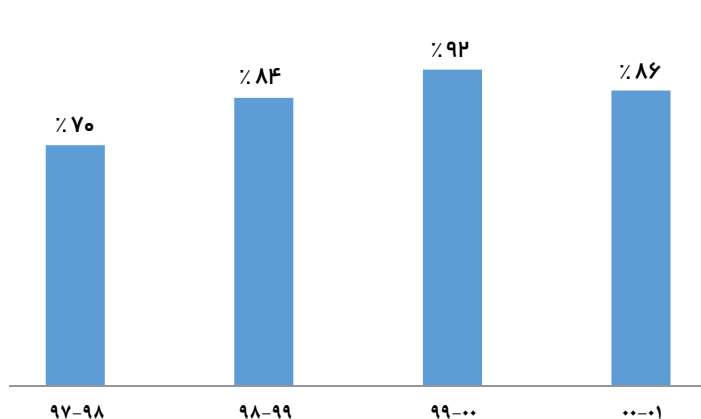

صادرات تجمعی ۸۵ هزار تن

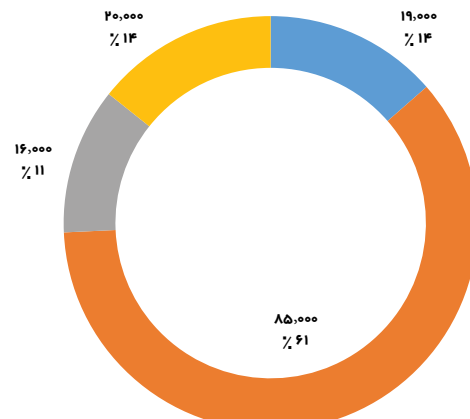

وضعیت موجودی و مصرف پسته ایران - پایان مرداد ۱۴۰۱

نسبت مصرف به موجودی اول سال

وضعیت مصارف و مانده انبارها
موجودی اول سال ۱۴۰ هزار تن

● مصرف داخلی ● صادرات ● پوست مغزهای صادراتی ● مانده انبار

سال تجاری

نقدی بر مصاحبه «اما و اگرهای طرح سازگاری با کم‌آبی» و یادداشت «دروغ بزرگ» از ماهنامه خرداد ۱۴۰۱

دو دیدگاه در یک قاب

حسین زراعتکار، کارشناس آب زیرزمینی

در ماهنامه دنیای پسته شماره ۶۹ دو مطلب در مورد منابع آب درج گردیده: مطلب اول مصاحبه‌ای است با خانم بنفشه زهرایی دبیر کارگروه ملی سازگاری با کم‌آبی وزارت نیرو، تحت عنوان «اما و اگرهای طرح سازگاری با کم‌آبی» و مطلب دوم یادداشتی است با عنوان «دروغ بزرگ» که از نظر نویسنده محترم نقدی است بر یکی از فعالیت‌های فراقانونی وزارت نیرو. اهمیت این دو مطلب از آن

جهت است که تا حدودی بیانگر نظرات الف: مدیران منابع آب کشور و ب: مالکان چاه‌های کشاورزی که مصرف‌کنندگان اصلی منابع آب کشورند. نگاهی عمیق‌تر به این دو مطلب نکات زیادی را به ما یادآوری می‌کند که مهم‌ترین نکته آن وجود فاصله زیاد و تقریباً متضاد بین تفکرات و نظریات این دو بخش است. بدون شک می‌توان آن را یکی از بزرگ‌ترین موانع در حل بحران آب کشور برشمرد و تا زمانی که این نظریات متناقض به هم نزدیک نشوند و وحدت نسبی بین آنها ایجاد نگردد، حل بحران آب مشکل و حتی غیرممکن است. اجازه دهید به طور خلاصه نگاهی به هر دو مطلب بیاندازیم.

چند مورد راجع به مطالب خانم زهرایی

۱- ایشان در مورد افت سطح آب دشت‌ها فرموده‌اند: «هدف، توقف افت و سپس احیا دشتهاست و باید اُفتی که در طول دهه‌ها اتفاق افتاده جبران و آن را به وضعیتی که چهار، پنج دهه پیش بوده برگردانیم». بیان چنین مطلبی از سوی خانم زهرایی نشان می‌دهد که ایشان اطلاع دقیقی از وضعیت دشت‌ها ندارند! برگرداندن آبخوان‌ها به شرایط گذشته امری محال و امکان‌ناپذیر است. مگر می‌توان کاری کرد که سطح آب دشت‌ها که در بعضی از مناطقی بیش از ۱۰۰ متر افت کرده، مجدداً به روز اول برگردد و یا مثلاً قنواتی که سال‌هاست که از بین رفته‌اند را احیا نمود! واقعیت امر این‌است که اگر بتوان آبخوان‌ها را در همین شرایط فعلی پایدار نمود و کاری کرد که وضع از این بدتر نشود و ثبات نسبی به آنها داد، کاری بزرگ صورت گرفته‌است.

۲- در بخشی دیگری از مصاحبه، وقتی از خانم زهرایی سوال می‌شود که چرا هیچ‌کدام از کشاورزان در کارگروه سازگاری با کم‌آبی حضور ندارند، ایشان پاسخ می‌دهند: «اینکه لزوماً نماینده‌ای از کشاورزان بیاید و بنشینند در جلسه خیلی به کار کمکی نمی‌کند که برنامه مطابق نظر کشاورزان تصویب شود، آنچه کمک می‌کند در زمان تصویب برنامه، جلب مشارکت این بهره‌بردارها انجام شود و کشاورزها در جریان نحوه اجرای مصوبه و تضمین برنامه باشند». دادن چنین پاسخی از سوی خانم زهرایی به‌خوبی نشان‌دهنده رویکرد وزارت نیرو در چگونگی مشارکت مالکان منابع آب است. به عبارت دیگر، ایشان می‌فرمایند این موضوع به کشاورز ارتباطی ندارد و اگر هم در جلسه‌ای حضور داشته‌باشد، باید فقط شنونده باشد و بعد از آن هم گوش به فرمان باشد تا هر چه به او می‌گویند را اجرا نماید. درحالی‌که اتفاقاً

مسئله اصلی همین‌جاست؛ آنها که صاحبان اصلی منابع آب هستند و با پوست و گوشت خود مشکل را لمس می‌کنند، چرا نباید در تصمیمات مهمی که مستقیماً زندگی و آینده آنها را تحت تأثیر قرار می‌دهد، سهمیم باشند؟! بدون شک اگر نمایندگان مالکان در تصمیم‌گیری‌ها دخالت داشته‌باشند، هم این برنامه‌ها از غنای بیشتری برخوردار خواهند شد و هم در زمان اجرا چون خودشان در طراحی برنامه‌ها شرکت داشته‌اند، مشارکت فعال می‌کنند. ۳- در ارتباط با تعدیل پروانه‌ها و کاهش برداشت از چاه‌ها وقتی از خانم زهرایی سوال می‌شود که آیا چنین کاری، تضییع حق کشاورزان نیست و نیازمند جبران حقوق از دست رفته نمی‌باشد، ایشان پاسخ می‌دهند: «من جواب دقیقی ندارم و نمی‌خواهم وارد مباحث حقوقی شوم». حال جای این سوال است که چگونه ممکن است ایشان که در رأس یکی از مهم‌ترین نهادهای تصمیم‌گیر

را ارائه نمایند. پس این دروغ به آن بزرگی که شما فکر می‌کنید نیست!! در مورد کاهش برداشت پروانه‌ها و یا به اصطلاح طرح تعدیل نیز لازم است نکاتی با ذکر مثال عنوان گردد. جناب آقای محمدی! فرض کنید که من و شما، مدیریت منابع آب شهرستان زرنند که هر دو به آن تعلق خاطر داریم را به عهده بگیریم؛ ما به خوبی می‌دانیم که دشت زرن یکی از بحرانی‌ترین مناطق کشور است و تقریباً بیش از دو برابر توان دشت از منابع آب زیرزمینی بهره‌برداری می‌شود؛ هر سال بیش از ۱۳۰ سانتی‌متر از سطح آب آنجا پایین می‌رود؛ کیفیت و کمیت آب هر روز نامناسب‌تر می‌شود و بسیاری از چاه‌ها هر روز کم‌آب‌تر و در آستانه خشک شدن می‌باشند؛ حتی تأمین آب شرب مردم با مشکلات جدی روبه‌روست و ادامه این روند هم در آینده نزدیک به یک فاجعه واقعی منجر می‌شود و به گفته تمامی کارشناسان هیچ راه‌حلی نیز جز کاهش برداشت به میزان نصف مقدار فعلی نیست؛ به نظر شما چه باید کرد؟! آیا اینکه دنبال مقصران وضع موجود بگردیم مشکلی حل خواهد شد؟!

فرض بفرمایید شما کامیونی داشته‌اید و به نیت کسب درآمد آنرا تحویل یک راننده بی‌تجربه و ناشی داده‌اید، او هم کامیون را به ته دره پرت کرده است! این راننده نه تنها آه در بساط ندارد، بلکه دارای زن و فرزند هم می‌باشد، شما با این راننده چه می‌کنید؟ نه تنها خسارتی نمی‌توانید بگیرید، بلکه ممکن است به خاطر زن و فرزندانش به آنها کمک هم بکنید (بخوانید حق‌النظاره!!)

واقعیت امر این است که وضعیت منابع آب کشور تا حدودی شبیه همین داستان است. اگر مالکان چاه‌ها تن به کاهش برداشت از چاه‌ها ندهند، در آینده کسی دلش به حال آنها نخواهد سوخت.

و در پایان، جناب آقای محمدی! اگر به گواهی تاریخ، نظام حکمرانی آب در کشور ما حکم همان راننده را داشته باشد، چه باید کرد؟

کرده چیست؟ و در جایی گفته‌اند: «مگر همین پروانه‌ها را وزارت نیرو با علم به وضعیت منابع آبی صادر نکرده، حالا چه شده که امروز بعد از گذشت ۴۰، ۵۰ سال می‌گویید، برداشت شما بیش از توان سفره است. مگر من کشاورز، کارمند و کارشناس و زمین‌شناس بودم که بدانم برداشت بیش از توان سفره است. ایشان پروانه‌ها را صادر کرده‌اند و من تنها به کار کشاورزی پرداخته‌ام. ما کشاورزان با اعتماد به مجوزها تمام داشته‌هایمان را با هزاران امید در کشاورزی هزینه کرده‌ایم.»

در مورد گفته‌های آقای محمدی لازم است این نکته بیان شود که آنچه وضعیت منابع آب در کشور ما را به این روز رسانده، دارای ریشه‌ها و عوامل متعددی است که تنها بخشی از آنها به وزارت نیرو برمی‌گردد. بنابراین، باید این نکته را در نظر گرفت که وزارت نیرو، مجری قوانین بالادستی است. به عنوان مثال، در ابتدای انقلاب، تعداد زیادی چاه در مناطق مختلف کشور به طور غیر قانونی حفر گردید، بسیاری از این چاه‌ها بعداً مجوز گرفتند و یکی از عوامل تشدید افت سفره‌ها همین چاه‌ها می‌باشند. اما آنچه که باعث صدور مجوز از طرف وزارت نیرو بر روی این چاه‌ها شد، تبصره ذیل ماده ۳ قانون توزیع عادلانه آب بود که در سال ۱۳۶۱ توسط مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید. تعدادی دیگر که نتوانستند از وزارت نیرو مجوز بگیرند، طبق احکام دادگاه‌ها مجوز گرفتند. در سال ۱۳۸۹ مجدداً قانونی از طرف مجلس، به نام "تعیین تکلیف چاه‌های غیرمجاز" به تصویب رسید که طبق آن وزارت نیرو موظف شده به بسیاری از چاه‌های غیرمجاز فعلی مجوز بدهد. بنابراین، موضوع به همین سادگی نیست که فکر کنید با خوش آمدن و یا خوش نیامدن چند کارشناس این کارها انجام شده باشد. بنابراین، کارشناسانی که در جریان وضعیت بحرانی دشت‌ها هستند، دنبال راه‌حل بوده‌اند و به درستی و یا غلط به این نتیجه رسیده‌اند که چنین طرحی (سازگاری با کم‌آبی)

آب در سطح کشور می‌باشند، در مورد موضوعی با این اهمیت بگوید من وارد این مباحث نمی‌شوم! یعنی واقعاً در طرح سازگاری با کم‌آبی نسبت به مباحث حقوقی بی تفاوت بوده‌اند؟! در واقع، چنین موضوعاتی هستند که فاصله و جدایی بین مجموعه مدیریتی منابع آب کشور و کشاورزان می‌اندازند. قطعاً توجیه قانونی برنامه‌های وزارت نیرو باید جز اولویت‌های آنها باشد.

نکاتی در مورد مطلب آقای محمدی باغدار منطقه زرنند کرمان که با عنوان «دروغ بزرگ» که حتی عنوان اصلی جلد مجله گردیده را در ادامه آورده‌ام؛

عمده مطلب ایشان بر این موضوع تأکید می‌کند که به چه دلیل وزارت نیرو میزان پروانه‌های صادره‌ای که سال‌ها پیش، صادر کرده را کاهش می‌دهد و گناه کشاورز که بر اساس همین پروانه‌ها، سال‌ها سرمایه‌گذاری

به نام نادر، به کام قادر

مظفر محمدی
باغدار منطقه زرنند کرمان

کاهش آبدهی چاه‌ها و شور شدن آب مشکلاتی هستند که کشاورزان هر روز با آن مواجهند. کم‌آبی و افت سفره‌ها را کارمندان با آمار و اعداد در پشت میزها می‌فهمند، درحالی‌که کشاورز با نابودی سرمایه و صرف هزینه‌های سرسام‌آور جابه‌جایی چاه، خرید تجهیزات و پمپ، شوری آب و کاهش عملکرد محصولاتش لمس می‌کند.

توانی را که تا به امروز کشاورز از این کم‌آبی در کنار سایر مصائب تولید کشیده را هیچ مسئول دلسوز نسبت به مسائل آب نمی‌تواند درک کند. مسئولان عزیز فقط در پی درست کردن اعداد مصرف و منابع آب بوده‌اند و حالا که پرده برافشاده و فهمیده‌اند کار از عددسازی گذشته، می‌خواهند جور سال‌ها بی‌تدبیری و بی‌مسئولیتی آن را برگردن کشاورزان

بیاندازند و مجوزها را کاهش دهند. هرچند که گفته می‌شود تعدیل پروانه‌ها با هدف حفظ سفره‌ها و تداوم برداشت‌ها صورت می‌گیرد، ولی همان‌طور که در درننامه «دروغ بزرگ» اشاره شد، وقتی به مستندات طرح تعدیل نگاه می‌کنیم؛ تعدیل در راستای تخصیص‌های جدید و تأمین آب چاه‌های غیرمجازی است که بر اساس قانون تعیین تکلیف چاه‌های فاقد پروانه می‌خواهند مجوزدار شوند! اگر این را «نیرنگ بزرگ» ندانیم پس چه بدانیم؟!

آقای زراعتکار! آیا قسم حضرت عباس مسئولان را قبول کنیم یا دستورالعمل سوم طرح احیا و تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی را؟!

آیا شما می‌پذیرید که سرمایه‌های چهل ساله را نابود کنید و بخشی از تخصیص‌های جدید را بدین شکل تأمین کنید؟ آیا کاهش برداشت بدین‌سان درست است؟ آیا تنها مسیر کاهش برداشت تعدیل یکسان دبی پروانه چاه‌های کشاورزی است؟ آیا کارشناسان دلسوز مسیر دیگری را یاد ندارند؟ عواقب سهمگین این برنامه بر بخش کشاورزی و آینده سرمایه‌گذاری را چه کسی می‌پذیرد؟

ماهنامه دنیای پسته- در مردادماه سال جاری، حسین زراعتکار کارشناس آب زیرزمینی یک نقد تحت عنوان «دو دیدگاه در یک قاب» را به دفتر انجمن پسته ایران ارسال کرد. وی این نقد را بر مصاحبه «اما و اگرهای طرح سازگاری با کم‌آبی» و یادداشت «دروغ بزرگ» از ماهنامه خرداد ۱۴۰۱ نوشته که در همین شماره شهریور منتشر شده‌است. لازم دیدیم که این نقد را با مظفر محمدی نویسنده یادداشت «دروغ بزرگ» در میان بگذاریم. محمدی نیز در این شماره پاسخی به نقد زراعتکار داده که در ادامه آورده شده‌است.

آقای زراعتکار! همه می‌دانند سال‌هاست که دولت با ناترازی بودجه روبه‌روست و این ناترازی عواقب و آثار سهمگینی بر زندگی مردم گذاشته‌است؛ آیا با این بهانه کارمندان دولت می‌پذیرند برای کاهش اثرات ناترازی بودجه کشور، حقوق‌شان نصف شود؟!

آقای زراعتکار! مرتباً گفته می‌شود دنبال کردن مقصران وضع موجود، مشکلی را حل نخواهد کرد؛ در پاسخ باید گفت اتفاقاً ایجاد ناامنی از طریق تجاوز مکرر به حق اساسی و اولیه مالکیت دلیل بروز وضع موجود است. اگر ندانیم مقصران چگونه و چطور به پیکره آبی کشور ضربه زدند، چگونه می‌خواهیم درس بگیریم و وضع موجود را بهبود ببخشیم؟ چه تضمینی وجود دارد که در آینده این روند تکرار نشود؟ آیا امکان ادامه مسیر با طناب پوسیده

این مسئولان دلسوز وجود دارد؟ آقای زراعتکار! آیا شما بقیه هست و نیستان را در اختیار راننده‌ای که یک بار وسیله ارتزاق شما را به تهِ دره هدایت کرده و هیچ تضمینی هم به عدم تکرار فاجعه توسط وی وجود ندارد، می‌گذارید؟ سه ضلعی راننده، دره و اعتماد مجدد، دقیقاً نشان دهنده رابطه امروز کشاورز و متولیان بخش آب کشور است.

گفت‌وگو با نعمت‌الله دهبندی رئیس سابق گروه آماربرداری و تهیه بیلان شرکت مدیریت منابع آب ایران

پشت پرده آمار و اطلاعات آب کشور

مصاحبه‌کننده: مریم حسینی سعدی

گفته می‌شود اگر نتوانید چیزی را اندازه بگیرید، نمی‌توانید آن را مدیریت و کنترل کنید و اگر چیزی را نتوانید مدیریت کنید، نمی‌توانید آن را بهبود بخشید. پایش و داشتن داده و اطلاعات یکی از نیازهای اساسی در مدیریت منابع آب کشور است. اما به زعم کارشناسان یکی از عمده‌ترین چالش‌های مسئله آب کشور، فقدان داده و اطلاعات قابل اتکا است. در این شماره دنیای پسته با نعمت‌الله دهبندی که سابقه ریاست گروه آماربرداری و تهیه بیلان دفتر مطالعات پایه شرکت مدیریت منابع آب ایران را در کارنامه خود دارد به گفت‌وگو نشستیم. دهبندی در مورد مسائل فنی منابع آب و چالش‌های پیش‌رو صحبت‌های قابل توجهی دارد.

می‌دانید که بین آب زیرزمینی و آب سطحی ارتباط وجود دارد؛ در جاهایی آب سطحی به آب زیرزمینی آب می‌دهد و در جایی آب زیرزمینی زهکش می‌شود و آب سطحی را تغذیه می‌کند. فرآیندهای خیلی پیچیده و چندوجهی بین هوا، زمین، آب یا حتی دریاچه‌ها وجود دارد. بنابراین، شناخت این مجموعه نیاز به آمار و اطلاعات دارد.

وضعیت تولید آمار و اطلاعات در کشور را چگونه می‌بینید؟
اولاً باید اعتقاد داشته باشید که برای

و محیط زیست، اولین چیزی که نیاز دارید آمار و اطلاعات درست و قابل اتکا است. باید آمار و اطلاعات داشته باشید تا بتوانید ابعاد پدیده‌ای که با آن مواجه هستید را به‌طور کامل و دقیق بشناسید.

آقای دهبندی! شما اصلی‌ترین چالش فنی در مسئله آب کشور را چه می‌دانید؟

نه تنها در مورد منابع آب، بلکه در هر عرصه‌ای از جمله: اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، منابع طبیعی

اولین مشکلی که در بخش منابع آب داریم این است که در تولید پایه، اطلاعات و شناخت ما از سیستم‌های منابع آب سطحی و زیرزمینی و حتی تغییر اقلیم که اخیراً مطرح شده، خیلی عقب هستیم

واگذاری تولید داده و آمار به بخش خصوصی چه مشکلاتی می‌تواند در پی داشته‌باشد؟ وزارت نیرو یا شرکت‌های آب منطقه‌ای به دلیل نداشتن بودجه، با بخش خصوصی و شرکت‌های مشاور قرارداد می‌بندد و بهره‌برداری و نگهداری و اندازه‌گیری از ایستگاه‌های هواشناسی را به شرکت مشاور واگذار می‌کنند. این شرکت مشاور قرار است مثلاً یک میلیارد تومان بگیرد و در مدت یک‌سال این کارها را انجام دهد، اما اگر چندین ماه به این شرکت‌ها پول ندهند، آنها هم کار

از امروز اقدام می‌کنند. درحالی‌که ما در مورد همین داده‌های پایه منابع آب، هنوز هیچ کاری نکرده‌ایم.

پس اصلی‌ترین چالش فنی در مسئله آب کشور نبود آمار و داده‌های قابل اتکا و صحیح است!

اولین مشکلی که ما در بخش منابع آب داریم این است که در تولید داده‌های پایه، اطلاعات و شناخت ما از سیستم‌های منابع آب سطحی و زیرزمینی و حتی تغییر اقلیم که اخیراً مطرح شده، خیلی عقب هستیم. سال‌هاست که در دنیا روی تغییر اقلیم کار می‌شود و ما هنوز شک داریم که اصلاً آیا تغییر اقلیمی وجود دارد یا خیر! نمی‌دانیم اثرش روی منابع آب چیست؟ در واقع، چشم‌پسته پیش می‌رویم و هر روز تقاضا برای آب را بیشتر می‌کنیم. تمام تلاش ما این است که به تقاضاهای جدید برای آب پاسخ دهیم، نه اینکه تقاضاها را کنترل و مدیریت کنیم. مدیریت منابع آبی ما به گونه‌ای است که انگار ما یک دریای بی‌کران از آب داریم و همیشه می‌توانیم به نیازها و تقاضاها پاسخ دهیم!

در حال حاضر، ما در زمینه تولید داده صحیح، مطمئن و به‌هنگام مشکل داریم. منابع مالی به اندازه کافی وجود ندارد و اگر سیل بیاید و یک ایستگاه هیدرومتری را آب ببرد، دیگر پولی نیست که این ایستگاه را بسازند. حتی تعدادی از این ایستگاه‌ها از حیز ارتفاع خارج شده و دیگر نمی‌توانیم آمار بگیریم. چند هزار میلیارد تومان در همان بالادست، پول برای ساختن سد، برای خط انتقال آب صرف می‌شود، اما چند ده میلیون تومان پول برای ساختن این ایستگاه‌ها وجود ندارد! از طرفی، دیگر متصدی‌ها و تکنیسین‌هایی که مسئولیت نگهداری و حفاظت و بهره‌برداری و مسائل مربوط به تأمین و دریافت اطلاعات باشند را نداریم و گفته می‌شود کار را به بخش خصوصی واگذار کنید که این هم مشکلات خاص خودش را دارد.

شناخت درست پدیده‌ها، نیاز به آمار و اطلاعات دارید و مهم‌تر آنکه برای اینکه آمار و اطلاعات را تولید کنید، باید هزینه کنید. الان در کشور ما خیلی اعتقادی به این بخش از قضیه وجود ندارد! به بخش آب کشور نگاه کنید، چند درصد از هزینه‌ها مربوط به شناخت منابع آب، تولید داده و کارهای اکتشافی سالانه است؟! حتی نیروی انسانی که در بخش داده، تولید آمار و اطلاعات کار می‌کند را با سایر نیروی انسانی در بخش‌های دیگر مقایسه کنید.

البته باید عرض کنم در این سرزمین در بسیاری مسائل عدد و رقم دقیقی نداریم، به تبع آن در بخش منابع آب هم اطلاعات ما کم است. اما من به ضرس قاطع مدعی هستم در مقام مقایسه با سایر بخش‌های کشور، در بخش آب بهترین آمار و اطلاعات را داریم، هر چند که ناقص است. جا دارد که روی همین آمار و اطلاعات ناقص کار و سرمایه‌گذاری شود و نیروی انسانی خوب برای تقویت آن در نظر گرفته شود.

به نظر شما چرا به تولید آمار و داده توجهی نمی‌شود؟

نوع حکمرانی ما به گونه‌ای است که با مسائلی دست به گریبان هستیم که مشتری آن پشت درب است و این موضوعات برای ما خیلی اهمیت و ارجحیت دارند! چیزهایی که اثرش در آینده روشن می‌شود، یا اثرش پنهان و خیلی آشکار نیست، مورد توجه قرار نمی‌گیرند. مثلاً، امروز همه از شما آب می‌خواهند، آبرسانی و لوله و انتقال آب می‌خواهند، سد می‌خواهند، اما کسی آمار باران، آمار سطح آب چاه‌های مشاهده‌ای را نمی‌خواهد، کسی سراغی از ضرایب هیدروپنماکی نمی‌گیرد. بنابراین، برای این موارد هزینه هم نمی‌شود.

هزینه کردن برای داده و اطلاعات، یکی از شاخص‌های توسعه‌یافتگی جوامع است. در جوامع پیشرفته برای داده‌هایی که حدس می‌زنند در آینده ممکن است مورد نیاز باشد،

زمینه وجود دارد؟

در بخش تولید داده دو ایراد داریم؛ یکی در جمع‌آوری داده که ناشی از نقص تشکیلات و نقص نیروی انسانی است؛ دوم مربوط به داده‌های پایه‌ای است که در سایر کشورهای دنیا تولید می‌شود، اما ما در ایران هنوز اقدامی نکرده‌ایم؛ مثلاً کیفیت آب باران را نمی‌سنجیم. ما نمی‌دانیم بارانی که در جاهای مختلف کشور فرود می‌آید چه کیفیتی دارد، یا داده‌های مربوط به آب زیرزمینی قدیمی هستند، مثلاً ذره‌های هیدروپنماتیکی آبخوان‌ها مربوط به چهل، پنجاه سال پیش است. موارد متعدد دیگری هم وجود دارد که بایستی این داده‌ها در کشور تولید شود.

چرا داشتن آمار صحیح از منابع آبی ضرورت دارد؟

باید آمار و اطلاعات و شناخت ما درست باشد. اگر شناخت و تحلیل ما از سیستم‌های آبی درست باشد و از موجودی و سرمایه‌مان در بخش منابع آب مطلع باشیم، آن‌وقت می‌فهمیم که چقدر باید هزینه کنیم. در این صورت برنامه‌ریزی منابع آب، تخصیص‌ها و بهره‌برداریهایی که ما منطقی می‌شود.

شفافیت و دسترسی به آمار و داده‌های منابع آبی در کشور چگونه است؟

حکمرانی آب در ذیل حکمرانی عمومی کشور معنی‌دار است. این‌طور نیست که ما بگوییم اگر حکمرانی آب درست شود همه چیز درست می‌شود، بلکه ما یک حکمرانی کلان و یک بستر داریم که همه این اجزا و واحدها با یکسری قوانین و ضوابط دارند با هم کار می‌کنند. اگر آن بستر درست باشد، حکمرانی مخابرات، حکمرانی آب، حکمرانی اقتصاد، حکمرانی آموزش و پرورش همه اینها می‌توانند درست باشند. پس در ذیل حکمرانی عمومی کشور، باید همه چیز را ببینیم. شفافیت در آمار و اطلاعات ذیل شفافیت در تمام

در مطالعات و بخش تولید داده، مستقر بودند بازنشسته و یا برکنار شدند و دیگر جایگزین نکردند. بعد از جمع‌آوری داده‌ها یک نیرو و تشکیلاتی باید باشد تا روی این داده‌ها کار کند و صحت و سقمش را استخراج و اصلاح کند؛ یعنی بخشی باید وجود داشته باشد که کنترل داده و دیتا را انجام دهد. اما این بخش در واقع وجود خارجی ندارد!

آقای دهبندی علاوه بر وجود خطا و نقص در جمع‌آوری داده چه ایرادهای دیگری در این

نمی‌کنند و همه چیز رها می‌شود و بعد از دو سال که پول به آنها داده شود، زمان مدیدی گذشته و اطلاعات دریافتی به درد نمی‌خورند. ما در مطالعات یک شعاری داشتیم با این مضمون که نماز و روزه قضا دارد، اما آمار و اطلاعات قضا ندارد. اگر در رودخانه‌ای آب آمد و اندازه نگرفتید، بعداً نمی‌توانید اندازه بگیرید. بنابراین، وقتی پول نمی‌دهند، همه این کارها روی زمین می‌ماند.

در شرکت‌ها نیروی انسانی که به‌عنوان تکنیسین و کارشناس

امور کشور معنی‌دار می‌شود. آیا در کشور ما همه امور، همه مسائل شفاف است؟! روشن و در دسترس است؟!

من مدعی هستم که در شرایط عمومی کشور، اتفاقاً دسترسی به آمار و اطلاعات منابع آب از همه بخش‌های دیگر راحت‌تر است. در سایت‌های وزارت نیرو و شرکت مدیریت منابع آب به راحتی به آمار دسترسی پیدا می‌کنید. غیر از اطلاعات مرزی، افراد می‌توانند بقیه اطلاعات و آمار را از طریق سایت یا به صورت حضوری از شرکت مدیریت منابع آب بگیرند و هیچ محدودیتی نیست. بخش عمده بحث روی شفافیت و عدم دسترسی به اطلاعات و آمار مربوط به این است که افرادی که می‌خواهند آمار و اطلاعات را دریافت کنند، خیلی آشنایی و مهارت ندارند. گاهی اوقات دانشجویان مقطع دکترا از ما آمار می‌خواهند، از آنها می‌پرسیم چه آماری می‌خواهید، می‌گویند هر چه دارید، حتی نمی‌دانند چه می‌خواهند!

باید توجه داشت که در زمینه آمار و اطلاعات مهم‌ترین اصل این است که شما داده داشته باشید، بعد بحث دسترسی و انتشار است. ما الان به شدت در تولید داده ایراد و اشکال داریم. واقعیت این است که در تهیه آمار و اطلاعات برخی از داده‌ها را تولید نمی‌کنیم، از اول هم نمی‌کردیم، اینها باید اضافه شود، چون این یک نقص است.

در راستای تولید داده، پایش برداشت‌ها به چه صورت است؟

الان پایش آنچنان دقیقی هم وجود ندارد. می‌بینیم بین آمار جهاد کشاورزی، وزارت نیرو و دانشگاه در میزان آبی که در کشور مصرف می‌شود، اختلاف به شدت زیاد است. این اختلاف نشان می‌دهد که ما بعد از اینکه شصت سال که صنعت آب کشور کار کرده و سد ساخته و انواع مختلف سیستم‌های بهره‌برداری از آب را مجوز داده، پایش درستی هم از این بهره‌برداری‌ها نداریم! نمی‌دانیم اثر این بهره‌برداری در طبیعت چیست؟

کجاها و چه بلایی سرش آوردیم که بیاییم به سمت بهبود و اصلاح برویم.

در پایش برداشت‌ها با چه چالش‌هایی روبه‌رو هستیم؟

در حال حاضر، به غیر از شبکه‌های مدرن بهره‌برداری سد و شبکه آن که داده‌ها به صورت روزانه پایش می‌شود و عدد و رقم‌هایش دقیق است، بقیه شیوه‌های بهره‌برداری ما که از طریق چاه‌ها، چشمه، قنات، آنهار و موتورپمپ‌ها و آب‌بندان‌ها صورت می‌گیرد، هیچ شبکه پایش و اندازه‌گیری دقیقی وجود ندارد. هر پنج یا هفت سال یا ده سال یک‌بار می‌روند و از این سازه‌های برداشت آب، آماربرداری می‌کنند.

این اندازه‌گیری و آماربرداری خیلی ناقص است. این کار علی‌القاعده باید در یک سال آبی انجام شود، اما به دلیل مشکلات مالی و نیروی انسانی عملاً چندین سال طول می‌کشد. حتی اگر ما در یک سال آبی هم بتوانیم این آماربرداری را انجام دهیم، کلی خطا دارد. از طرفی، زمان اندازه‌گیری نیز مهم است؛ مثلاً در نظر داشتن این موضوع که سال مدنظر برای آماربرداری سال تر، خشک و یا نرمال بوده است، اهمیت دارد. البته در مورد چاه‌ها این موضوع کمتر است، اما در مورد چشمه، قنات، آنهار و برداشت از آب سطحی به شدت موثر است. اینها همه خطا ایجاد می‌کنند.

در این شرایط که بسیاری از چاه‌های ما کنتور ندارند و بهره‌برداری از رودخانه‌ها به شکلی است که هر کسی به راحتی می‌تواند از رودخانه آب را منحرف یا پمپاژ کند، با خطاها و عدم قطعیت‌های بسیاری روبه‌رو هستیم.

آیا استفاده از ابزارهایی مثل کنتورهای هوشمند برای کنترل و پایش برداشت از منابع آب زیرزمینی کارآمد هستند؟

شما در همین رفسنجان سطح آب زیرزمینی را نگاه کنید! این دشت در دهه پنجاه شمسی ممنوعه شده است؛ یعنی گفتند شما در

این دشت دیگر بیشتر از این نمی‌توانید بهره‌برداری کنید. اما با لایه‌هایی که شد و پروانه‌هایی که صادر کردند، دوباره غیرمجاز‌ها را با یک بند و تبصره و قانون، مجاز کردند! کنتور مربوط به زمانی است که بخواهید مجوزی را کنترل کنید، اما در شرایطی که ما بیشتر از ظرفیت سفره پروانه صادر کرده‌ایم، کنتور نمی‌تواند کاری بکند، چون نمی‌توان گفت کمتر از مجوز بردارید. بنابراین، گام اول در مورد حجم بهره‌برداری پایدار از آبخوان‌ها که نام آب زیرزمینی قابل برنامه‌ریزی بر آن گذاشته‌اند، این است که دستگاه‌ها باید تلاش کنند لیتراژ پروانه‌های داده شده به کشاورزان را به میزان حجم آب قابل برنامه‌ریزی برسانند.

بالاخره مجوز داده شده و با اتکا به آن بهره‌برداران سرمایه‌گذاری کرده‌اند!

این مورد بحث‌های حقوقی دارد. وقتی شما از یک خانه یا یک ماشین سند دارید، آیا این سند را هر سال باید بروید تمدید کنید یا یک بار سند به نام شما زدند و مادام‌العمر تا به کسی انتقال ندادید، مال شماست؟! اما پروانه چاه را هر سال باید بروید تمدید کنید، چرا؟ چون مالک آب نیستید، بلکه مجوز بهره‌برداری دارید. در قانون توزیع عادلانه آب، اختیار مجوز بهره‌برداری با وزارت نیرو است و این مجوز همه جا متصل به پتانسیل، قدرت و توان آینده سفره است و در ادبیات امروز آب قابل برنامه‌ریزی نام دارد. مثلاً جایی که پتانسیل دارد و ظرفیت آبی به اندازه کافی است، شما به اندازه پروانه می‌توانید برداشت کنید، اما اگر ظرفیت سفره به هر دلیلی کاهش پیدا کرد، دیگر نمی‌توانید توقع داشته باشید که به اندازه پروانه آب داشته باشید.

یعنی باید پروانه‌ها به اندازه آب قابل برنامه‌ریزی کاهش یابند؟

بله! مثلاً فرض کنید در رفسنجان

”
تمام تلاش ما این است که به تقاضاهای جدید برای آب پاسخ دهیم، نه اینکه تقاضاها را کنترل و مدیریت کنیم؛ مدیریت منابع آبی ما به گونه‌ای است که انگار ما یک دریای بیکران از آب داریم و همیشه می‌توانیم به نیازها و تقاضاها پاسخ دهیم!
“

۵۰۰ میلیون مترمکعب پروانه صادر کردید، اما آب قابل برنامه‌ریزی شما ۲۰۰ میلیون است؛ این یعنی باید در مرحله اول اسناد را به ۲۰۰ میلیون مترمکعب رساند. وقتی اسناد را متناسب کردیم، بعد برویم به دنبال اینکه در میدان، روی زمین اینها را اجرا کنیم. آنجا دیگر ابزار به کار می‌آید، ابزار ما متناسب‌سازی پمپ و منصوبات چاه‌ها با میزان پروانه جدید است؛ مثلاً کسی که پروانه ۲۰ لیتر بر ثانیه داشته، الان پروانه‌اش با توجه به پتانسیل سفره باید ۱۰ لیتر بر ثانیه بشود و منصوبات چاه را متناسب با پروانه جدید اصلاح و تعدیل کنیم. گام دوم ما این است که کنتور بگذاریم که در این مورد هم مشکلاتی داریم؛ بحث اینکه چه کسی هزینه خرید و نصب کنتور و نگهداری آن را پرداختد. چنانچه بحث اقتصاد آب را حل کنند و آب بها بگیرند، هزینه کنتور را هم خود آن کسی که آب بها می‌گیرد، می‌پردازد. اگر چه ما در همین زمینه هم به مردم اجحاف می‌کنیم و اگر کنتور آب و فاضلاب

”
در بخش تولید داده دو ایراد داریم؛ یکی در جمع‌آوری داده که ناشی از نقص تشکیلات و نقص نیروی انسانی است؛ دوم مربوط به داده‌های پایه‌ای است که در سایر کشورهای دنیا تولید می‌شود، اما در ایران هنوز اقدامی نکرده‌ایم

“

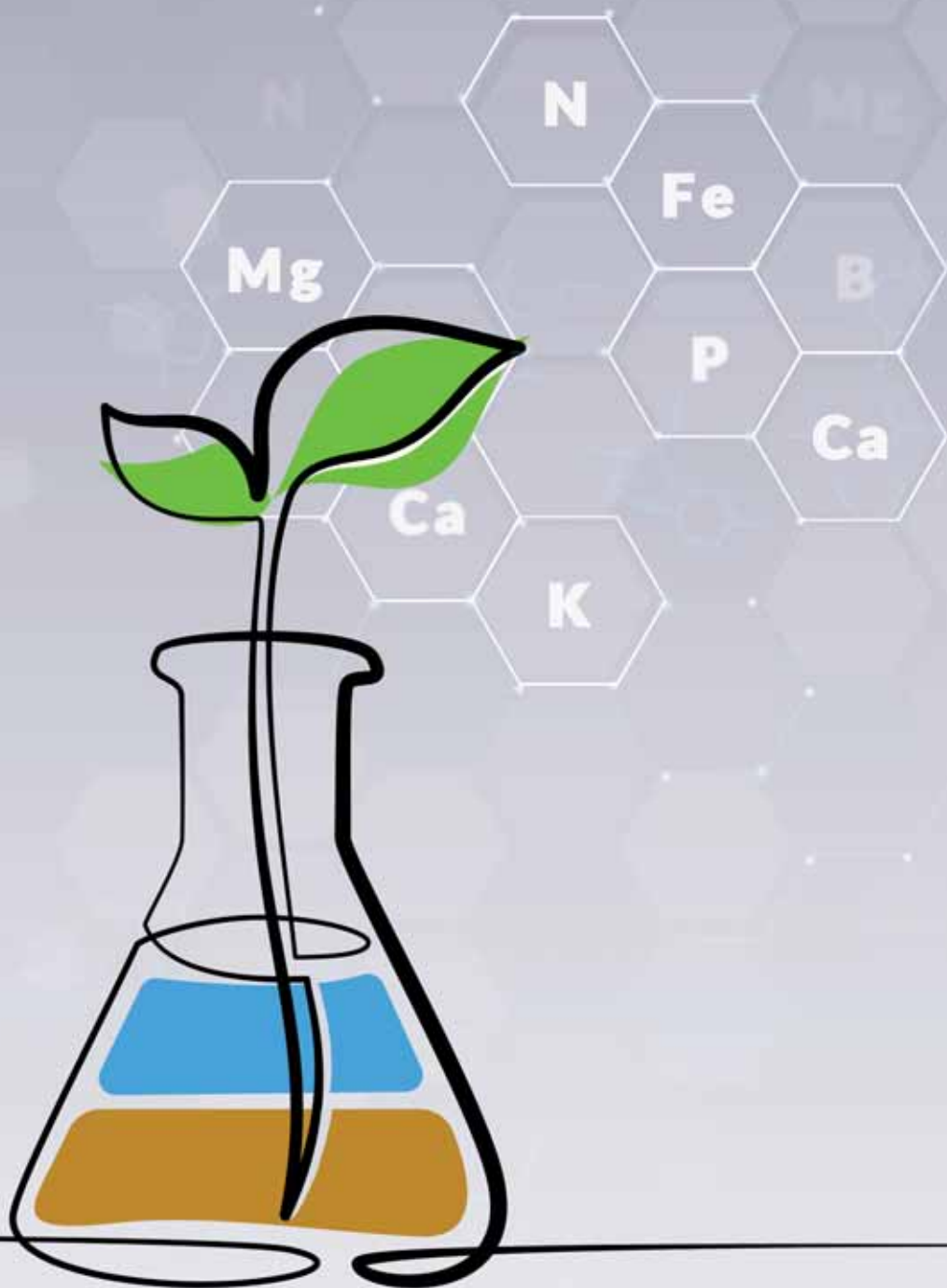
خراب شود، با بالاترین نرخ ممکن از شما پول آب را می‌گیرند، به جای اینکه بیايند کنتور را درست کنند. این برخورد بی‌اعتمادی هم ایجاد می‌کند. ما کلی مشکلات درون دستگاهی و بین دستگاهی هم داریم. کما اینکه دشت‌هایی در کشور هستند که همه چاه‌هایشان کنتور دارد، اما وقتی که آب منطقه‌ای بخواهد برق یک چاه را به‌خاطر اضافه برداشت قطع کند با اعتراض کشاورزان از استاندار گرفته تا امام جمعه مخالفت می‌کنند و شرکت آب منطقه‌ای هم مجبور است که بر خلاف وجود کنتور، بیشتر از حد مندرج در پروانه آب بدهد. برای من سوال است که کنتور اینجا چه نقشی دارد؟! ”

به نظر شما دلیل عدم توفیق وزارت نیرو در پیشبرد برنامه‌هایش چیست؟
پازل حکمرانی آب بدون هماهنگی سایر پازل‌ها حل نمی‌شود. اگر جهاد کشاورزی با بخش آب وزارت نیرو همکاری نکند، بخش آب نمی‌تواند کاری بکند. حرف‌های

من به این معنی نیست که بگویم بخش آب وزارت نیرو از نظر کارشناسی و از نظر مدیریتی خطایی نداشته، اما همه تقصیرها را به گردن وزارت نیرو انداختن مقداری بی‌رحمانه و بی‌انصافی است. ببینید! وزارت جهاد کشاورزی از طرف دستگاه‌های بالادستی مأمور است تا خودکفایی و امنیت غذایی ایجاد کند. چطور می‌تواند خودکفایی و امنیت غذایی ایجاد کند؟ باید ضمن اینکه راندمان و بهره‌برداری را بالا می‌برد، سطح زیرکشت را هم توسعه دهد؛ مگر توسعه سطح زیر کشت بدون آب امکان‌پذیر است؟! شما نمی‌توانید از این طرف بگویید همه دشت‌های کشور دچار فرونشست شده و از طرف دیگر مصرف را بالا ببرید! سیاست‌های متناقض در استراتژی و سیاست کلان کشور وجود دارد. به‌نظر من، اصلاً کنتور و همه اینها در مرحله چهارم اهمیت هستند و فعلاً برای ما کارایی ندارند و آب در هاون کوفتن است. مسائل کلی‌تر در سطح استراتژی‌ها و سیاست‌گذاری‌های کلان نظام بایستی حل و فصل شوند.

آرزوی بهار

آزمایشگاه تخصصی آب، خاک، گیاه

- پیش بینی کمبود و سمیت عناصر غذایی در باغات و مزارع
- مشاوره نمونه برداری

- آنالیز کامل نمونه های خاک، برگ، آب و کود
- ارایه گزارش کامل و تحلیل نتایج
- مشاوره و توصیه کودی

آدرس دفتر مرکزی: تهران، بلوار قنبرزاده
کوچه هشتم (مسجدالرضا)، پلاک ۲۰
تلفن: ۰۲۱۸۸۱۷۵۰۸۳ واتساپ: ۰۹۲۲۰۶۸۸۶۹۳
کد پستی: ۱۵۳۳۸۳۴۶۷۱

www.azbahar.ir @azbahar.ir

آرزوی بهار

هیومو کمپوست

- کاهش مصرف آب
- فاقد هرگونه آلودگی میکروبی
- اصلاح کننده ساختار و بافت خاک

تولید با تکنولوژی ASP اروپا

● هیومیک اسید- فولویک اسید ۱۲ تا ۱۵ درصد

● ماده آلی ۵۰ درصد

● افزایش مقاومت به شوری

شماره یکتا گواهی ارگانیک: ۱۹۳۹۱۶

آدرس: قزوین، بویین زهرا، شرکت آرزوی بهار
نماینده گی فروش: شرکت کیمیا طراوت آسیا تلفن: ۰۹۱۳۴۹۶۸۴۰۰

www.azbahar.ir @azbahar.ir

دارای گواهینامه ثبت مواد کودی به شماره: ۸۸۵۲۹

آزمایشگاه آب خاک گیاه و کود

دکتر مسعودیان

شرکت دانش بنیان نویدنو

نویدنهادگان نو قومس

آزمایشگاه تخصصی پسته کشور

پیشرو در آنالیزهای پیش آگاهی در باغات پسته

تحلیل نتایج آزمایش برگ پسته به روش آمریکایی دریس

(Diagnosis Recommendation integrated System)

پیش بینی کمبود عناصر غذایی قبل از خسارت

یافتن عنصر غذایی محدود کننده عملکرد در باغ

جنوبگان
JONOOBGAN

دوست
کشاورز

تغذیه چالکود را فراموش نکنید

گرانول‌های کامل ماکرو و میکرو، بسترسازی مناسب،
آزادسازی تدریجی عناصر

جنوبگان تولید کننده بیش از ۶۰ نوع کود کشاورزی
پخش کشاورز تامین و توزیع نهاده‌های برتر صنعت کشاورزی

jonoobgan

@kzagro

۰۳۴-۳۲۲۶۱۷۳۳

www.jonoobgan.com

خریدار نقدی و مشارکتی پسته

شرکت امین پدیدار

از ۱۳۸۰ تا ۱۴۰۱ در استان کرمان

از سال ۱۴۰۱ در کل کشور

با هدف:

- ✓ بالا بردن سرعت و دقت فرآوری
- ✓ کاهش اضطراب ناشی از نوسانات بازار
- ✓ جلوگیری از ضرر و زیان باغدار و صادر کننده
- ✓ اطمینان از فروش به موقع پسته و اطمینان از دریافت وجه آن
- ✓ افزایش ایمنی نگهداری پسته

از شما دعوت می شود به جمع ۴۸۰ باغداری پیوندید که سال ها است
با عرضه ی پسته تر و خشک در این طرح مشارکت دارند.

دفتر شرکت یاز کشاورز امین: رفسنجان، خ مطهری، نبش مطهری ۵۴
پیامک جهت هماهنگی خرید و فروش ۰۹۱۳۵۸۰۳۴۳۶
ایمیل sales@aminfarms.com

دفتر رفسنجان: خیابان مطهری، نبش مطهری ۵۲
تلفن: ۰۳۴۳۴۳۲۰۵۶۰ فکس: ۰۳۴۳۴۳۲۲۲۸۶
همراه: ۰۹۱۳۱۹۱۲۱۲۱ ایمیل a.alizadeh@aplgp.com

کارخانه: رفسنجان، کیلومتر ۳۰ جاده رفسنجان انار، احمد آباد دلفه، بلوار امین، امین فارمز
پل ارتباطی با کشاورزان: ۰۹۱۳۵۸۰۳۴۳۶

صرافی خندان

رتبه برتر رضایت مشتری در سامانه نیما

جهت کسب اطلاعات بیشتر،
QRcode را اسکن فرمایید.

KHANDAN
Exchange
کد صرافی: ۳۸۱۹
شرکت تضمین محسن خندان و شرکا

☎ ۰۲۱-۹۱۰۷۰۳۵۶

پسته خود را به طلا تبدیل کنید!

سامانه ی هوشمند تجارت خشکبار و پسته
بر پایه ی حضور و تجربه ی ۱۵ ساله در بازار جهانی

لطفا جهت کسب اطلاعات بیشتر
QRcode را اسکن فرمایید.

NUTCRACKER
سامانه صادراتی نات

☎ ۰۹۱۹ ۵۶۳ ۵۲ ۶۳